

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA STAVEBNÍ

Katedra urbanismu a územního plánování

Vyhodnocení potenciálně komponovaných krajín jižní části Plzeňského kraje

Bakalářská práce

Autor práce: Štěpán Potužák

Vedoucí práce: prof. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D.

2020 ČVUT v Praze

Obsah

Úvod.....	4	2.4.3 Kategorie určující stav celistvosti a zachovalosti kompozice.....	18
Cíl.....	4	2.4.4 Seznam lokalit.....	19
1 Rešerše.....	5	2.4.5 Vzorová tabulka řešených lokalit.....	21
1.1 Krajina.....	5	2.4.6 Komentář k pasportům.....	22
1.2 Kulturní krajina.....	5	3 Výsledky.....	23
1.2.1 Základní kategorie kulturních krajin.....	6	3.1 Řešené území.....	23
1.2.2 Hodnoty kulturní krajiny.....	6	3.2 Pasporty řešených lokalit.....	24
1.2.3 Ochrana kulturní krajiny.....	7	3.3 Vyhodnocení.....	44
1.2.4 Kulturní krajina a legislativa.....	8	Diskuze a závěr.....	45
1.3 Komponovaná krajina.....	10	Zdroje.....	46
1.3.1 Vznik a významná období krajinných kompozic.....	11		
1.3.2 Kompoziční prvky.....	12		
2 Metodika.....	13		
2.1 Projekt MENDELU.....	13		
Kategorizace kompozic dle projektu MENDELU.....	13		
2.2 Metodika identifikace komponovaných krajin.....	14		
2.3 Mapové podklady.....	14		
2.3.1 I. vojenské mapování.....	14		
2.3.2 II. vojenské mapování.....	15		
2.3.3 III. vojenské mapování.....	15		
2.3.4 Stabilní katastr.....	16		
2.3.5 Ortofoto České republiky.....	16		
2.3.6 Základní mapy České republiky.....	17		
2.4 Vlastní postup.....	18		
2.4.1 Terénní průzkum.....	18		
2.4.2 Fotodokumentace.....	18		

Úvod

Komponovanou kulturní krajinu a kulturní krajinu jako takovou lze v dnešní době považovat za fenomén, který vzbuzuje stále větší a větší pozornost odborníků, ale i laické veřejnosti a začíná být vnímán jako významná kulturní hodnota a také jako součást našeho, ale i světového kulturního dědictví.

Vývoj krajiny je již od dob pravěku ovlivňován lidskou činností a dnes je velmi obtížné najít část krajiny, která by člověkem ovlivněna, či pozměněna nebyla, a to jak pozitivně, tak i negativně. Krajinu, která se kolem nás nachází a je po staletí lidskou činností upravována, lze nazývat kulturní krajinou, tedy krajinou, na jejíž tvorbě se podílela jak příroda, tak i člověk.

V historickém sledu lze najít dobové milníky, které tento typ krajiny značně negativně ovlivňovaly. Ať už šlo o průmyslovou revoluci v 19. století, nebo o období po roce 1948, kdy docházelo ke kolektivizaci zemědělských pozemků a s tím související napřimování toků, či spojování menších zemědělských celků v obrovské plochy. Tento fakt měl svůj vliv nejen na devastaci krajiny z hlediska přírodního a z hlediska udržitelnosti, ale i z hlediska estetického a na to navazuje část, které se tato práce věnuje nejvíce. Tou je podskupina krajin kulturních, krajiny komponované.

Největší rozmach komponovaných krajin lze nalézt v období baroka, kdy smýšlení společnosti bylo orientováno k vyšší moci, či k Bohu a to se projevovalo i v krajině. Jedná se o kompozice, které krajinu esteticky zvelebují a velmi ovlivňují její vizuální charakter. Tyto krajinné kompozice jsou tvořeny geometricky rovnými cestami, které jsou často lemovány alejemi a mohou propojovat různé kompoziční prvky. Velice často lze hledat kompozici s centrálním prvkem uprostřed, ke kterému se sbíhají tyto liniové prvky a dohromady utvářejí zajímavá kompoziční schémata.

Komponované krajiny se dnes v příliš velké míře nedochovaly, ačkoliv ve starých mapách je možné nacházet jejich poměrně velké množství. Důvody mohou být jak zmíněné historické milníky, tak i obecná neznalost těchto kulturních hodnot a když přijmeme fakt, že komponované krajiny budovali velmi bohatí a majetní lidé, důvodem jejich zániku může být i nedostatek finančních prostředků, které by tento typ krajin mohly nadále udržovat.

Cíl

Informace o komponovaných krajinách na území České republiky nejsou úplné a nelze dohledat soupis těch potvrzených, soupis těch potenciálních už vůbec ne. Některé dochované komponované krajiny jsou dnes chráněny pomocí krajinných památkových zón, avšak jedná se pouze o zlomek.

Na Mendelově univerzitě v Brně vznikla databáze v rámci projektu IGA ZF MENDELU, která na základě II. a III. vojenského mapování vymezila potenciální komponované krajiny v České republice. V rámci projektu byly při vymezování hledány signifikantní znaky kompozic v těchto mapách a podle nich byly tyto lokality vymezeny.

Cílem této bakalářské práce je ověřit skutečný stav vybraných dvaceti lokalit, které byly v rámci tohoto projektu vymezeny, a tím vyhodnotit i spolehlivost této databáze. Nutno podotknout, že lokality byly dle zmíněného projektu vymezovány pouze na základě mapových podkladů. Terénní průzkum, ani jiný přímý kontakt s lokalitami nebyl v rámci projektu prováděn, avšak v této práci jsou lokality hodnoceny právě i dle těchto poznatků.

1 Rešerše

Kapitola nabízí přehledný úvod do problematiky, která provází tuto práci. Na následujících stranách je vysvětleno několik základních pojmů, díky kterým je celá práce lépe uchopitelná. Rešerše pojednává o krajině jako takové, vysvětluje pojmy jako kulturní krajina, komponovaná krajina, popisuje jejich vznik, rozdělení a další témata, která se kulturních, či komponovaných krajin dotýkají.

1.1 Krajina

Ačkoliv se tato práce orientuje zejména na krajiny komponované a na témata s nimi spojená, pro lepší pochopení bude užitečné si definovat pojem krajina jako takový. S pojmem krajina se setkáváme dnes a denně, a ačkoliv je tento pojem všeobecně známý, velké množství různých definic krajiny dokazuje jak její složitou podstatu, tak i škálu pohledů a přístupů k ní.

Krajinou rozumíme poměrně složitý systém, jehož jednotlivé části není vhodné analyzovat odděleně, ale je třeba na krajinu nahlížet jako na celostní systém, a proto místo zkoumání jednotlivých částí je potřeba zkoumat krajinné vazby těchto částí, jejich propojení a vzájemné procesy. Je potřeba si také uvědomit, že velké množství definic a úhlů pohledu má své opodstatnění a pro různá odvětví se tato definice bude zákonitě lišit. Kupříkladu z estetického hlediska by definování krajiny pomocí geomorfologického utváření nebylo příliš uchopitelné (Sklenička, 2003).

Pro účel této práce a pro obecné vysvětlení je na místě uvést definici Formana a Godrona (1986), uvedenou ve Skleničkově publikaci *Základy krajinného plánování (2003)*. Ti vidí krajinu v krajinně-ekologickém pojetí jako „heterogenní část zemského povrchu, skládající se ze souborů vzájemně se ovlivňujících ekosystémů, který se v dané části povrchu v podobných formách opakuje“. Dalším pojetím krajiny může být architektonické (funkčně-estetické) pojetí, které lze uvést Žákovou definicí (1947) obytné krajiny, rovněž uváděné ve Skleničkově publikaci, jako „oblast nebo obytné místo znamenající přírodní prostor přímo úmyslně určený nebo utvářený k přírodnímu obývání“ (Sklenička, 2003). Tyto dvě definice jasně ukazují jak rozmanitost krajiny samotné, tak rozlišné, a přesto správné uchopení tohoto pojmu. Z Žákovy definice začíná být jasné, že krajina není pouze samovolně se tvořící prostor kolem nás, ale že se také jedná o společné dílo přírody a člověka.

Poloha, tvar reliéfu, rostlinstvo, či vodní říše je dílo, které příroda vytvořila sama, vše ostatní bylo způsobeno lidskou přičinlivostí, ale také lhostejností, či lidskou prací, nebo ničením (Librová, 1988).

Definice, kterou je zde třeba zmínit, je definice dle *Zákona o ochraně přírody a krajiny*, ve kterém je pojem krajina uveden takto: „Krajina je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky“ (§ 3 zákona 114/1992 Sb.). Další vysvětlení tohoto pojmu nabízí *Evropská úmluva o krajině*, jež definuje krajinu jako: „Část území, tak jak je vnímána lidmi, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních anebo lidských faktorů“ (Evropská úmluva o krajině, 2000).

Pokud se zaměříme pouze na krajinu na našem území, je téměř nemožné najít zde samorozvíjející se ekosystém, který by člověkem nebyl ovlivněn. Ale i s tímto pohledem na krajinu lze vymezit dvě základní kategorie, které umožňují rozlišovat její pojetí z hlediska lidského přičinění, a to **krajina přírodní a přirozená**, která není ovlivněna antropogenními faktory a je tvořena zejména krajinotvornými procesy. Druhou kategorií je **krajina kulturní**, kde kromě přírodních prvků je její charakter utvářen také prvky socioekonomickými (Sklenička, 2003).

1.2 Kulturní krajina

Krajinu kulturní je opět možné definovat, či popsat vícero způsoby. Hlavním rozdílem mezi krajinou přírodní a krajinou kulturní je jejich vývoj. Přírodní krajina je z hlediska vývoje ovlivněna výhradně přírodními procesy, vývoj krajiny kulturní je však ovlivněn nejen přírodními vlivy, ale zejména činností člověka, jelikož právě člověk se v tomto ohledu stává hlavním krajinotvorným činitelem. Antropogenní procesy (procesy ovlivněné lidskou činností) probíhají oproti přírodním procesům v daleko rychlejším sledu (Lipský, 1999). Díky těmto poznatkům se v kulturní krajině s určitým časovým zpožděním odráží společenská či hospodářská úroveň a vývoj lidstva (Šantrůčková, 2019).

Jinými slovy lze také kulturní krajiny definovat dle *Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (1972)* jako „kombinovaná díla přírody a člověka“, jakožto jeden z dokládajících prvků, který pomáhá lépe pochopit vývoj lidské společnosti a vývoj sídel v historickém sledu (Kupka, 2010). Jiří Sádlo & kol. (2008) ve své publikaci *Krajina a revoluce* prezentuje zajímavý pohled na tuto problematiku, a sice se ptá, co kulturní krajinou ještě je a co za kulturní krajinu již považováno není, jinými slovy, co má ona

kulturnost v tomto pojmu představovat. První úhel pohledu nabízí, že kulturní krajina je cokoliv, kde se člověk objevuje, to znamená, že do této skupiny spadá i lidská kultura. Druhý úhel pohledu prezentuje názor, že krajina je kulturnější více či méně podle toho, kolik přírody se v ní nachází. Ovšem tyto pohledy na problematiku kulturní krajiny se samotné podstatě spíše vyhýbají, protože podceňují velmi důležitou a vynechávanou roli přírody, která je v krajině důležitá. Proto ideální definicí, nebo lépe řečeno ideálním přístupem je, že kulturní krajinu řadíme mezi jevy na pomezí přírody a kultury. Tyto aspekty na sobě nejsou závislé a z toho vyplývá, že ne každá eskalace kulturních složek musí vést k degradaci přírody. Dle autora lze tedy soudit, že ideální kulturní krajina se dá identifikovat tak, člověk a příroda jsou zde v souladu, vzájemně si nepřekáží a doplňují se.

Samotné počátky vývoje kulturních krajin jsou datovány už od dávných dob pravěku, především se jedná o období neolitu. V tomto období přichází odvětví, které až do konce 18. století ovlivňuje krajinu nejmarkantněji a tj. zemědělská činnost (Kupka, 2010). Tedy přibližně před 6000 lety se začínají objevovat první zemědělské krajiny, což znamená primárně odlesnění a vytváření obdělávatelných ploch (Demek, 1999). Je potřeba si připomenout, co pro nás dnes příroda znamená. Dnešní příroda není ve velké míře již původní krajinou, avšak krajinou nějakým způsobem ovlivněnou, či pozměněnou člověkem.

Cílené organizování krajiny lidskou společností je dodnes znatelné. I v dnešní době je možné pozorovat prvky, které jsou důkazem tisíciletého vývoje naší společnosti, jenž po staletí zanechával množství stop, které i dnes utvářejí kulturní složku naší krajiny. Hovoříme-li o krajině na našem území, je možné pozorovat značné rozdíly mezi samotnými regiony a dle toho lze vyvodit například sociální úroveň, či růst osídlení dané společnosti atd. I díky těmto hodnotám lze nahlížet na vyspělost tehdejší společnosti a na její vztah ke krajině (Kupka, 2010).

Často se v literatuře vyskytuje pojem **historická kulturní krajina**, který ve svém článku *Identifikace hodnot historické kulturní krajiny a jejich ochrana pomocí krajinných památkových zón* zmiňuje také Markéta Šantrůčková (2019). Je podstatné uvědomit si, že každá kulturní krajina nemusí být nutně historickou, i když má za sebou určitý vývoj. Pokud chceme hovořit o historické kulturní krajině, je nutné, aby v sobě krajina obsahovala historicky dochované a hodnotné prvky. Tyto prvky mohou poukazovat na duchovní, ale i hmotný vývoj společnosti.

1.2.1 Základní kategorie kulturních krajin

Definice, či možností rozdělení kulturních krajin je vícero, avšak klasifikaci, která je pro tuto práci výstižná, definoval *Výbor pro světové dědictví* (1992). Základní 3 kategorie, jež jsou definovány tímto výborem a rozdělují kulturní krajiny, se nazývají:

1) Kulturní krajina komponovaná, navržená a záměrně vytvořená člověkem

Pod touto kategorií si můžeme představit zahrady, parky, či záměrně komponované krajinářské kompozice. Důvodem navržení a následného vytvoření mohou být jak estetické, tak filozofické a náboženské důvody.

2) Organicky vyvinutá krajina

Tento druh k. krajiny je výsledkem ekonomických, správních, společenských, či náboženských požadavků. Zde se zmiňují navíc dvě podkategorie a to:

a) Reliktní krajina

Reliktní neboli zkamenělá krajina je krajina, jejíž vývojový proces byl již v minulosti ukončen, avšak jsou dochovány alespoň znaky dané kultury, která tuto krajinu vytvořila, ale dnes tato kultura již neexistuje.

b) Kontinuální krajina

Tento typ krajiny je spojen s tradičním způsobem života, a jak název napovídá, jde o typ krajiny, která se neustále vyvíjí.

3) Asociativní kulturní krajina

Tato kategorie je spojena s náboženskými, uměleckými nebo kulturními asociacemi. Co zde může chybět, je například složka materiální. (Ehrlich & kol., 2019, Šantrůčková, 2019).

1.2.2 Hodnoty kulturní krajiny

Pro dobrou přehlednost a srozumitelnost poslouží jako podklad pro tuto podkapitulu kniha Jiřího Kupky (2010) s názvem *Krajiny kulturní a historické*, kde jsou kategorie těchto hodnot dobře vysvětlené a pro pochopení a účel práce dostačující.

Přímou vazbu na hodnoty kulturní krajiny tvoří její samotný vývoj a pro lepší představu je dobré nahlížet na něj jako na jakési „soubory otisků“ kultury, které se doplňují, stírají, či překrývají.

Mezi nejznámější a nejvíce výrazné komponenty kulturní krajiny patří zejména **historické objekty a jejich soubory**. Ty dokazují historický vývoj daného území, či poukazují na řadu přírodních, sociálních nebo kulturních podmínek.

Konkrétně se jedná o rozsáhlé spektrum všemožných staveb z různých historických období. Jedná se o stavby zejména spojené s životem šlechty, a to konkrétně hrady, tvrze, zámky, zámečky, s těmito stavbami spojené areály atd. Zároveň se jedná o objekty sakrální architektury nebo tradiční hospodářské objekty.

Další hodnotou, kterou je možné v kulturní krajině pozorovat, je **dochovaná sídelní a urbanistická struktura**, která je též dalším významným aspektem kulturní krajiny jako takové. Jedná se o strukturu, či kompozici, kterou každé sídlo má, a velmi často je to nejstarší důkaz, který existenci sídla dokládá (sídlem je nyní myšleno například město, či vesnice).

Dalším podskupinou, díky které lze lépe pochopit hodnoty kulturní krajiny, jsou **dochované krajinné struktury**. Pod tímto pojmem si lze představit kompozice tvořené například trasami cest, či stezek, s úvozy, mostky a dřevinným doprovodem. Tyto krajinářské kompozice a struktury jsou v krajině zvýrazňovány zejména alejemi. Ty jsou jedním z nejstarších vyjadřovacích prostředků zahradního umění v západním kulturním světě. Dalšími prostředky, které krajinnou strukturu dotvářejí, jsou například hospodářské úpravy krajiny jako například rybníky, rybníční soustavy, či náhony (Kupka, 2010, Kupka & Vorel, 2013).

*Poznámka: Další podskupina, která také zcela jistě patří mezi hodnoty kulturních krajin, je **komponovaná kulturní krajina**, která je jedním z hlavních bodů této práce a bude ještě mnohokrát skloňována, a proto bude pro lepší přehled a informativnost komponovaným krajinám v rešerši věnována samostatná kapitola.*

1.2.3 Ochrana kulturní krajiny

Jak píše Jaromír Demek (1999) ve své publikaci *Úvod do krajinné ekologie*, ochrana krajiny je ve svém významu péče o krajinu a péče o její přiměřené a přirozené uspořádání a tomuto uspořádání by mělo napomoci uvážlivé ekologicko-tvůrčí územní plánování.

Avšak po studování této problematiky je stále více jasné, že definice, ačkoliv může problematiku přiblížit, není zcela dostačující a je potřeba se tímto tématem zabývat hlouběji.

Krajina byla pro člověka po tisíciletí zdrojem obživy a s přírodou byl člověk v těchto dobách v daleko větším propojení než dnes. Přibližně až do poloviny 19. století byl vztah ze strany člověka ke krajině postaven právě tak, že se ji snažil především kultivovat

a neznásilňovat. Stále se jedná o poměrně složité sociologické procesy, jež byly ovlivněny dobou, která přinesla průmyslovou a finanční globalizaci. Z těchto faktů je možné konstatovat, že právě její negativní dopady na krajinu a přírodu vyvolaly potřebu jejich ochrany. Pokud se ptáme, má-li ochrana kulturní krajiny smysl, je třeba si uvědomit, že má, a to velmi zásadní a hluboký. Nevzhledná a zničená krajina, jež postrádá harmonii, není pro život vhodným místem. Člověka násilné zásahy do krajiny zneklidňují, ostatně proto často lidé vyrazí relaxovat do přírody a krajiny, která není zničená a je ještě v stále uspokojivém stavu (Dočkal, 2000).

Budeme-li hovořit o historické kulturní krajině jakožto o krajině, jež uchovává prvky a struktury vzniklé během staletého procesu jejího osidlování, váže se na její ochranu naše legislativa (podrobněji v podkapitole Kulturní krajina a legislativa). Postoj z právního hlediska na ochranu krajiny není zanedbatelný, nýbrž je rozdělen do několika právních předpisů a resortů. Jedním z nich je *Památkový zákon*, který skýtá několik možností ochrany. Krajinné prvky jako aleje, obory, vodohospodářské úpravy, či parky mohou být chráněny jako kulturní nemovité památky, nebo jako národní kulturní památky (Kupka, 2009). Dalšími z variant, jež jsou s ochranou kulturních krajin spojeny, jsou *památkové zóny*, či *památkové rezervace*. Tyto dvě skupiny mají několik podkategorií, avšak zde je vhodné konkrétně mluvit zejména o krajinných *památkových zónách (KPZ)* (Kučová & kol., 2013). Ochrana sídel ve smyslu městských, či památkových rezervací může historické krajině také velmi pomoci, jelikož na krajinné kompozice a celky, které k sídlům patří, se často vztahují ochranná pásma daných památek.

Současný stav ochrany z právního hlediska není příliš vyhovující. Ze všech navrhovaných památkových zón jich je prohlášeno pouhých devatenáct, což je velmi malé procento z celého území historické kulturní krajiny, ač jedinečné. Pokud bychom uvedli konkrétní příklad, je možné mluvit o Lednicko-valtickém areálu, který byl již v roce 1992 za krajinnou památkovou zónu prohlášen a dnes je zařazen na Seznam památek světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Svým rozsahem a kvalitou můžeme hovořit o nejznámější a také nejhodnotnější krajinářské památce České republiky (Kupka, 2009, Kuča, 2013).

Je třeba si uvědomit, že historicky kulturní celky vyžadují systematikou a odbornou péčí, která bude vycházet z hlubšího poznání. Tato péče by se měla dotýkat zejména jmenovaných zón, či rezervací, které dle památkového zákona ochraně podléhají (Kučová & kol., 2013).

Zmíněné hodnoty a samotný přístup k ochraně je velmi důležitý a neměl by být zanedbáván. Jeho význam je opravdu značný, i když si to mnohdy v naší společnosti jen těžko uvědomujeme.

1.2.4 Kulturní krajina a legislativa

Tato podkapitola volně navazuje na podkapitulu předešlou a doplňuje informace ohledně ochrany kulturní krajiny dle legislativního rámce. Vzhledem k objemu těchto zákonů a vyhlášek je podkapitola rozsáhlejší, než podkapitoly předchozí, avšak jednotlivé definice a pochopení této legislativní sítě je pro problematiku důležité.

Je dobré si položit otázku: Jak se kulturní krajina stala předmětem zájmu ochrany a památkové péče? Cesta památkové péče vedla k ochraně kulturní krajiny nepřímo, konkrétně přes ochranu dominant, které se v krajině nacházely, například hrady, kostely, či zámky, které postupem času nabývaly památkové péče.

Tyto principy dál směřovaly k rozvíjení ochrany v legislativních mezích, avšak skutečný koncepční zájem o krajinu ze strany památkové péče přišel až v rámci nového zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (Kuča, 2013).

V následujících řádcích budou představeny další konkrétní nástroje pro ochranu kulturní krajiny, jež jsou nedílnou součástí legislativní sítě, v rámci které tato péče a ochrana může fungovat. Tyto nástroje se nevztahují pouze na naše luhy a háje. Některé z nich mají světový, či evropský význam.

Úmluva o ochraně světového dědictví (1972)

Úmluva, která vznikla roku 1972 v Paříži na generální konferenci UNESCO „*majíc na paměti, že kulturnímu dědictví a přírodnímu dědictví ve stále větší míře hrozí zničení nejen v důsledku tradičních příčin rozkladu, ale i na základě měnících se sociálních a ekonomických podmínek, které situaci vyhrocují ještě hrozivějšími jevy poškozování či zničení*“. Tato úmluva, skládající se z několika článků, definuje kulturní a přírodní dědictví jako „*...výtvořiny člověka či kombinovaná díla přírody a člověka a oblastí zahrnující místa archeologických nálezů mající výjimečnou světovou hodnotu z dějinného, estetického, etnologického či antropologického hlediska*“ (Úmluva o ochraně světového dědictví, 1972).

Tím, že státy k úmluvě přistoupily, daly najevo vůli a úsilí chránit a zachovat pro další generace kulturní a přírodní dědictví (NPÚ, ©2003-15).

Florentská charta (1982)

Florentská charta *neboli Dokument mezinárodního výboru pro historické zahrady a lokality ICOMOS-IFLA* se týká ochrany historických zahrad.

Tento dokument skýtá několik článků, např. článek 4, který definuje, co patří do architektonické kompozice zahrad, nebo článek 8, který definuje historickou lokalitu jako „*určitou část krajiny, připomínající pamětihodnou skutečnost: jde o místo významné historické události, vzniku pověsti, nebo hrdinského boje, námět slavného obrazu atd.*“ (Florentská charta, 1982).

Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy (1985)

Úmluva nabyla platnosti 1. prosince 1987. Česká republika její platnost přijala dne 1. srpna 2000. Státy, které jsou této úmluvě zavázány, potvrzují fakt, že „*architektonické dědictví je nenahraditelným výrazem bohatství a různorodosti kulturního dědictví Evropy, nedocenitelným svědectvím naší minulosti a společným dědictvím všech Evropanů.*“

Článek 1 této úmluvy přesně definuje, co se rozumí architektonickým dědictvím. Jeho součástí je také odstavec, který za architektonické dědictví považuje také místa, jež jsou „*kombinovaná díla člověka a přírody, jimiž jsou oblasti částečně zastavěné a dostatečně charakteristické a homogenní, aby byly topograficky vymežitelnými jednotkami, která jsou pozoruhodná svým historickým, archeologickým, uměleckým, vědeckým, společenským nebo technickým významem*“ (Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy, 1985).

Památkový zákon

Památkový zákon, přesněji řečeno zákon o státní památkové péči, je pro ochranu kulturní krajiny na území České republiky jedním ze stěžejních nástrojů. Účelem tohoto zákona je chránit „*kulturní památky jako nedílnou součást kulturního dědictví lidu, svědectví jeho dějin, významného činitele životního prostředí a nenahraditelné bohatství státu. Účelem zákona je vytvořit všestranné podmínky pro další prohlubování politickoorganizační a kulturně výchovné funkce státu při péči o kulturní památky, o jejich zachování, zpřístupňování a vhodné využívání, aby se podílely na rozvoji kultury, umění, vědy a vzdělávání, formování tradic a vlastenectví, na estetické výchově pracujících a tím přispívaly k dalšímu rozvoji společnosti*“ (§ 1 zákona 20/1987 Sb.). Tento zákon je také stěžejní pro Národní památkový ústav, jelikož ten vede *Ústřední seznam kulturních památek* (Petříková, 2013).

Kulturní památky

(1) Za kulturní památky podle tohoto zákona prohlašuje Ministerstvo kultury České republiky (dále jen "Ministerstvo kultury") nemovitě a movitě věci, popřípadě jejich soubory, a) které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické, b) které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem.

(2) Za podmínek podle odstavce 1 písm. a) nebo b) lze za kulturní památku samostatně prohlásit stavbu, která není samostatnou věcí, nebo soubor staveb; i taková kulturní památka se považuje za nemovitou kulturní památku.

(3) Za kulturní památku lze prohlásit soubor věcí nebo staveb, i když některé z nich nevykazují znaky kulturní památky podle odstavce 1 (§ 2 zákona 20/1987 Sb.).

Národní kulturní památky

(1) Kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, prohlašuje vláda České republiky nařízením za národní kulturní památky a stanoví podmínky jejich ochrany.

(2) Vláda České republiky nařízením stanoví obecné podmínky zabezpečování státní památkové péče o národní kulturní památky (§ 4 zákona 20/1987 Sb.).

Jako příklad lze uvést již zmíněné hrady a zámky, na které se zákonem definované *Kulturní památky* a *Národní kulturní památky* vztahují. Některým z nich bylo vytvořeno i ochranné pásmo, které udržuje krajinné působení jmenovaných prvků. Je třeba uvést, že jako *Kulturní památky* jsou chráněné i vysloveně přírodní prvky a také vodohospodářská díla, z nichž lze zmínit například plavební kanály, ale na prvním místě jsou určitě rybníky. Ty můžeme hledat například v proslulé rybníční soustavě na Třeboňsku. Rybníky z této oblasti jsou zároveň součástí národní kulturní památky Rožmberská rybníční soustava (Kuča, 2013).

Památkové rezervace

(1) Území, jehož charakter a prostředí určuje soubor nemovitých kulturních památek, popřípadě archeologických nálezů, může vláda České republiky nařízením prohlásit jako

celek za památkovou rezervaci a stanovit podmínky pro zabezpečení její ochrany. Tyto podmínky se mohou v potřebném rozsahu vztahovat i na nemovitosti na území památkové rezervace, které nejsou kulturními památkami.

(2) Vláda České republiky nařízením stanoví obecné podmínky zabezpečování státní památkové péče v památkových rezervacích (§ 5 zákona 20/1987 Sb.).

Památkové zóny

(1) Území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty, může Ministerstvo kultury po projednání krajským úřadem prohlásit opatřením obecné povahy za památkovou zónu a určit podmínky její ochrany.

(2) Podrobnosti o prohlašování památkových zón stanoví obecně závazný právní předpis (§ 6 zákona 20/1987 Sb.).

Do těchto kategorií můžeme řadit například plošnou ochranu historických měst, či vesnic. Památkovými rezervacemi byla také v 60. letech 20. století prohlášena některá hradiště, která jsou mnohdy velmi výraznými krajinnými prvky. Jako příklad lze uvést mýtickou horu Říp s rotundou sv. Jiří. Vedle zmíněné krajinné památkové zóny Lednicko-valtického areálu v podkapitole *Ochrana kulturní krajiny* existují desítky krajinných památkových zón navržených k vyhlášení, a to například v oblasti Krušných hor. Jako další široké krajinné kompozice existují krajinné památkové zóny jako Novohradsko, Vranovsko-Bítovsko, Čimelicko-Rakovicko apod. (Kuča, 2013).

Zákon o ochraně přírody a krajiny

„Ochranou přírody a krajiny se podle tohoto zákona rozumí dále vymezená péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny“

Tento zákon má několik částí. V druhé části zákona je prezentována „obecná ochrana přírody a krajiny“, v rámci které jsou definovány „základní povinnosti při obecné ochraně přírody“, avšak to, co má pro tuto práci zásadní význam, je část třetí, která ukládá „kategorie zvláště chráněných území“ a mezi ně patří:

(1) Území přírodovědecky či esteticky velmi významná nebo jedinečná lze vyhlásit za zvláště chráněná; přitom se stanoví podmínky jejich ochrany.

(2) Kategorie zvláště chráněných území jsou:

- a) národní parky,
- b) chráněné krajinné oblasti,
- c) národní přírodní rezervace,
- d) přírodní rezervace,
- e) národní přírodní památky,
- f) přírodní památky.

(Zákon 114/1992 Sb.).

Zákon se také věnuje pojmu *krajinný ráz* a definuje ho následovně: „*Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.*“

Obecně lze říci, že úkolem Zákona o ochraně přírody a krajiny je napomáhat k udržení přírodní rovnováhy v krajině, a to za pomoci příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků. Dále má tento zákon za úkol chránit rozmanitost přírodních hodnot a krás a přitom brát v potaz sociální, hospodářské a kulturní potřeby obyvatel. Dle tohoto zákona je ochrana přírody a krajiny péče státu, fyzických a právnických osob o rostliny, živočichy, ekologické systémy apod.

Evropská úmluva o krajině (2000)

Tato úmluva byla připravena z iniciativy orgánů *Rady Evropy* ve Štrasburku a dne 20. října 2000 byla ve Florencii podepsána. Následně vstoupila v platnost dne 1. března 2004. Česká republika podepsala tuto úmluvu v roce 2002 ve Štrasburku a následně po ukončení ratifikačního procesu vstoupila v roce 2004 v platnost. Toto se dá považovat za logické vyústění přístupu naší země vzhledem k naší tradici péče a vztahu ke krajině.

Evropská úmluva o krajině (2000) má za cíl udržovat společný zájem evropských zemí o rozvoj krajiny, který by měl být založen na harmonických vztazích faktorů, jako jsou sociální potřeby, hospodářská činnost a tvorba a ochrana životního prostředí. Dá se říci, že krajina jako taková, ať už z hlediska přírodního, venkovního, či městského je hlavním

předmětem zájmu této úmluvy. V preambuli tohoto dokumentu jsou přesně uvedeny zásady, kterými jsou členské státy zavázány

První kapitola tohoto dokumentu nabízí přesné definice, které jsou pro jeho fungování zásadní, a to zejména definice krajiny: „*Krajina znamená část území, tak jak je vnímána lidmi, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních anebo lidských faktorů*“. Definice ochrany krajiny dle článku jedna tohoto dokumentu zní: „*Ochrana krajiny znamená činnosti směřující k zachování a udržení význačných nebo charakteristických vlastností krajiny, utvářených přírodní konfigurací anebo lidskou činností a právem považovaných za její historickou hodnotu*“ (Evropská úmluva o krajině (2000).

Zákon o územním plánování a stavebním řádu

Dle § 18 tohoto zákona „*územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Přitom chrání krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti. S ohledem na to určuje podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a zajišťuje ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků. Zastavitelné plochy se vymezují s ohledem na potenciál rozvoje území a míru využití zastavěného území.*“

Paragraf 19 zákona uvádí jako „*úkol územního plánování: zjišťovat a posuzovat stav území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty, či stanovovat urbanistické, architektonické a estetické požadavky na využívání a prostorové uspořádání území a na jeho změny, zejména na umístění, uspořádání a řešení staveb* (Zákon 183/2006 Sb.).“

Poznámka: Pro uchopení tohoto tématu výrazně pomohla přednáška Věry Kučové: Kulturní krajina v legislativě. Tato přednáška nabízí přehledný souhrn zmíněným zákonů a vyhlášek v přehledné formě.

1.3 Komponovaná krajina

Jak již bylo zmíněno v podkapitole *Základní kategorie kulturních krajin*, komponovaná krajina je právě jednou z těchto kategorií.

Uspořádání komponovaných krajin, či uspořádání jejich jednotlivých částí bylo utvořeno na základě určitého kompozičního záměru. To, co vůbec vybízelo k vytvoření těchto kompozic, mohla být chuť ukázat své postavení ve společnosti, prezentovat své majetky, prezentovat náboženské přesvědčení, nebo svůj filozofický postoj. Zároveň mohla tvorba kompozic v krajině pomoci ke koordinování či umírnění okolní „divoké“ přírody (Kubeša & Kulišťáková, 2010). Oficiálně byly komponované krajiny neboli

Designed Landscapes definovány *Výborem pro světové kulturní a přírodní dědictví UNESCO* (2016). Jedná se o krajiny záměrně vytvořené a navržené člověkem. Definice také zahrnuje zahrady a parkové krajiny, které byly vytvořeny z estetických důvodů, a právě estetické pojetí je pro komponovanou krajinu klíčové.

Komponovanou krajinu je nutné vnímat v reálném prostoru, jelikož kompozici nelze vnímat jen dvojrozměrně, ale trojrozměrně a ve skutečnosti čtyřrozměrně, z čehož čtvrtým rozměrem rozumíme čas, který je v každé kompozici důležitý (Kulišťáková a kol. 2014, Novák 2017, Ehrlich & kol., 2019).

Další možné uchopení pojmu *Komponovaná krajina* nabízí ve svém článku *Komponovaná kulturní krajina* Jiří Kupka, který uvádí vysvětlení slova *kompozice* dle Kulišťákové (2010) jako spojení předpony *com-*, což znamená „s, spolu“ se slovesem „*ponere*“, co znamená „klást“. To si lze při spojení těchto slov vyložit jako slovo *skládat*. Kompozici tedy lze přeložit jako skládání, či záměrné uspořádávání částí v jednotný celek (Kupka, 2012).

Jak uvádí Vorel & Kupka (2014) dle Arnheima (1978), krajinu, kterou lze pokládat za komponovanou, utvářejí liniové prvky, které směřují k centrálnímu prvku kompozice, jako například k zámku, či k jiné významné stavbě, kterou může být poutní kostel, kaple a další sakrální objekty a areály. Jde o snahu zvýraznit centrální perspektivu, jež tvoří výrazný efekt hloubky prostoru. Dává najevo obraz světa, jehož střed je těmito prvky umocňován. Ivan Vorel a Simona Švecová (2015) ve svém příspěvku „*Kulturní historická krajina a výstavba – některé problémy zachování kulturních hodnot v krajinných památkových zónách*“ uvádějí, že člověk měl vždy potřebu poupravovat krajinu vůči obrazu svému tak, aby vyhovovala prostředí, ve kterém žije a pracuje. Snažil se, aby okolní krajina odpovídala jeho představám, a to nejen co se týče praktické, či užitkové stránky, ale také po stránce duchovní a symbolické. V rámci vývoje se po generace vytvářel prostorový řád, který může vyjadřovat příběhy či děje právě pomocí krajinných kompozic (Švecová & Vorel, 2015). Dalším z prvků, které podporovaly tvorbu a budování kompozičních vazeb v krajině, byla poutní místa, cesty a další doprovodné objekty. Poutní místa se více a více propojovala s životem okolních vsí a měst. Poutě jako takové umožnily vznik alejí stromů, které se k poutním místům sbíhaly a poutníkům poskytovaly ochranu před nepřízní počasí (Kupka, 2012).

Panská sídla se mění v komplexy zámeckých budov po vzoru okolních evropských rezidencí. Přibývají zámecké parky, jež se pomocí kompozičních os dostávají dále do okolí.

Tyto kompoziční osy bývají také doplňovány již zmíněnými alejemi, které však nejdou vždy rozeznat pouhým okem pro jejich délku, mnohdy proto, že vedou zvlněným reliéfem. Lze je ale rozpoznat na mapách (Löw & Míchal 2003). Mnoho z krajinných kompozic vzniklo se záměrem, který měl symbolizovat vztah člověka k přírodě, či k Bohu. Obraz těchto kompozic často sděloval smysl existence člověka, hodnotu, či kvalitu samotného života. Ti, co tyto obrazy vytvářeli, k tomu museli mít prostředky, tzn. mnoho peněz a také víru ve vyšší princip (Kulišťáková & kol., 2014).

1.3.1 Vznik a významná období krajinných kompozic

Vznik krajinných kompozic různých charakterů se vyskytoval už u pohanských kultur (Balcarová & Trpáková, 2012). Prvky krajinných kompozic je dále možné hledat již ve středověku, v období renesance, dále pak v období baroka (Kulišťáková & kol., 2014). Období barokně-klasicistní, či romantické také nese historický odkaz krajinných kompozic. Tyto kompozice se dodnes významně podílejí na tváři naší krajiny, na struktuře, identitě a na jejím charakteru (Balcarová & Trpáková, 2012, Ehrlich & kol., 2019).

Renesance

Podíváme-li se do doby ještě před obdobím baroka, které bylo na komponované krajiny nejbohatší, můžeme hledat stopy komponovaných krajin již v renesanci, která začíná chápat krajinu jako krásnou a užitečnou. To se projevuje například v koncepci prostoru a v architektuře jako takové. Dříve středověké a uzavřené hrady se okolní krajině otevírají. Aristokratická sídla jsou v této době spojována alejemi a trojřadími s okolními objekty, jako jsou bažantnice, či cihelny apod. Hospodářské budovy nebo zmíněné bažantnice, které k honosným sídlům náleží, jsou v těchto dobách zkrášlovány (Kulišťáková & kol., 2014).

Baroko

Většina krajinných kompozic je orientována do období baroka a je dokonce možné tak komponovanou krajinu uvádět s přívlastkem „barokní“ (Kupka, 2012). Baroko bylo obdobím, během kterého většinu hospodářských ploch obhospodařovaly velkostatky. V polohách, kde úroda byla markantní, se jen málo vyskytovala vzrostlá zeleň. Členité byly nivy řek, či pastviny a právě tato doba nabízela takto otevřenou krajinu, v níž se výrazně uplatňovaly právě zmíněné geometrické prvky, které spojovaly významné stavby a utvářely plochy obor, zámecké parky apod. Právě tyto prvky jsou pro harmonii české krajiny velmi důležité (Vorel & Kupka, 2011).

Obecně lze říci, že baroko si zakládá zejména na osovosti, či na radiálním schématu kompozice. Pro barokní kompozici je zásadní hlavní středová osa, která vrcholí u stavby, jež je pro kompozici dominantou.

Klasicismus

Jak by se dalo očekávat, klasicistní kompozice se vyvíjela z principů barokních. Znaky těchto kompozic jsou dlouhé osy, nekonečné perspektivy a iluze prostoru. Aleje a daleké průhledy byly v klasicistním období i nadále využívány k propojování okolních celků v okolí zámku a k protkávání okolních parků (Kulišťáková & kol., 2014).

Romantismus

Hlavní myšlenkou, která romantické období provázela, byl návrat k přírodě. Základem kompozice byly prvky venkovské a pastorální krajiny, či kontrasty světla a stínu. Docházelo k vybudování vodních ploch, umělých vodopádů, či skalisek (Kulišťáková & kol., 2014). Valtr (1986), jehož Kupka cituje, hovoří o pozdějších romantických úpravách z konce 18. a 19. století. Zde dochází k úpravám, které se pojí zejména s přírodně-krajinářským principem. Konkrétně vznikají lovecké a bukolické krajiny a konkrétní stopu, která dokazuje jeden z prvních výskytů těchto kompozic, nabízí již 16. století, během kterého je velmi rozmoženo zakládání rybníčních soustav s množstvím kanálů a stok na Třeboňsku, Pardubicku a v dalších lokalitách (Kupka, 2012).

1.3.2 Kompoziční prvky

Kompoziční prvky, nebo jak uvádí Lenka Kulišťáková & kol. (2014): *Hmotné jevy dokazující existenci kompozice*, jsou zřejmě nejvýraznějším důkazem existence a dochovanosti. Těchto indikátorů, které lze v krajině hledat, je poměrně velké množství, a proto je zde vyzdvížen pouze zúžený seznam, který poskytuje základní přehled a orientaci v těchto prvcích. Uváděny jsou zejména ty, které jsou v metodické části bakalářské práce často zmiňované.

Pro přehlednost jsou prvky rozděleny do třech podkategorií a to: **bodové objekty kompozice**, **liniové objekty kompozice** a **plošné objekty kompozice**. Lze nad tímto rozdělením polemizovat a bylo by určitě možné si pro kategorizaci vybrat jiné dělení, avšak toto řešení je z hlediska uchopení metodiky pro tuto práci a její vypracování dostatečné.

Bodové objekty kompozice

Mezi bodové objekty bychom měli na prvním místě určitě zařadit stavby jako **zámky**, které jsou bezpochyby nejvýraznějším prvkem, napříč vývojem komponovaných krajin. Další ze staveb, které tyto kompozice mohly ovlivňovat, jsou **kláštery**, **kostely**, **letohrádky**, nebo **lovecké zámky**, které vznikaly již od středověku a v renesanci a klasicismu byly velmi žádané.

Objekty, které jsou s výše zmíněnými stavbami provázané, mohly být drobné sakrální stavby jako například **kaple**, **boží muka**, **kříže** apod.

Liniové objekty kompozice

Nejvýznamnějšími a patrně v krajině nejvýraznějšími byly v krajinných kompozicích **aleje**, které lze chápat jako oboustrannou, jednodruhovou a pravidelně rytmizovanou linii stromů. Baroko bylo opět pro aleje nejvýznamnějším obdobím, ve kterém tyto liniové prvky představovaly hlavní prostorotvorný prvek. Nejčastěji vybíhaly právě od zámků jakožto od hlavních objektů kompozic. Aleje, které využívaly dlouhověké dřeviny, byly většinou spojené s významnými stavbami. Aleje, které byly vysázeny například z ovocných dřevin, vedly k objektům méně významným. Další liniové prvky tvoří **cesty**, které vedle alejí patřím k nejvýznamnějším prostorovým osám. **Stromořadí** je další z možných linií, které kompozici tvořily. Od aleje se odlišuje tím, že jej tvoří řada stromů z okrasných dřevin, zpravidla pouze na jedné straně. Do této skupiny lze dále zařadit **vodní kanály**, **poutní**, či **křížové cesty**, **lesní průseky** apod.

Plošné objekty kompozice

Mezi tyto prvky patří **zámecké zahrady**, které začínaly mít svůj vliv už v renesanci a můžeme je sledovat i v dobách baroka a klasicismu. **Bažantnice**, **rybníční soustavy**, či **obory**, jsou také plošnými objekty, které v kompozicích lze hledat a přikládat jim svoji váhu.

Poznámka: výčet těchto prvků je přehledně popsán v metodice Lenky Kulišťákové & kol. (2014), z níž byly tyto údaje čerpány.

2 Metodika

Touto kapitolou se práce dostává k praktické části, jejímž úkolem bylo prozkoumat vybraných 20 lokalit v jižní části Plzeňského kraje, které byly vymezené v rámci projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591 (dále jen projekt MENDELU) a následně ověřit spolehlivost tohoto dokumentu a zhodnotit stav potenciální kompozice v těchto lokalitách.

Na následujících několika stránkách jsou popsány jednotlivé podklady a zdroje, které sloužily k vypracování vlastních pasportů zmíněných lokalit a které pomohly s vyhodnocováním celé problematiky.

2.1 Projekt MENDELU

Tento projekt, jehož kompletní název zní: „*Vytvoření databáze potenciálních komponovaných krajín na základě II. a III. vojenského mapování*“, je hlavním pilířem bakalářské práce, jelikož dle databáze, která v rámci projektu vznikla, byly vybrány lokality, ve kterých byly dle zmíněných vojenských mapování nalezeny signifikantní znaky, které krajinné kompozice znázorňují.

Projekt MENDELU vznikl na Mendelově universitě v Brně konkrétně na Zahradnické fakultě v roce 2016 a jeho autorem, respektive hlavní řešitelem je Ing. Markéta Flekalová Ph.D.

Je nutné si uvědomit, že komponované krajiny obecně představují významné kulturně-historické hodnoty daného území a měly by být v rámci památkové ochrany chráněny. K tomu se váže i např. proces tvorby územního plánu, ve kterém by se na podobné typy krajín mělo myslet.

Území České republiky je podrobně znázorněno v historických mapách, na kterých jsou tyto krajinné kompozice dobře dohledatelné, a v rámci projektu bylo vyznačeno celkem 617 území, kde se potenciální kompozice nachází (Flekalová & kol., 2016).

Projekt, který obsahuje jak textový soubor, tak mapové podklady s podrobnějšími popisy, je možné nalézt na oficiálních webových stránkách státního zámku Veltrusy: www.zamek-veltrusy.cz. Textová část se zabývá zejména popisem samotné problematiky a metodickým postupem, který je v textu dále popsán (Kategorizace kompozic dle projektu MENDELU). Mapové výstupy, které jsou součástí tohoto projektu, zobrazují vymezená území na mapě České republiky v měřítku 1: 700 000. Jedná se o sedm mapových listů, které zobrazují zmíněné lokality dle konceptu kompozice, jádra kompozice a dle složitosti kompozičního schématu a to jak pro druhé, tak i pro třetí vojenské mapování.

Kategorizace kompozic dle projektu MENDELU

Projekt zabývající se těmito kompozicemi vymežil několik kategorií, díky kterým je jednodušší potenciální kompozici charakterizovat a v pasportech, které byly vytvořeny, jsou následující kategorie také uváděny.

1) Dělení kompozic dle konceptu

- a) **Sakrální** – U kompozic s tímto označením lze nejčastěji hledat sakrální objekty jako např. **kostel, kapli, či jiné drobnější objekty**. Linie, které k těmto objektům vedou, jsou nejčastěji křížové či pašijové cesty.
- b) **Profánní** – Kompozice, které jsou označeny tímto způsobem, mají ve své koncepci sídlo či objekt, který je spojen s aristokratickou, či hospodářskou funkcí a zázemím. Nejčastěji lze v těchto případech pozorovat objekty jako např. **zámky, hrady, dvory apod.**
- c) **Kombinované** – Jak se dá předpokládat, tento koncept je kombinací dvou konceptů předchozích a v kompozici se tak objevují prvky jak sakrální, tak profánní.

2) Dělení kompozic dle složitosti a komplexnosti

Toto dělení je vytvořeno systematickým způsobem, který využívá kombinace čísla a písmena. Stručně řečeno je systém uchopen tak, že čím nižší číslo je uvedeno, tím obsahuje kompozice méně signifikantních znaků a samotná kompozice je hůře identifikovatelná. Čím je číslo vyšší, je možné najít složitější kompozice a vzájemně propojené prvky. Písmeno pak určuje množství zapojených prvků a úroveň propojenosti kompozičních vazeb.

Jednotlivé kategorie vypadají takto: **0A, 0B, 1A, 1B, 1C, 1D, 2A, 2B, 2C, 2D**.

3) Dělení dle jádra kompozice

Jádro kompozice neboli hlavní kompoziční bod je objekt, od kterého se okolní kompozice odvíjí a ke kterému zpravidla směřuje velké množství kompozičních vazeb. Mezi tyto objekty patří ve většině případů zámky, panské dvory, kostely apod. Ve starých mapách jsou tyto objekty vždy viditelně znázorněné pomocí nápisů, zkratk, popřípadě značek, které lze pomocí dostupných legend, které k mapám patří, identifikovat.

Všechny tyto kategorie, které jednotlivé potenciální kompozice popisují, velmi pomáhají například při terénních průzkumech, během kterých je orientace v krajině díky těmto určujícím znakům snazší, a pro představivost jsou velmi prospěšné. Ostatně každý kus krajiny je jiný a bez těchto znaků by se v něm člověk orientoval hůře.

2.2 Metodika identifikace komponovaných krajin

Vymezení jednotlivých lokalit bylo základním krokem pro nadcházející práci, avšak jejich podrobná identifikace a vyhodnocení je věc druhá. Hlavním nástrojem, který výrazně pomohl a inspiroval při tvorbě vlastního metodického postupu, byla publikace, která se touto problematikou zabývá a jmenuje se *Metodika identifikace komponovaných krajin*. Tuto publikaci opět vydala Mendelova universita v Brně roku 2014 a jejím autorem je Lenka Kulišťáková & kol. Cílem této metodiky je rozeznat stopy a identifikační znaky záměrných krajinných úprav. To, o co se Metodika dále snaží, je vytvoření uceleného postupu, pomocí něhož může uživatel určit, zda se skutečně jedná o komponovanou krajinu, a definovat určité zásady prostorového uspořádání kvůli jejich samotnému zachování (Kulišťáková & kol, 2014).

Jak už bylo zmíněno, v rámci bakalářské práce je tato Metodika spíše inspirací a celý metodický postup nebyl využit v celém svém rozsahu. Některé body metodického rozboru posloužily jako inspirace, jiné byly využity přesně podle této publikace. Obecně lze říci, že postup dle této Metodiky se skládá ze základních rozborů kartografických děl, ze studia literárních zdrojů, či hmotných jevů, dále se jedná o speciální rozbor, v rámci kterých se stanoví hypotéza, či skladba krajinné kompozice a závěrem se Metodika dostává k hodnocení současného stavu dle terénního průzkumu a samotnému kategorickému vyhodnocení.

Podkapitola v této publikaci s názvem **Hmotné jevy dokazující existenci kompozice** popisuje jednotlivé objekty a jejich funkci a pro vlastní metodický postup byl z této podkapitoly vytvořen **bod č. 4** s názvem **Hlavní prvek kompozice**, u kterého je vždy popsáno, o jaký konkrétní subjekt se jedná, v jakém se nachází stavu apod. Následující **bod č. 5** s názvem **Vedlejší prvky kompozice** zahrnuje všechny prvky, které kompozici okolo hlavního kompozičního prvku utvářejí. V této oficiální publikaci se nacházejí definice tzv. kompozičního bodu a kompoziční linie, které opět posloužily jako inspirace pro tento vlastní metodický prvek.

Publikace nabízí podrobnější dělení například na kompoziční plochy, či pole, nebo vizuální a fyzické kompoziční vazby, ale v takovém rozsahu tento obsah využít nebyl a pro účel bakalářské práce byl značně zjednodušen.

2.3 Mapové podklady

Obě dvě výše zmíněné publikace by nemohly být plně použitelné, pokud by při svých vyhodnocováních a zkoumáních nepoužívaly archivní i současné mapové podklady.

Ve vlastním metodickém postupu byly základními pilíři vyhodnocování samotných lokalit mapové výřezy II. a III. vojenského mapování, ze kterých vychází zejména jmenovaný projekt, který databázi potenciálních kompozic vytvořil, a současně i Metodika identifikace komponovaných krajin. Dále byly pro zajímavost a také pro jiný úhel pohledu používány mapové výřezy z I. vojenského mapování a občas mapy Stablního katastru. Pro ilustraci současné situace kompozic v lokalitách byla použita současná Ortofoto mapa ČR a Základní mapy ČR. Je nutné podotknout, že při samotném zkoumání byly archivní i současné mapové podklady základním poskytovatelem informací o lokalitě jako takové.

Na úvod lze říci, že nejen I. ale i další z vojenských mapování vzniklých v 18. a 19. století poskytují velmi unikátní informace o vývoji krajiny a osídlení na území České republiky a dnes lze hovořit o těchto mapách jako o uměleckých dílech a ani následující I. vojenské mapování není výjimkou.

2.3.1 I. vojenské mapování

Jedná se o historicky první soustavné vojenské mapování vzniklé na území habsburské monarchie a oproti předchozím kartografickým dílům, která byla z kartografického hlediska poměrně nepřesná, bylo I. vojenské mapování změnou. O tom, že se I. vojenské mapování vyhotoví, rozhodla samotná císařovna Marie Terezie roku 1763. Větší část mapování byla vyhotovena za jejího vládnutí, dokončeno bylo ale až za vlády syna císaře Josefa II, a proto se často nazývá „josefské“. Datování tvorby těchto map je

Obrázek 1 - Výřez z I. vojenského mapování zobrazuje město Horažďovice a okolí (zdroj: oldmaps.geolab.cz, 2020).

uváděno pro Čechy v letech 1764 -1767 a pro Moravu 1764-1768 a ve Slezsku mezi lety 1763-1764. Mapování však obsahovalo určité nedostatky, které byly během vojenských tažení zjištěny, a proto proběhla rektifikace na území severního pohraničí, a to v letech 1780 – 1783.

Mapování probíhalo většinou v měřítku 1:28 800 a to bylo odvozeno z požadavku, který říkal, že délka vídeňského palce má odpovídat ve skutečnosti délce 400 vídeňských sáhů, což je přibližně 1000 vojenských kroků (Zimová, 2005, Kupka & Vorel, 2013). Tvorba těchto map jako takových byla prováděna bez trigonometrické sítě na měřičském stole a za pomoci koule a olovnice (Dušátko, 2015).

V rámci vytvořených pasportů slouží výřezy z I. vojenského mapování pro ilustraci a představu o krajině, která se zde v tomto období nacházela. Ve většině případů tyto mapové výřezy nepřinášejí dostatečnou představu o krajině kompozici, ale lze si díky nim vytvořit alespoň představu o existenci a rozložení některých prvků v oné době.

2.3.2 II. vojenské mapování

Obrázek 2 - Výřez z II. vojenského mapování zobrazuje město Horažďovice a okolí (zdroj: oldmaps.geolab.cz 2020).

vycházelo ze zjednodušeného podkladu Stablinního katastru. Měřítko se zachovalo stejné jako u prvního vojenského mapování a Čechy byly zobrazené na celkem 267 mapových listech. Celé mapování je výrazným zdrojem pro studium vývoje krajiny a je vzhledem

To, co položilo základ pro provedení nového mapování, byly vojenské důvody, které vyvolaly napoleonské války, a v tuto dobu byl u moci císař František II. I přesto, že I. vojenské mapování bylo přesnější než Müllerovo, ze kterého se vycházelo, bylo toto mapování vyhotoveno s nepřesnostmi a velmi hrubou zeměpisnou odchylkou, a proto se začalo vytvářet II. vojenské mapování. Před samotnou tvorbou těchto map došlo k vytvoření rozsáhlé trigonometrické sítě.

Druhé vojenské mapování, také nazýváno jako Františkovo, proběhlo v Čechách v letech 1842 až 1852 a

k dnešním mapovým podkladům poměrně přesné (Zimová, 2005, Kupka & Vorel, 2013). Díky těmto mapám je dnes možné identifikovat velké množství krajinných kompozic. Těmito znaky jsou přímé cesty, aleje, průseky apod. (Kulišťáková & kol., 2014).

2.3.3 III. vojenské mapování

Třetí vojenské mapování neboli Františko-josefovské bylo utvářeno mezi lety 1876 až 1880. Přesněji řečeno Mapování Moravy a Slezska probíhalo mezi lety 1876-1878 a mapování pro Čechy probíhalo v letech 1877-1880 a důvod vzniku tohoto mapování byla opět větší přesnost a aktuálnost (Laboratoř geoinformatiky, ©2001-2017). Celé mapování bylo vytvořeno v měřítku 1:25 000 a následně vznikla také verze v měřítku 1:75 000, ta měla sloužit veřejnosti. To, v čem bylo třetí vojenské mapování napřed oproti druhému, bylo znázornění výškopisu vrstevnicemi a kótami. Na svou dobu bylo toto mapování opravdu velmi kvalitní (Kulišťáková & kol. 2014). Po vzniku republiky byly mapy převzaty

československým státem a po úpravách a aktualizacích byly mapy vyžívány až téměř do poloviny 20. Století (Kupka & Vorel, 2013).

Druhé a třetí vojenské mapování bylo základním kamenem pro vytvoření několikrát zmiňované databáze a jak při vyhodnocování, tak při samotném terénním průzkumu byly tyto mapové podklady velmi užitečné a i přes dnešní poměrně odlišnou krajinu jsou jisté prvky zachovalé. Také lze říci, že v lokalitách, které byly zkoumány, se i pomocí těchto podkladů dalo velmi dobře orientovat.

Obrázek 3 - Výřez z III. vojenského mapování zobrazuje město Horažďovice a okolí (zdroj: oldmaps.geolab.cz, 2020).

2.3.6 Základní mapy České republiky

Základní mapy České republiky jsou posledním mapovým výřezem, jenž je v této práci v rámci vlastní metodické části využíván, a tak jako výše zmiňované Ortofoto České republiky poskytuje náhled do současného stavu krajiny, potažmo dané potenciální kompozice. Jsou v něm zobrazeny dochované prvky, které byly v rámci předchozím mapových výřezů nalezeny a jsou v krajině stále, potažmo jsou zobrazeny alespoň dochované stopy těchto prvků (tím jsou myšleny zejména zobrazované aleje a následně jejich dochované linie).

Obrázek 6 - Základní mapy ČR zobrazující město Horáždovice a okolí (zdroj: ČÚZK, 2020, služba ArcGIS Online v rámci ArcMap 10.7).

Obecně vzato lze říci, že tyto mapy poskytují ucelený náhled na krajinu České republiky jak z hlediska využití, tak například z hlediska morfologie terénu (Kulišťáková & kol., 2014).

Základní mapy České republiky jsou užitečné v tom, že obsahují velké množství značek a nápisů, díky kterým lze v krajině dohledat objekty jako například kapličky, boží muka, apod.

2.4 Vlastní postup

V této kapitole je prezentován vlastní metodický postup, který byl z části inspirován zmiňovanou Metodikou a z části byl vytvořen dle vlastní invence. V podkapitolách je popisován terénní průzkum, fotodokumentace, či kategorizace, která byla převzata z *Metodiky identifikace komponovaných krajín*. Je zde také uveden seznam analyzovaných lokalit a k nim příslušná vzorová tabulka, dle které byly lokality zpracovány a která obsahuje informace o jednotlivých bodech.

2.4.1 Terénní průzkum

Jedním z bodů, které byly pro vlastní metodický postup převzaty téměř doslova, je právě bod týkající se terénního průzkumu (bod č. 6). V *Metodice identifikace komponovaných krajín* je uváděn pod názvem Terénní šetření – zhodnocení stavu krajinné kompozice, avšak význam je stejný.

Každá lokalita je jiná a nejde její současný stav hodnotit pouze z dostupných mapových podkladů, či informací dostupných z jiných podkladů. Je potřeba pochopit každou samostatnou lokalitu jako celek a pomocí právě terénního průzkumu ověřit informace získané z podkladů. Jak popisuje samotná publikace, terénní průzkum se zaměřuje zejména na „*lokizaci a identifikaci objektů nebo jejich historických stop v případě, že se již objekty nezachovaly nebo jsou zachovány pouze ve fragmentech*“ (Kulišťáková & kol., 2014).

Terénní průzkum, který v tomto případě proběhl v rozmezí měsíců březen až květen 2020, byl nejvíce zásadním bodem při vyhodnocování stavu lokality v rámci kompoziční dochovanosti.

2.4.2 Fotodokumentace

Během těchto průzkumů byla zároveň pořízena fotodokumentace pro jednotlivé lokality, která je v pasportech uvedena vždy na konci. Fotografie ve všech případech zachycují hlavní kompoziční prvek a na dalších snímcích vedlejší prvky bodové či liniové, které okolní krajinu reprezentují, a lze si díky nim utvořit reálnější představu o lokalitě.

2.4.3 Kategorie určující stav celistvosti a zachovalosti kompozice

V publikaci lze nalézt metodické body, které byly použity v de facto přesném znění a jejich funkce zůstala nezměněna i ve vlastním metodickém postupu.

Metodika identifikace komponovaných krajín nabízí několik bodů, které umožňují každou lokalitu jednoduše kategorizovat dle uvedených možností. To umožňuje přehledně pochopit stav, v kterém se jednotlivé lokality nacházejí, a protože je toto zařazení poměrně jednoznačné, lze díky němu následně utvářet konkrétní závěry. Pro vlastní metodiku byly vybrány dvě kategorizace, a to konkrétně hodnocení dle celistvosti kompozice a hodnocení lokality dle stupně zachovalosti resp. poškození (tato vyhodnocení jsou ve vlastním metodickém postupu uváděna pod bodem č. 7 s názvem *Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice*).

Hodnocení dle celistvosti kompozice

Jak popisuje samotná publikace, hodnotit kompozici se bez zhodnocení její celistvosti neobejde. Komponovaná krajina by měla na pozorovatele působit jako celek a nikoliv jako shluk dílčích částí. Je třeba ji chápat spíše jako strukturu vztahů na různých úrovních, které se na konečném celku podílejí.

Kategorie hodnotící kompoziční vazbu dle celistvosti zní:

- 1) *Plně funkční - kvalitativní stav vazby a prvků, které propojuje, je hodnocen jako 1. Vazba svými vlastnostmi napomáhá k celistvosti a pochopení komponovaného díla.*
- 2) *Částečně funkční - došlo ke změnám na kvalitativních vlastnostech některého z dílčích prvků kompozice a jeho kvalitativní stav je hodnocen max. 2.*
- 3) *Nefunkční, ale obnovitelná - minimálně jeden z prvků kompozice nebo samotná vazba má kvalitativní stav 3. Kompoziční vazba je zaniklá, ale její obnova je možná úpravou samotné vazby nebo obnovou souvisejícího kompozičního prvku.*
- 4) *Nefunkční - je velmi těžko obnovitelná nebo zcela neobnovitelná. Příkladem mohou být zásadní změny ve využití území, které vedly k zastavení kompozičních vazeb, nebo byly zcela změněny terénní charakteristiky. Zánik vazby může být výsledkem zániku prvků kompozice, které vytvářely začátek nebo konec kompoziční vazby.*

(Kulišťáková & kol., 2014)

Hodnocení dle zachovalosti kompozice

Toto hodnocení má za úkol vyhodnotit závěrečný kompoziční stav, jenž shrnuje předešlé metodické body do výsledného ohodnocení.

- 1) Zachovalá - mohlo dojít k zániku doplňujících prvků kompozice. Hlavní prostorové vztahy nadále plně fungují v kontextu místa i principů kompozice. Hlavní kompoziční prvky jsou kvalitativního stavu 1, vzájemné vztahy, které vytvářejí kostru kompozice, stále existují a jsou v dobrém kvalitativním stavu. Vedlejší i doplňkové kompoziční prvky mohou mít kvalitativní hodnocení 1 – 2. Vazby mezi nimi jsou zcela funkční. Nedošlo k zásadním změnám v charakteru krajinné struktury.
- 2) Částečně zachovalá - skladba prvků je neúplná, ale zachovává si charakter. Chybí některé vedlejší kompoziční prvky nebo některé z vazeb jsou narušené, avšak obnovitelné.
- 3) Poškozená - některé z hlavních kompozičních prvků byly silně poškozeny; jsou narušeny, odstraněny nebo překryty hlavní kompoziční vazby, obnova je možná, ale může být velmi náročná.
- 4) Silně poškozená, nebo zcela zaniklá - chybí hlavní kompoziční prvky a byly narušeny prostorové souvislosti, které vytvářely kostru kompozičního schématu. Obnova takové krajiny je neúměrně náročná až zcela nemožná.

(Kulišťáková & kol., 2014)

Tabulka 1 - Tabulka zobrazující kategorie, dle kterých byly lokality hodnoceny

Dle celistvosti:	Dle zachovalosti:
1. plně funkční	1. zachovalá
2. částečně funkční	2. částečně zachovalá
3. nefunkční, ale obnovitelná	3. poškozená
4. nefunkční	4. silně poškozená, nebo zcela zaniklá

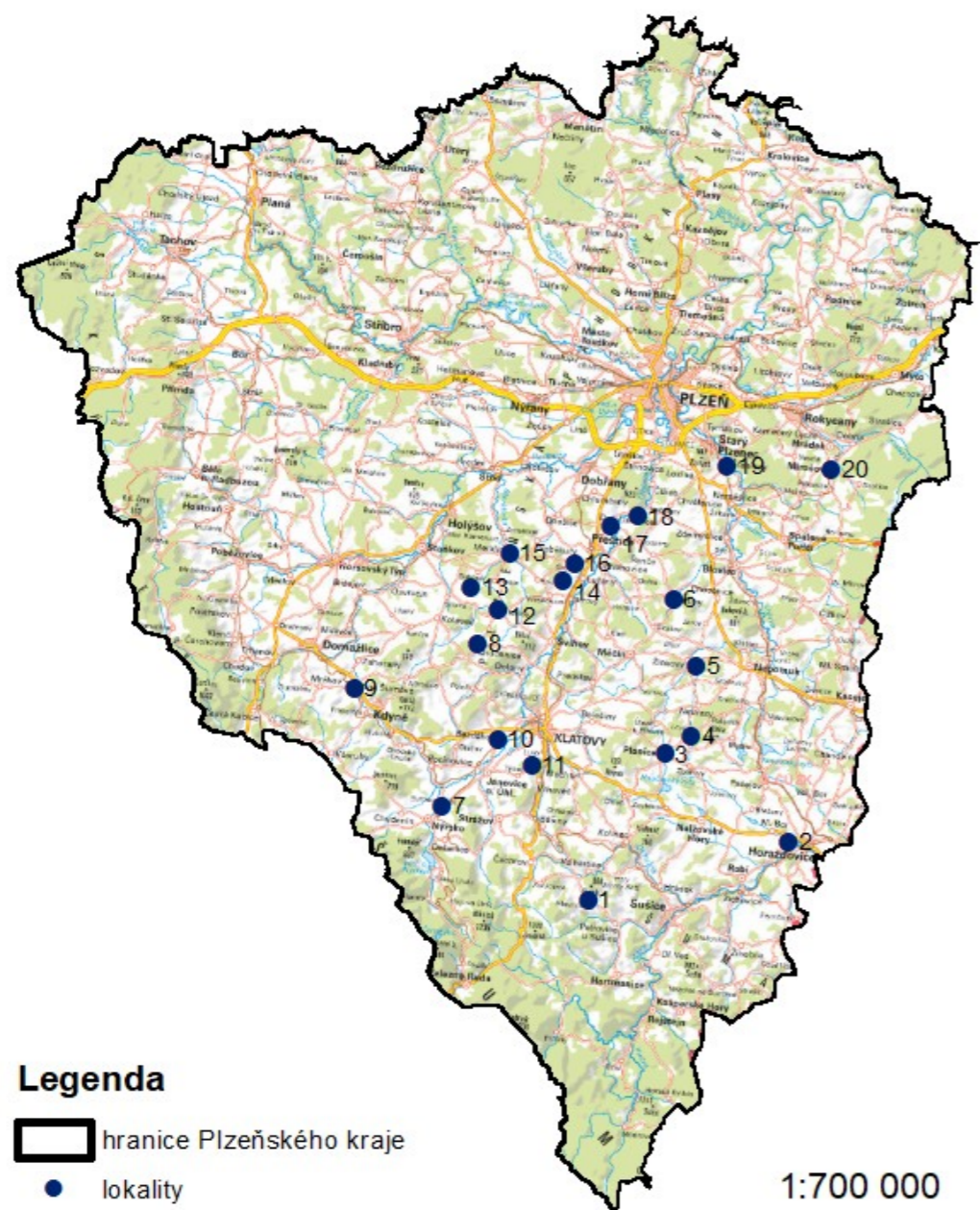
2.4.4 Seznam lokalit

V následující tabulce je uveden seznam dvaceti vybraných lokalit, které byly v rámci bakalářské práce zkoumány, a spolu s ním je uveden jak centrální prvek potenciální kompozice, tak číslo, které u těchto lokalit uvádí projekt MENDELU a díky němuž je možné lokality ve zmíněném projektu dohledat.

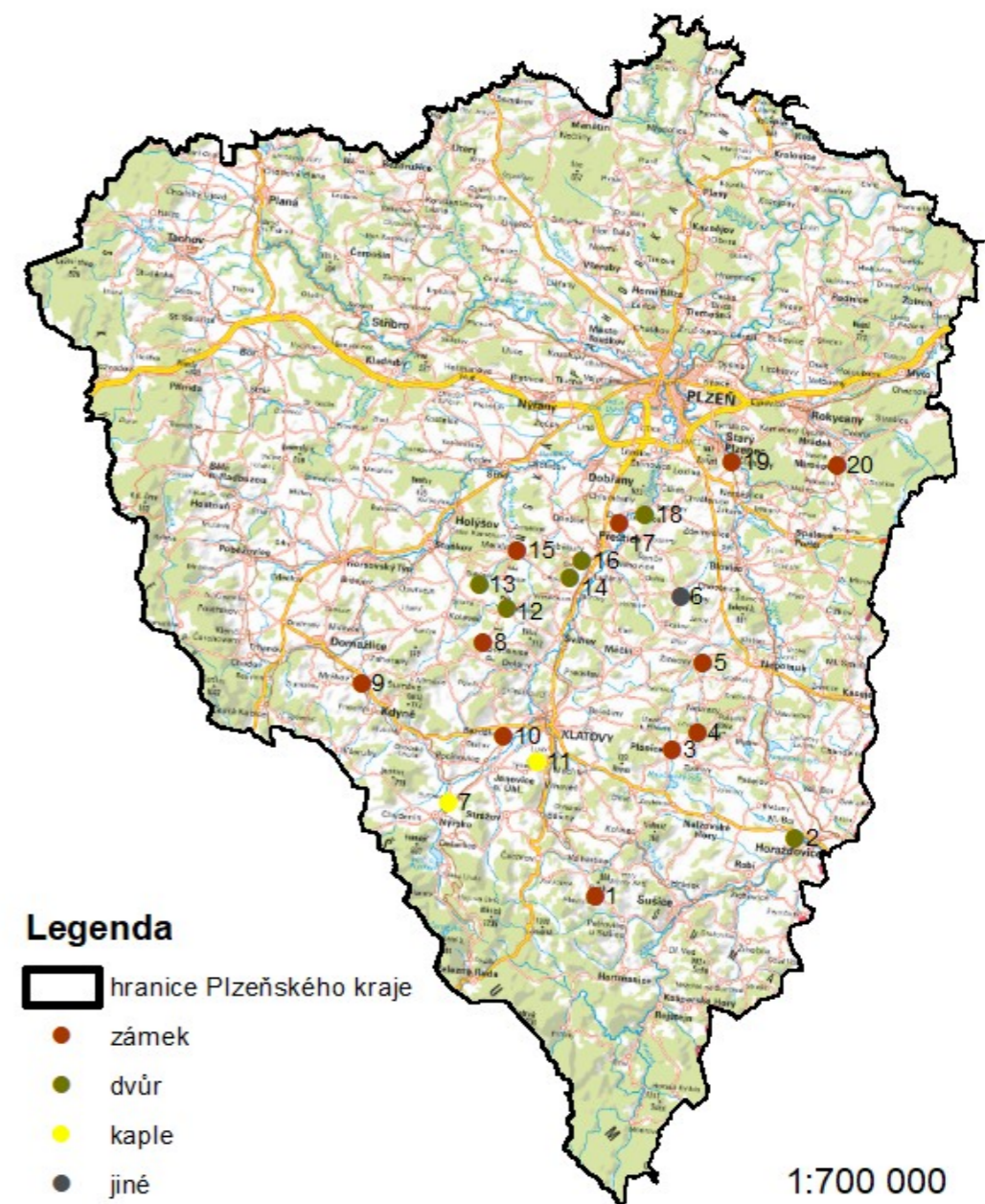
Tabulka 2 - Seznam zkoumaných lokalit v rámci bakalářské práce

Č. Lokality	Název lokality	Centrální prvek	Pořadové číslo dle projektu IGA ZF MENDELU
1	Hlavňovice	zámek	277
2	Horažďovice	dvůr	289
3	Plánice	zámek	278
4	Lovčice	zámek	279
5	Žinkovy	zámek	281
6	Letiny	jiné	280
7	Bystřice nad Úhlavou	kaple	276
8	Chudenice	zámek	261
9	Kout na Šumavě	zámek	244
10	Bezděkov	zámek	262
11	Loreta(Týnec)	kaple	260
12	Křenice	dvůr	263
13	Háje	dvůr	259
14	Dlouhá Louka	dvůr	267
15	Merklín	zámek	264
16	Skočice	dvůr	283
17	Dolní Lukavice	zámek	282
18	Snopoušovy	dvůr	284
19	Štáhlavy	zámek	285
20	Mirošov	zámek	290

Poznámka: Při dohledávání kompozic výše zmíněných lokalit v II. a III. vojenském mapování došlo v několika případech k nesrovnalostem. **Lokalita č. 11 – Loreta (Týnec)** je ve studii uváděna pod názvem Bezděkov. Tato lokalita je však na jiném místě, než ukazují dané mapy, a navíc je zde pravá lokalita Bezděkov také. **Lokalita č. 13 – Háje** je v studii uváděna pod názvem Poděvousy, avšak dle mapy je kompozice v osadě Háje, která se nachází několik kilometrů od Poděvous. U poslední lokality č. **20 – Mirošov** je dle projektu uváděn jako centrální prvek dvůr, ale ve skutečnosti se jedná o zámek.

Obrázek 7 - Mapa Plzeňského kraje zobrazující rozmístění jednotlivých lokalit, které byly v rámci bakalářské práce zkoumány. (zdroj podkladové mapy: ČUZK, 2020.)

Obrázek 8 - Mapa Plzeňského kraje zobrazující druh lokality dle jejího centrálního prvku potenciální kompozice. (zdroj podkladové mapy: ČUZK, 2020.)

NÁZEV ŘEŠENÉ LOKALITY

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: -

Okres:-

Počet obyvatel: -

Obec / ORP: -

První písemná zmínka o obci: -

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: profánní/kombinovaný

Jádro lokality: zámek / dvůr / kaple / jiné

Kompozice: 0B / 1A / 1B / 1C / 2A / 2B / 2C

3. Památková ochrana v lokalitě

Výčet kulturních památek nacházejících se v blízkém okolí centrálního prvku lokality, informace o památkách jsou uvedeny ve formátu: Název / současný stav ochrany / katalogové číslo evidující daný objekt. Pokud daná pamětihodnost není obsažena v Památkovém katalogu, současný stav ochrany a katalogové číslo uvedeno není.

4. Hlavní prvek kompozice

Popis hlavního prvku kompozice zahrnující historické informace, současný stav, či současné využití. *Zdroje informací o jednotlivých objektech jsou uvedeny u každého pasportu zvlášť.*

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Výčet prvků, které byly / jsou součástí potenciální kompozice krajiny, resp. byly zaznamenány v historických kartografických dílech. Konkrétně se jedná o liniové prvky jako například cesty, aleje, či stromořadí a vedlejší bodové objekty v okolí jako např. kříže, kapličky, boží muka, myslivny, bažantnice apod.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Slovní popis vycházející z terénního průzkumu lokality a hodnotící současný stav krajinné kompozice a návaznost prvků. Dále je uveden osobní pohled na lokalitu jako takovou.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

Zařazení lokality dle celistvosti a návaznosti prvků do jedné ze čtyř kategorií:

1. plně funkční, 2. částečně funkční 3. nefunkční, ale obnovitelná, 4. nefunkční

Zařazení lokality dle její zachovalosti či poškození do jedné ze čtyř kategorií:

1. zachovalá, 2. částečně zachovalá, 3. poškozená, 4. silně poškozená nebo zcela zaniklá

*Poznámka: Vzhledem k rozmanitosti zdrojů, jež jsou v jednotlivých částech pasportů používány, byla vytvořena podkapitola metodiky s názvem **Komentář k pasportům**, kde jsou všechny zdroje k písemným informacím, mapám a fotografiím podrobně uvedeny. Důvodem je přehlednost této tabulky.*

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Zobrazení lokality v I. vojenském mapování / Stabilním katastru (dle lepší názornosti) a zobrazení přítomných kompozičních prvků.	Zobrazení lokality v II. vojenském mapování a zobrazení přítomných kompozičních prvků.	Zobrazení lokality v III. vojenském mapování a zobrazení přítomných kompozičních prvků.
I. voj. map. /St. katastr	II. vojenské mapování	III. vojenské mapování
Zobrazení lokality v současné Ortofoto mapě ČR a zobrazení přítomných prvků. Slouží k reálnější představě o území.	Zobrazení lokality v Základní mapě ČR a zobrazení současných kompozičních prvků, které se dochovaly.	Zobrazení vyznačených kompozičních prvků v legendě. Legenda přísluší ke všem pěti mapovým výřezům.
Ortofoto ČR	Základní mapa ČR	

Poznámka: měřítko map se mohou lišit v rámci jednotlivých lokalit. Výřezy pro danou lokalitu mají měřítko stejné, pokud není uvedeno jinak.

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Fotografie č.1, pořízená během terénního průzkumu, mapující lokalitu očima autora.	Fotografie č.2, pořízená během terénního průzkumu, mapující lokalitu očima autora.	Fotografie č.3, pořízená během terénního průzkumu, mapující lokalitu očima autora.
--	--	--

Poznámka: Každá z fotografií je stručně okomentována a jejich velikost se u jednotlivých lokalit může lišit, vždy je upřednostňován obsah fotografie před formátem. Pokud snímek nepořídil autor bakalářské práce, bude zdroj vždy uveden pod obrázkem.

2.4.6 Komentář k pasportům

V této podkapitole jsou pro lepší přehlednost uvedeny zdroje, které byly využívány, a informace k upřesnění záměru vytvoření pasportů.

Popis každého území se drží stejných principů a využívá stejných bodů k vyhodnocení současného stavu jednotlivých kompozic. Je nutno podotknout, že tato metodika využívá z části principu metodiky z publikace *Metodika identifikace komponovaných krajín* (Kulišťáková & kol. 2014) a z části jsou jednotlivé body vytvořeny dle vlastní úvahy a intuice.

1. Základní informace

Informace o lokalitě v bodech, jež se nedají vyčíst z dostupných map, jsou čerpány vždy z konkrétních webových stránek. Informace o obci s rozšířenou působností a o katastrálním území jsou čerpány z webu *cuzk.cz* (*cuzk.cz*, ©2020). Počet obyvatel v obci poskytuje *Český statistický úřad*. První písemnou zmínku o obci poskytuje taktéž *Český statistický úřad ve svém Lexikonu obcí České republiky* (Český statistický úřad, ©2018).

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU14/2016/591

Tyto informace jsou vyčteny přímo z projektu MENDELU s názvem: *Vytvoření databáze potenciálních komponovaných krajín na základě II. a III. vojenského mapování* (Flekalová & kol. 2016), který slouží jako hlavní podklad pro vypracování celé práce a jednotlivé lokality jsou převzaty právě z něj. Charakteristiky lokalit jsou uvedeny v mapových podkladech této studie.

3. Památková ochrana v lokalitě

V okolí každé lokality se vyskytuje určitý počet historických památek, které je pro lepší představu o lokalitě dobré uvést. Také je uveden současný stav památkové ochrany. Tyto údaje poskytuje *Památkový katalog*, který je provozován *Národním památkovým ústavem* (Národní památkový ústav, ©2020), v případě, že místní památky nejsou chráněny, respektive nejsou uvedeny v památkovém katalogu, je zdroj informací vždy uveden přímo v daném pasportu.

4. Hlavní prvek kompozice

V *Metodice identifikace komponovaných krajín* je hlavní prvek uváděn jako kompoziční bod. Je-li hlavní prvek kompozice památkově chráněn, poskytuje informace opět *Památkový katalog*. V případě, že hlavní objekt chráněn není, je případný zdroj informací vždy uveden přímo v daném pasportu.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Tyto prvky jsou převážně liniové (v *Metodice identifikace komponovaných krajín* se píše o kompozičních liniích). Ve vlastní metodice jsou uváděny jak liniové, tak i bodové prvky, které lze vyčíst z mapových podkladů.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Informace pod tímto bodem jsou čerpány pouze z terénního průzkumu, tudíž popis je spíše subjektivní.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

Tyto kategorie jsou převzaty a poskytuje je *Metodika identifikace komponovaných krajín* (Kulišťáková & kol. 2014). Na základě této kategorizace bude na závěr možné tabulkovou metodou přehledně vyhodnotit současný stav lokalit.

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Vytvoření mapových výstupů je zprostředkováno pomocí programu *ArcMap 10.7*. Výřezy map vojenských mapování a Stabliního katastru poskytl web *oldmaps.geolab.cz* a *archivnimapy.cuzk.cz* (Laboratoř geoinformatiky, ©2001 – 2017). Ortofoto mapy a Základní mapy ČR poskytuje skrze tento software *Český ústav zeměměřičský a katastrální* (ČÚZK, ©2020).

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Pokud fotografie v lokalitě nemohla být pořízena autorem, pak je zdroj vždy uveden pod obrázkem.

3 Výsledky

Tato kapitola má za úkol jednak v úvodu představit celé území, na kterém probíhala praktická část, a zároveň popsat řešení jednotlivých lokalit zvlášť. Kapitola je pak uzavřena vyhodnocením a celkovým shrnutím výsledků.

3.1 Řešené území

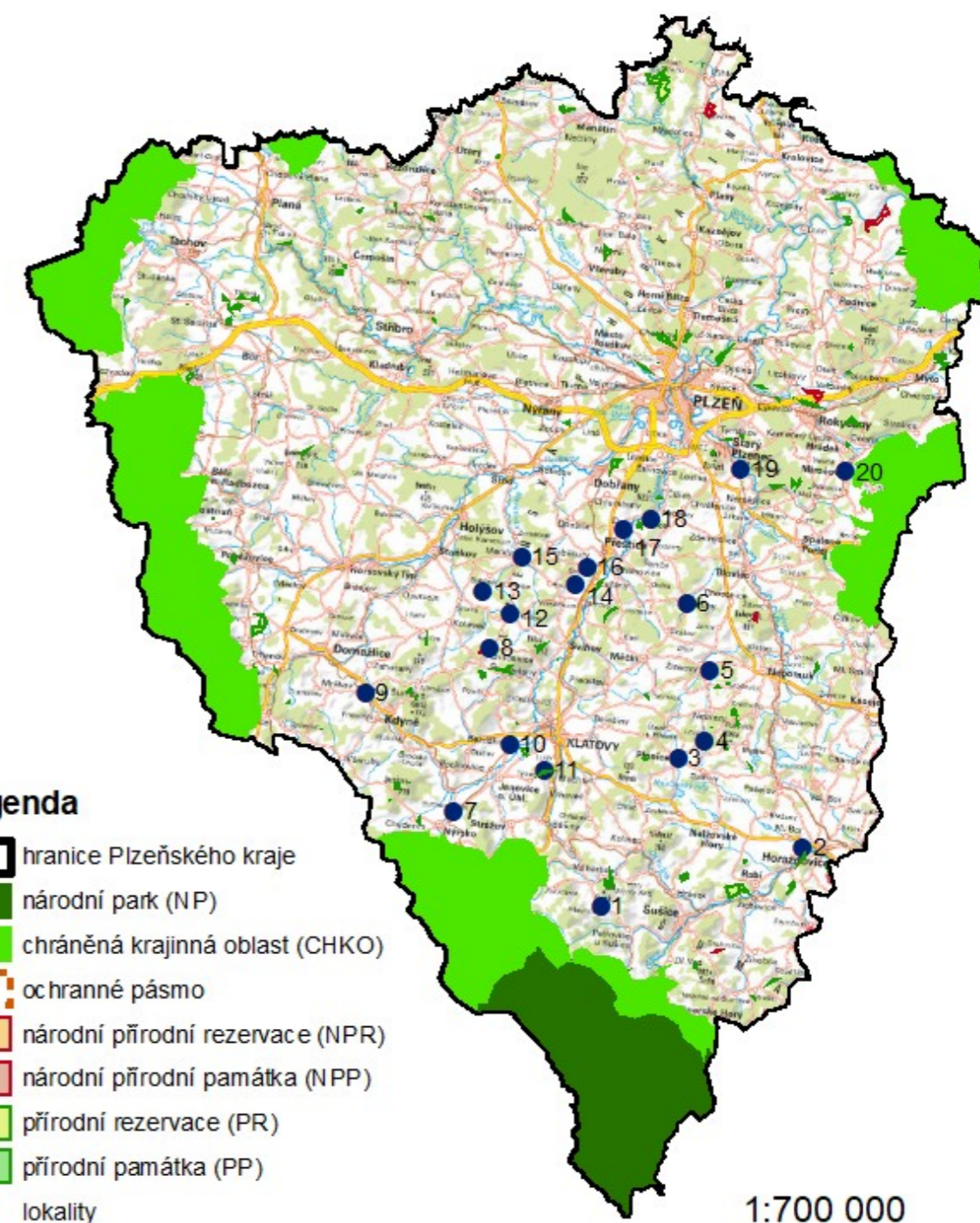
Dvacet vybraných lokalit se nachází v jižní části Plzeňského kraje, konkrétně v pěti okresech: Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, a Rokycany. Nejvíce řešených lokalit se nachází v okrese Klatovy a nejméně v okresech Plzeň-město a Rokycany. Celková rozloha území těchto okresů je 4950,1 km², což činí 65% rozlohy Plzeňského kraje. Rozlohu tohoto území lze přirovnat například k velikosti kraje Královéhradeckého.

Z geologického hlediska je toto území, stejně jako větší část republiky, součástí geologické jednotky, která se jmenuje Český masiv. Území poskytuje pestrou geologickou stavbu a také členitý reliéf krajiny (Zahradnický & kol., 2004). Při hranicích s SRN se táhne pohoří Šumava a směrem do vnitrozemí se terén svažuje. Co se týká pokryvu krajiny, tato část Plzeňského kraje je z největší části pokryta ornou půdou a směrem k hranicím s SRN tvoří krajinný pokryv z největší části jehličnaté lesy.

V tomto území, potažmo v území celého Plzeňského kraje převládá oceánské podnebí, avšak to, co místní klimatické poměry ovlivňuje především, je nadmořská výška. S její vzrůstající výškou je klima chladnější a vlhčí. V tomto regionu lze nalézt klimatické jednotky teplé oblasti, ale horská oblast v pohraničí se nachází v chladné klimatické oblasti (Zahradnický & kol., 2004).

Bodem, který nelze opomenout, je bezesporu ochrana krajiny, která je v tomto území udržována pomocí národních parků, chráněných krajinných oblastí, či dalších maloplošných zvláště chráněných území. Tou nejvýznamnější ochranou je dozajista část Národního parku Šumava nacházející se v okrese Klatovy a zároveň stejnojmenná chráněná krajinná oblast. Lze zde nalézt větší množství přírodních památek a přírodních rezervací.

Jak napovídá mapa, žádná z lokalit se nenachází ani v národním parku, ani v žádné zvláště chráněné oblasti. V blízkosti těchto lokalit se místy vyskytují přírodní rezervace, či přírodní památky.

Obrázek 9 - Mapa Plzeňského kraje, která obsahuje vyznačená velkoplošná i maloplošná zvláště chráněná území. Mapa byla vytvořena v ArcMap 10.7. (zdroj podkladové mapy: ČUZK, zdroj zbylých dat: AOPK ČR.)

1. HLAVŇOVICE

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Milínov (639117)

Okres: Klatovy

Počet obyvatel: 487

Obec/ORP: Hlavňovice / Sušice

První písemná zmínka o obci: 1428

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: kombinovaný

Jádro lokality: zámek

Kompozice: 1C (II. vojenské mapování), OB (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. kaple sv. Vojtěcha / památkově chráněno / 1000128566

2. kostel sv. Jana Nepomuckého / památkově chráněno / 1000143318

4. Hlavní prvek kompozice

Hlavním prvkem kompozice je zámek nacházející se ve východní části obce. Zámek je památkově chráněn, avšak současný stav je popisován jako havarijní. Jak uvádí Památkový katalog: „Zámek se vlivem neúdržby nachází v nevyhovujícím stavebně-technickém stavu a již vyžaduje celkovou opravu.“ To dokazují zřícené stěny, zničená fasáda, která je opadaná až na samotné zdivo atd.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

V současné době jsou vedle zámku patrné stopy hrazení, za kterým se vyskytoval ovocný sad a zelinářská zahrada (vyčteno z mapy Stablního katastru). Dále jsou zde přítomny části alejí **A2**, **A3** a **A4** vyznačené v Základní mapě ČR. Osy dvou z těchto prvků směřují k hlavnímu prvku kompozice a jedna z nich do centra obce.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Během terénního průzkumu lokality bylo zjištěno, že ovocný sad ani zelinářská zahrada dávno nefungují. Stopa, která na ně odkazuje, je pouze kamenné polorozbořené ohrazení, které se z části dochovalo dodnes. Jak napovídají mapové výstupy, byly nalezeny zbytkové stopy alejí **A3** a **A4**, avšak jejich význam v krajině je dnes nepatrný. Z těchto alejí zůstaly zachované směry linií **L3** a **L4**. Alej **A1** je zcela zaniklá. K její existenci odkazuje pouze vjezdová polorozbořená brána zámku. Alej **A2** směřující ke kostelu a kapli (**S3** a **S4**) je dnes dochovaná také částečně, zejména na zámeckém pozemku. Z mapy II. voj. mapování jsou patrné 2 vedlejší objekty kompozice, a to kříž **S1** a obytné budovy **S2**. Žádný z objektů není dochován a nezanechal žádné stopy.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

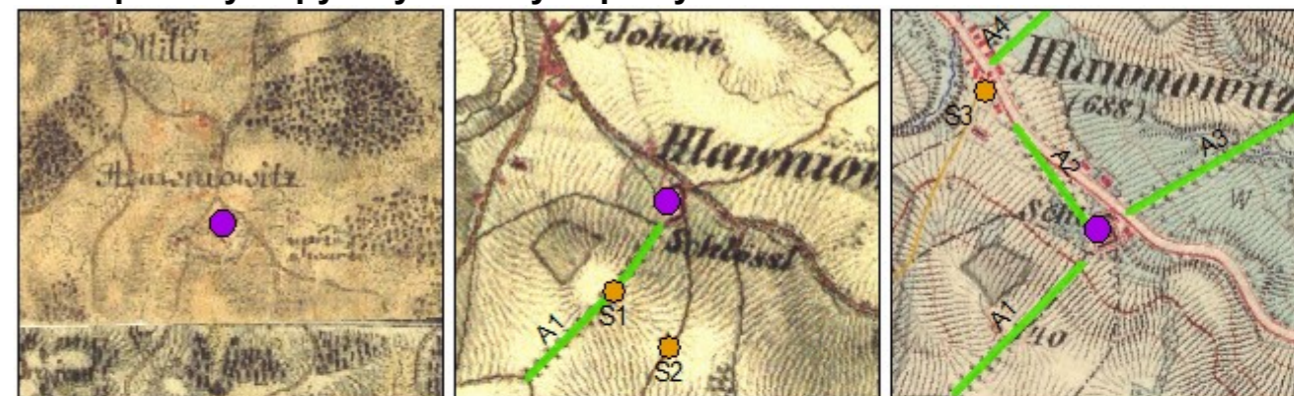
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

3. nefunkční, ale obnovitelná

3. poškozená

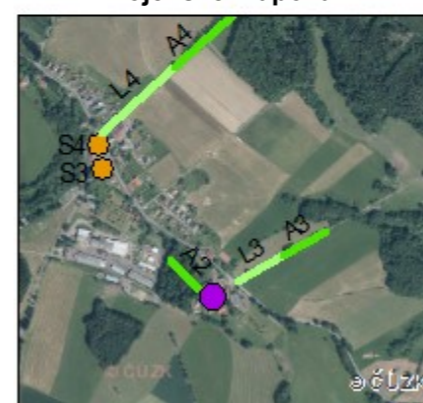
8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

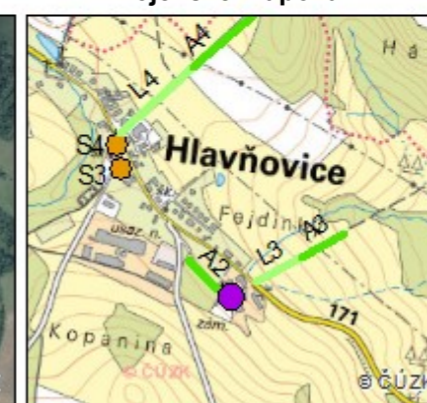
I. vojenské mapování

II. vojenské mapování

III. vojenské mapování

Ortofoto ČR

Základní mapa ČR

Legenda

- Centrální objekt kompozice
- Vedlejší objekty kompozice
- Aleje
- Linie

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - kříž, **S2** - obytné budovy, **S3** - kostel sv. Jana Nepomuckého, **S4** - kaple sv. Vojtěcha

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Zámek Hlavňovice je v současné době ve velmi špatném stavu. (zdroj: pamatkovykatalog.cz, 2020)

Obrázek 2 - Alej A3 je dnes z větší části zaniklá.

Obrázek 3 - Alej A4 je dnes lehce patrná podél sinice III. třídy.

2. HORAŽĎOVICE

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastr. území: Zářečí u Horažďovic (641855)

Okres: Klatovy

Počet obyvatel: 5310

Obec / ORP: Horažďovice / Horažďovice

První písemná zmínka o obci: 1251

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: kombinovaný

Jádro lokality: dvůr

Kompozice: 0B (II. vojenské mapování), 0B (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. Horažďovice - území / památkově chráněno / 1000084472

2. Mariánský sloup / památkově chráněno / 1000131644

3. pivovar / památkově chráněno / 1000118983

Poznámka: Je nutné podotknout, že lokalita je dle projektu IGA ZF MENDELU uvedena pod názvem Horažďovice, ačkoliv kompozice se soustřeďuje do okrajové části obce s názvem Nový Dvůr. Zde památky nacházeny nebyly, a proto je zde uveden seznam výrazných památek samotného města Horažďovice.

4. Hlavní prvek kompozice

Hlavním prvkem kompozice je dnes panský dvůr, který se nachází u hlavní silnice ze směru od Rabí do Horažďovic. Tento dvůr má obdélníkový půdorys a je v zanedbaném stavu. Vzhledem k tomu, že objekt není veřejnosti dostupný, bylo možné nahlédnout pouze přes plot a zahlédnout zemědělské stroje a chátrající zdivo téměř všude. Na první pohled není historická hodnota nikterak viditelná.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Okolí dvora skýtá určité pozůstatky alejí, zejména **A4** a **A2**. Dochované jsou cesty (linie), jež byly dříve lemované alejemi. Linie **L1 – L5** je dnes hlavním tahem z Klatov do Horažďovic a linie **L3** je hlavní silnicí na Sušici. Bodové prvky kompozice, jež se vyskytovaly ve vojenských mapováních, dnes již nelze v krajině najít.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Terénní průzkum této lokality byl poměrně nezáživný, jelikož kompozice se zde špatně hledala. Aleje téměř zmizely a jak bylo zmíněno, jediné dochované stopy dokazují pouze části alejí **A4** a **A2**, či případné linie. Bývalý panský dvůr obklopují zemědělské pozemky. Sdružené objekty znázorněné ve vojenských mapováních jako plantáž **S1**, či zahrada **S2** dnes nezanechaly žádné stopy. Obnova kompozice je dnes spíše nepravděpodobná i kvůli vysoké frekventovanosti dopravy na okolních komunikacích.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

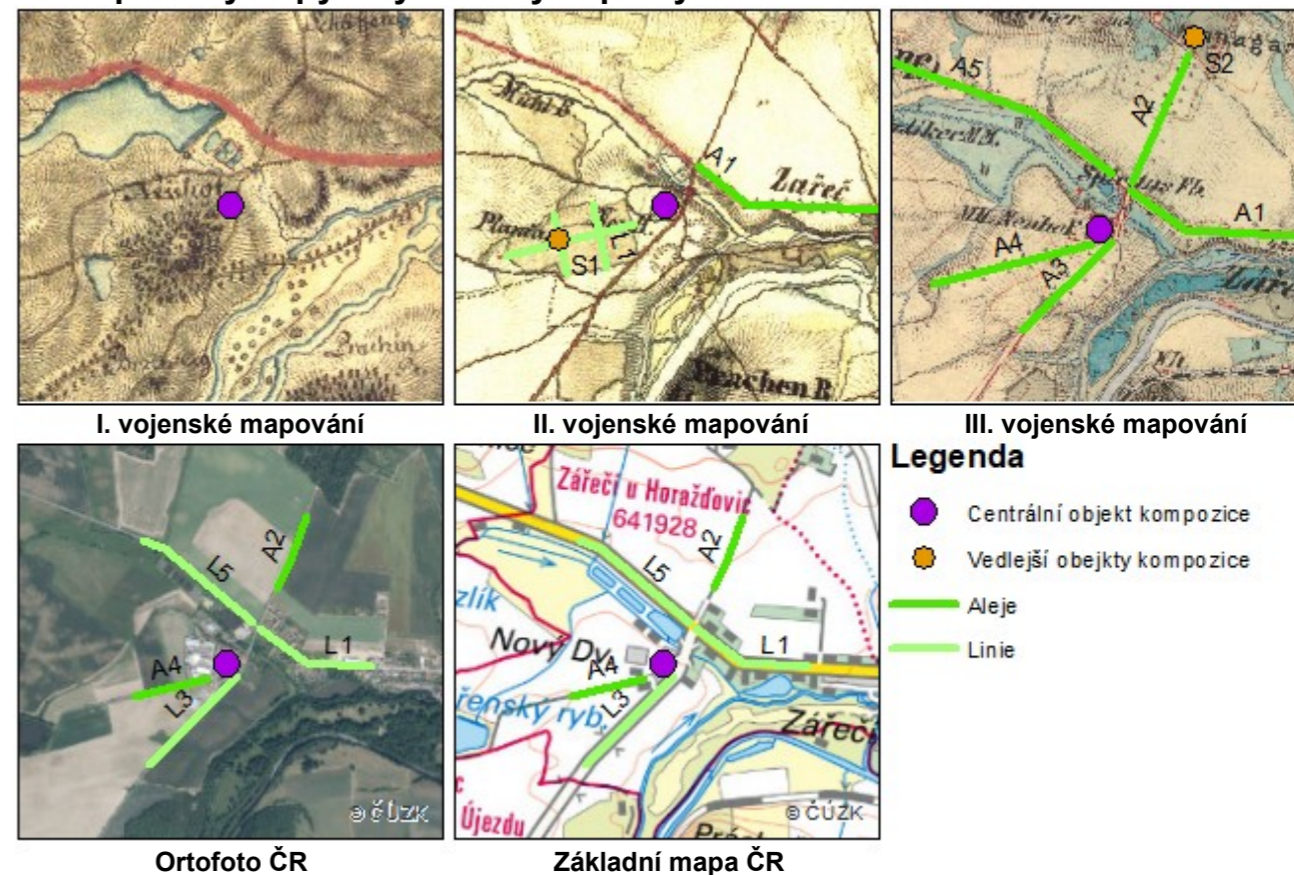
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

4. nefunkční

3. poškozená

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Dvůr je v zanedbaném stavu, a jeho funkce není na první pohled vůbec zřetelná.

Obrázek 2 - Alej **A4** je z části dochovaná, avšak k samotnému dvoru již nesahá.

Obrázek 3 - Alej **A2** je dnes lehce znatelná, avšak zahrada, která byla alejí s dvorem spojována a dnes již neexistuje.

3. PLÁNICE

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Plánice (721476)

Okres: Klatovy

Počet obyvatel: 1653

Obec / ORP: Plánice / Klatovy

První písemná zmínka o obci: 1352

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: kombinovaný

Jádro lokality: zámek

Kompozice: 1B (II. vojenské mapování), 1D (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. kostel sv. Blažeje / památkově chráněno / 1000150071

2. poutní kostel Narození Panny Marie / památkově chráněno / 1000126284

3. kaple Panny Marie / památkově chráněno / 1000471957

4. sloup se sousoším Nejsvětější Trojice / památkově chráněno / 1000141351

4. Hlavní prvek kompozice

Centrálním prvkem kompozice je místní zámek, jenž je památkově chráněn již od roku 1958. Je vystavěn ve slohu raného baroka. Původně se jednalo o panské sídlo, avšak následně bylo přestavěno na zámek. Areál kolem zámku, jenž se nachází v těsné blízkosti náměstí, se skládá ze zámecké budovy, administrativní budovy, bývalého pivovaru, sýpky atd. (NPÚ, ©2015). Zámek je na první pohled udržovaný a zřejmě nedávno opravovaný. Vlastníkem tohoto objektu je město Plánice (ČÚZK, ©2020).

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Bodové prvky kompozice, které znázorňují určité vazby, jsou zejména poutní kostel Narození Panny Marie **S4**, nebo kaple Panny Marie **S8**. Křížek **S5** příliš výrazný není, avšak i nadále se zde vyskytuje. Aleje **A1** a **A2** jsou z části dochované a jejich linie vedou stále stejným směrem. Linie **L3** zde dnes kopíruje původní trasu aleje **A3** a linie **L1** a **L2** taktéž.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Při procházení lokality v rámci terénního průzkumu nebyla kompozice nějak výrazně patrná. Zámek je dnes udržovaný, avšak přímé vazby kompozičních prvků k němu nejsou na první pohled zřejmé. Většina alejí zanikla, avšak části z některých (**A1**, **A2**) jsou zde stále. Bodové prvky kompozice jsou zhruba z poloviny zaniklé. Zámecká zahrada již nemá původní vzhled, avšak jak mapy napovídají, některé z ostatních bodových prvků působí v krajině i nadále, např. **S4**, **S5**, **S7**, **S8**.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

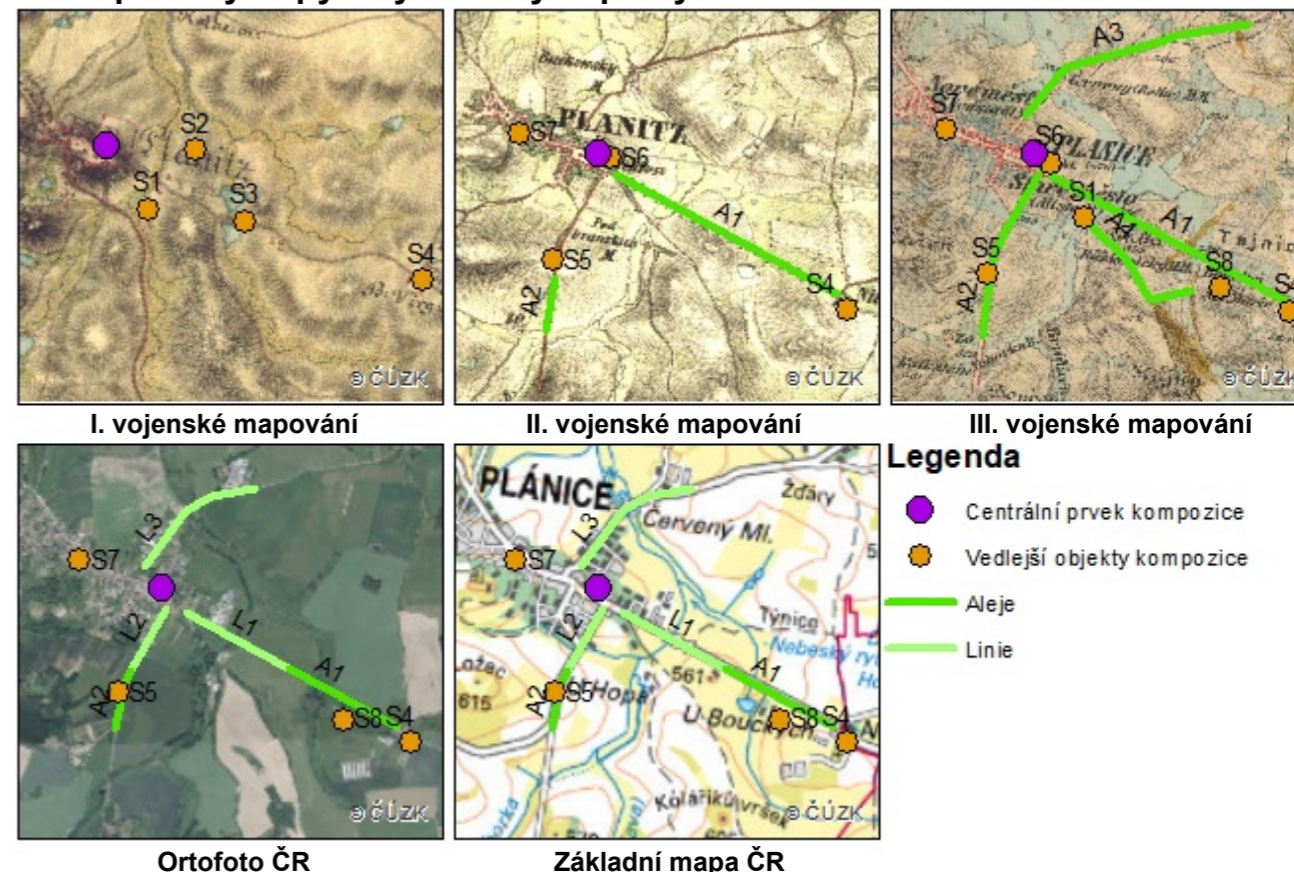
Dle celistvosti:

3. nefunkční, ale obnovitelná

Dle zachovalosti:

2. částečně zachovalá

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: S1 - kříž, S2 - kříž, S3 - kříž, S4 - poutní kostel Narození Panny Marie, S5 - kříž, S6 - zámecká zahrada, S7 - kostel sv. Blažeje, S8 - kaple Panny Marie

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Zámek, nacházející se blízko náměstí, je udržovaný a vypadá velmi zachovale.

Obrázek 2 - Alej **A1** má dodnes v krajině své místo, ačkoliv nesahá až do Plánice a částečně se směrem k vesnici

Obrázek 3 - Kříž **S5** se nachází v krajině svého místa, ačkoliv v mapách II. a III. vojenského mapování a v krajině má své místo

4. LOVČICE

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Okres: Klatovy

Obec / ORP: Lovčice / Klatovy

Katastrální území: Lovčice u Klatov (687600)

Počet obyvatel: 44 (2011)

První písemná zmínka o obci: 1558

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: profánní

Jádro lokality: zámek

Kompozice: 1B (II. vojenské mapování), 1B (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. výšinné sídliště Velký kámen / památkově chráněno / 1000153955

2. kaplička na návsi / nechráněno / -

4. Hlavní prvek kompozice

Hlavní prvek této kompozice je památkově chráněný zámek (katalogové číslo 1000158686), vystavěný v barokním stylu, jehož autorem byl Kilián Ignác Dientzenhofer. Je to příklad drobného venkovského šlechtického sídla. Zámek je datován do první poloviny 18. století (NPÚ, ©2015). Nachází se v jihozápadní části obce a po jeho stranách směrem k silnici III. třídy jsou vystavěné a dnes již ztrouchnivělé hospodářské budovy. Pouze jedna z nich je zrekonstruována a dnes slouží jako rodinné bydlení. Zámek vypadá na první pohled opuštěně, avšak ne zanedbaně.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Jak je možné pozorovat v mapových podkladech, prvky dokazující kompozici se během vývoje poměrně proměňovaly a dnes je možné najít linie L1, L2 a L3, jež byly dříve alejemi, či stromořadím. Dnes jsou z těchto prvků silnice III. třídy. Co se týče prvků bodových, nachází se zde stopy zámecké zahrady S1 a vyskytuje se zde kaplička S3, která je v mapách stabilního katastru se zámkem propojena stromořadím.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Při procházení lokality a okolí nebyly nalezeny stopy po kompozici na první pohled téměř žádné, i když je zámek dodnes dochován a na první pohled je v nedávné době rekonstruovaný. Kříž S2 v mapách vojenského mapování ani žádná z alejí A1 a A2, či stromořadí T1, T2 a T3 se dnes ani v malé míře nedochovaly a kompozice téměř zcela zanikla. Stopy po ní jsou lehce znatelné ze současných map pouze v dochovaných liniových prvcích. Blízké okolí zámku je taktéž v zanedbaném stavu. Z map je patrný náznak zámecké zahrady S1 za zámkem, avšak její současný stav nebylo možné při terénním průzkumu zjistit.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

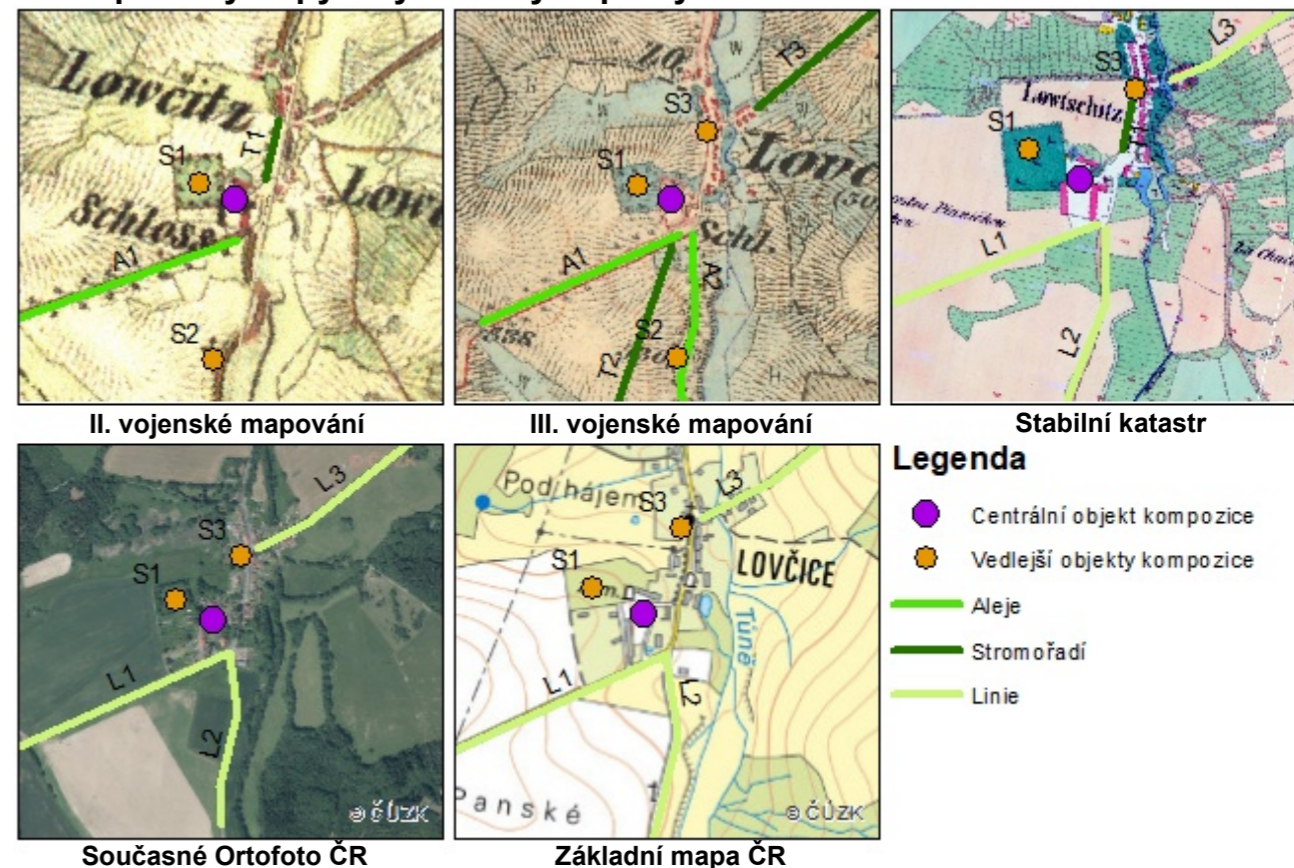
Dle celistvosti:

3. nefunkční, ale obnovitelná

Dle zachovalosti:

3. poškozená

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: S1 - zámecká zahrada, S2 - kříž, S3 - kaplička na návsi
Poznámka: Mapa Stabilního katastru je v jiném měřítku oproti ostatním výřezům kvůli lepšímu zobrazení.

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Zámek je dnes vcelku zachovalý, avšak působí opuštěně.

Obrázek 2 - Kaplička S3 se zvoníkem na návsi, jež dodnes funguje. Není však památkově chráněna.

Obrázek 3 - Hospodářské budovy v těsné blízkosti zámku jsou ve velmi zanedbaném stavu.

5. ŽINKOVY

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský
Okres: Plzeň-jih
Obec / ORP: Žinkovy / Nepomuk

Katastrální území: Žinkovy (797111)
Počet obyvatel: 870
První písemná zmínka o obci: 1177

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: profánní
Kompozice: 2A (II. vojenské mapování), 2C (III. vojenské mapování)
Jádro lokality: zámek

3. Památková ochrana v lokalitě

1. panský dvůr / památkově chráněno / 1000132437
2. kostel sv. Václava / památkově chráněno / 1000128879
3. socha Panny Marie Immaculaty / památkově chráněno / 1000134245

4. Hlavní prvek kompozice

Centrálním prvkem kompozice je původně barokní zámek, který je na první pohled ve velmi dobrém a dochovaném stavu. Oficiální webové stránky městyse Žinkovy uvádějí počátek historie zámku v roce 1559. V dnešní době je zámek v soukromém vlastnictví (Oficiální stránky městyse Žinkovy, ©2020). Kolem zámku se rozprostírá přírodně krajinářský park, který je taktéž udržovaný a velmi zachovalý.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Co se týká bodových prvků, poblíž areálu je dodnes dochovaný panský dvůr **S1** trojúhelníkového půdorysu, který je stále v zachovalém stavu. Kompozici zde dokazují zejména aleje **A1** a **A2**, jejichž osy směřují přímo k zámku, kolem kterého je dobře udržovaná zahrada. Centrální objekt je vybudován na břehu rybníka, což lze také považovat za určitý kompoziční prvek.

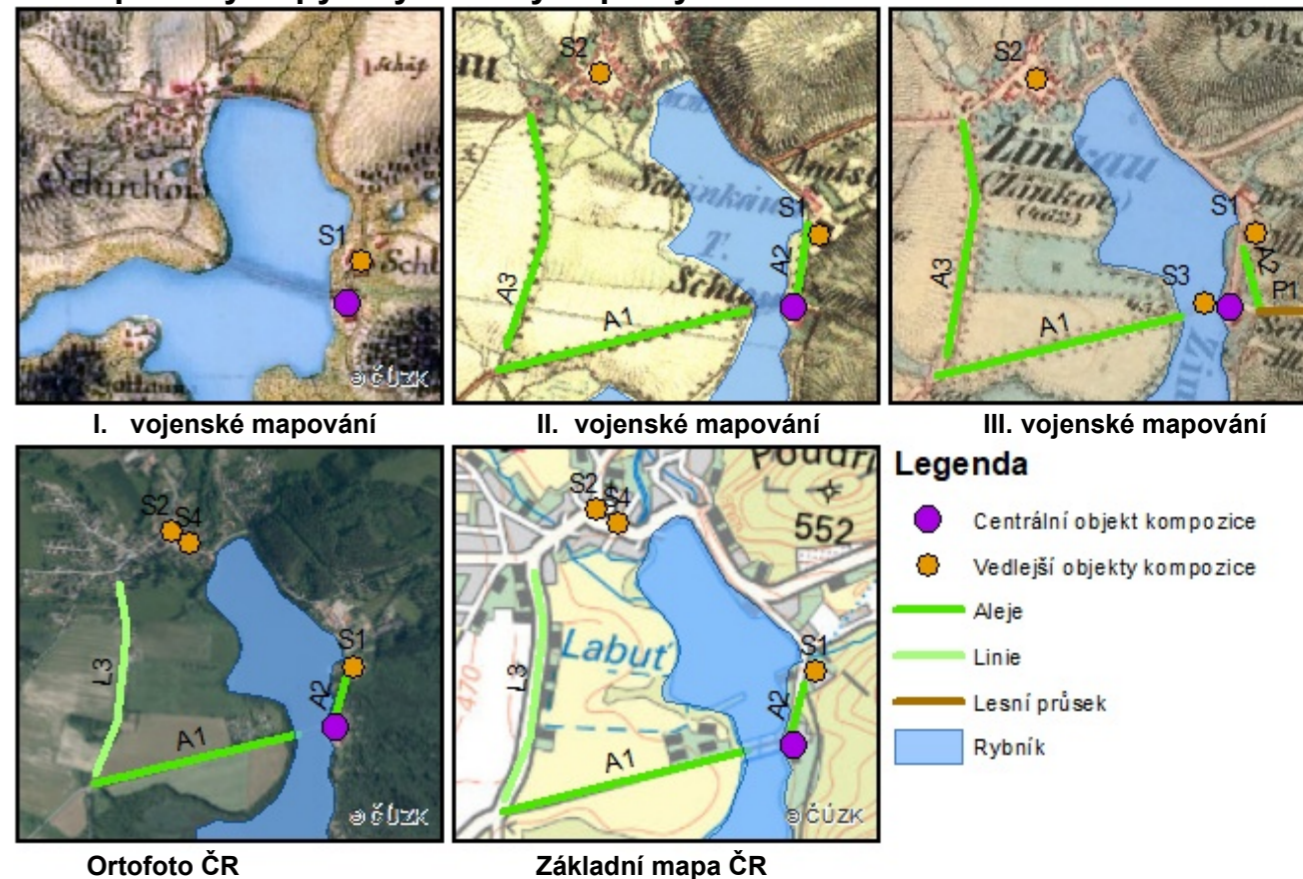
6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Jak už bylo zmíněno, zámek je velmi zachovalý a je vidět, že je o něj pečováno. Během terénního průzkumu bylo zjištěno, že zámek a jeho okolí si svou kompozici v jistém smyslu stále drží, a to zejména díky alejím **A1** a **A2**, jež jsou dochovány dodnes, ačkoliv alej **A2** má dnes zřejmě trochu jiný směr. Po aleji **A3** již dnes nejsou žádné stopy. V historii, spolu s alejí **A1** zřejmě lemovala cestu směrem ke kostelu **S2** v samotné vesnici Žinkovy. Alej **A3** dříve lemovala cestu, která je dnes hlavní silnicí vedoucí do obce a její linie **L3** je nadále zachovaná. Lesní průsek **P1** ani kříž **S3** z III. vojenského mapování již dochovaný není. Kostel sv. Václava **S2** v obci je dochovaný dodnes. Žinkovský rybník dodává celé kompozici půvab a lze na první pohled vidět, že kompozice má v krajině dodnes viditelnou stopu.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

Dle celistvosti: 2. částečně funkční
Dle zachovalosti: 1. zachovalá

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - panský dvůr, **S2** - kostel sv. Václava, **S3** - socha Panny Marie Immaculaty

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Zámek Žinkovy je dnes velmi zachovalý a renovovaný v novorenesančním stylu.

Obrázek 2 - Alej **A1** je v dnešní krajině stále výrazná a až k rybníku lemuje pravidelně celou cestu.

Obrázek 3 - Krátká alej **A2** mezi zámek a panským dvorem je stále přítomna, ale dle map vedla dříve trochu jinou trasou.

6. LETINY

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Letiny (680605)

Okres: Plzeň-jih

Počet obyvatel: 689

Obec / ORP: Letiny / Blovice

První písemná zmínka o obci: 1248

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: profánní

Jádro lokality: jiné

Kompozice: 1A (II. vojenské mapování), 1B (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. lázeňský areál / památkově chráněno / 1000134966

2. kostel sv. Prokopa / památkově chráněno / 1000129399

4. Hlavní prvek kompozice

Jak uvádí projekt MENDELU výše, hlavní prvek kompozice respektive jádro lokality není určeno. Mapy jako takové nenabízejí jednoznačné označení, či nápis, kterým by byl centrální objekt kompozice identifikován, a proto je pro přehlednost označen přibližný střed obce Letiny.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Mezi vedlejší prvky v této kompozici lze zařadit lázeňský areál **S4**, který je poměrně rozsáhlý a dnes funguje jako sociální a zdravotní centrum. Kompozičním prvkem **S1** je kostel, který se nachází v centru obce, a prvek **S7** představující boží muka. Tyto body bývaly propojeny alejemi, dnes jsou z nich dochované jen linie **L1**, **L2** a **L3**. V krajině je možné najít stopy aleje **A2**.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Terénní průzkum této lokality začínal v místech lázeňského areálu a tamní okolí není nikterak zanedbané. To je dané tím, že se areál aktivně stále využívá, avšak ne již jako lázně. V centru obce se nachází kostel **S1**, k němuž vedla alej **A1** z lázeňského areálu **S4**. Ta však dochovaná není a vede zde pouze silnice. Dle III. vojenského mapování lze konstatovat, že alejí se zde vyskytovalo více, avšak dnes se částečně dochovaly stopy pouze jedné z nich, a to aleje **A6**. Po zmíněných alejích **A1** a **A2**, či **A6** zůstaly linie v podobě silnic. Zbytek alejí zcela zanikl, ale bodové prvky kompozice zůstaly vesměs zachovány. Vše je čitelně znázorněné v mapových výřezech.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

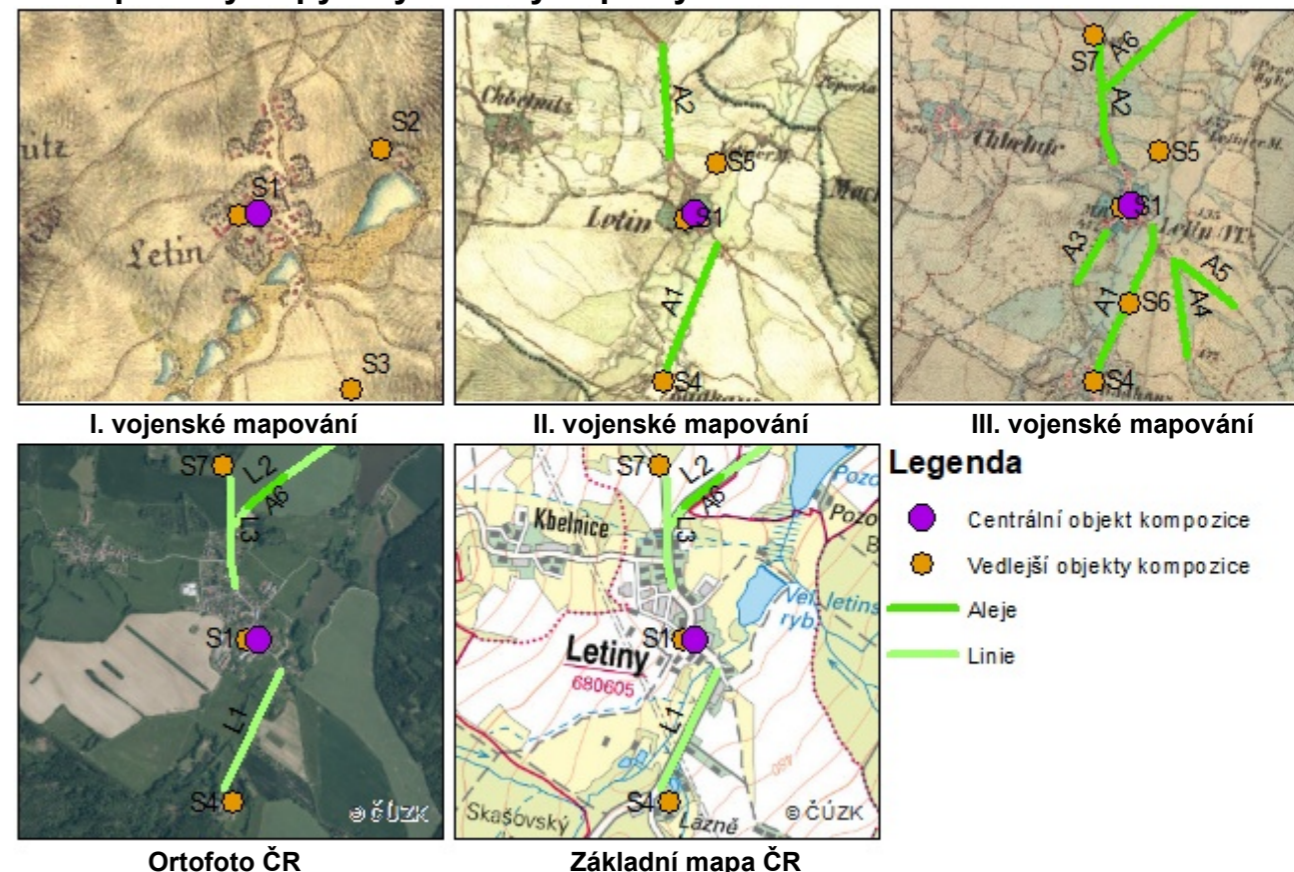
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

3. nefunkční, ale obnovitelná

2. částečně zachovalá

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

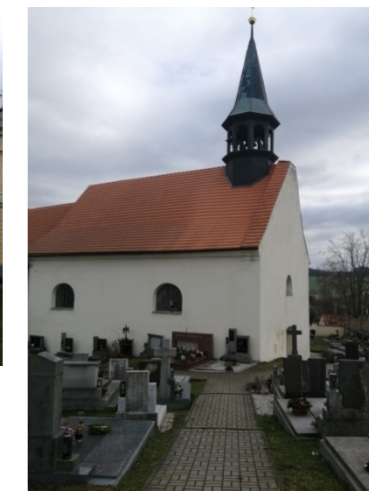

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - kostel sv. Prokopa, **S2** - kříž, **S3** - kříž, **S4** - lázně, **S5** - kříž, **S6** - kříž, **S7** - boží muka

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Lázeňský areál **S4** je zachovalý a funguje jako sociální a zdravotní centrum.

Obrázek 2 - Kostel sv. Prokopa **S1** leží v centru obce a jeho okolí je využíváno jako hřbitov.

Obrázek 3 - Alej **A6** zanechává stopy dodnes, ale v celé délce již dochovaná není.

7. BYSTRICE NAD ÚHLAVOU

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastr.území: Bystřice nad Úhlavou (617083)

Okres: Klatovy

Počet obyvatel: 343 (2011)

Obec / ORP: Nýrsko / Klatovy

První písemná zmínka o obci: 1339

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: kombinovaný

Jádro lokality: kaple

Kompozice: 1B (II. vojenské mapování), OB (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. zámek / památkově chráněno / 1000147686

2. venkovský dům / památkově chráněno / 1000125632

4. Hlavní prvek kompozice

Jako hlavní prvek kompozice je dle projektu MENDELU uvedena kaple Nejsvětější Trojice, nacházející se na vršku nad místním zámkem. Tato památkově chráněná barokní kaple má půdorys pravidelného šestiúhelníku (NPÚ, ©2015). Kaple pocházející ze 17. století nabízí široký výhled na hraniční hory nacházející se v oblasti Klatovska a Domažlicka. A má údajně připomínat slavné vítězství nad německými křižáky na lukách mezi Nýrskem a Hodousicemi za panování Jiřího z Poděbrad (sumava.cz, ©2015). Na první pohled je kaple v zachovalém stavu a možno říci, že je určitým symbolem okolní krajiny.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Kaple se nachází nedaleko místního zámku **S1**, od kterého se ke kapli dá dostat dvěma alejemi **A2** a **A3**. Dalšími bodovými prvky v okolí jsou křížky **S2**, **S3**, či **S5**. Ke kapli a zámku se z obou stran sbíhalo několik alejí, a to konkrétně alej **A1** a **A5** ze severu a alej **A4** z jihu. Z větší části se dochovaly pouze jejich linie.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Při procházení lokality byla na první pohled zřejmá určitá dominance místní kaple, která je způsobena jednak umístěním na vršku a jednak svou dochovaností a určitou estetikou svého okolí. Zámek **S1**, jenž se nachází nedaleko, je sice památkově chráněn, avšak je na první pohled dosti zanedbaný. Omítka, okolí a z části vymlácená okna to dokazují. Alej **A2** se v celé délce a ani ve své linii nedochovala úplně, ale její část v těsné blízkosti kaple je i nadále určující a patrná. Náznak alejí **A1** a **A5** v krajině zůstal, ale jejich kompletní délka také dochována není. Alej **A4** zmizela úplně. Jejich trasa však v rámci dnešních silnic zachovaná zůstala. Tyto trasy jsou v mapách zvýrazněny pomocí linií **L1**, či **L4**.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

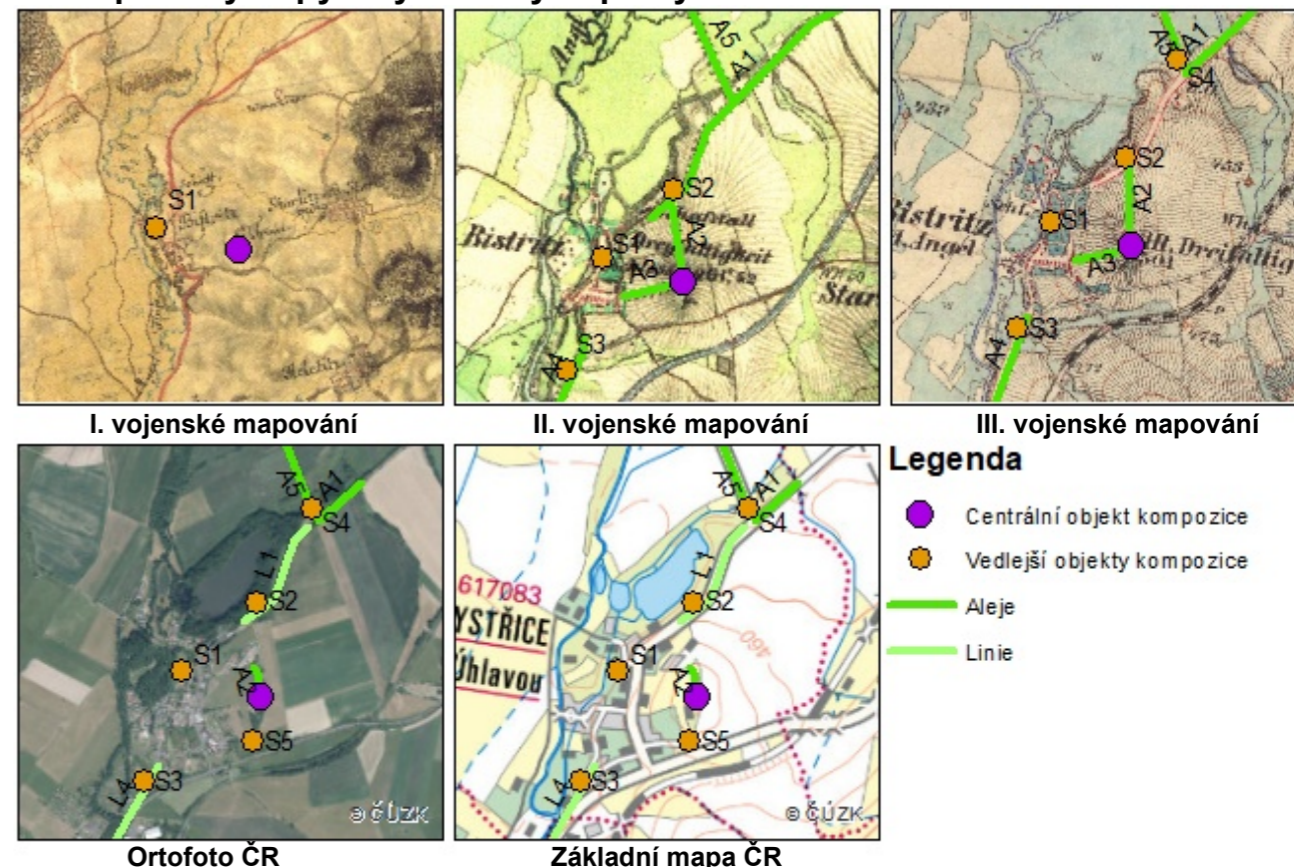
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

3. nefunkční, ale obnovitelná

3. poškozená

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - zámek, **S2** - kříž, **S3** - kříž, **S4** - kříž, **S5** - kříž

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Kaple Nejsvětější trojice má i dnes v krajině své místo.

Obrázek 2 - Místní zámek **S1** je rozsáhlý a z velké části velmi poškozený.

Obrázek 3 - Alej **A2** je dnes z větší části zaniklá, ale její část v blízkosti kaple přichod k ní i dnes umocňuje.

8. CHUDENICE

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Chudenice (654612)

Okres: Klatovy

Počet obyvatel: 781

Obec / ORP: Chudenice / Klatovy

První písemná zmínka o obci: 1291

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: kombinovaný

Jádro lokality: zámek

Kompozice: 2C (II. vojenské mapování), 2C (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. hřbitovní kaple sv. Anny / památkově chráněno / 1000125817

2. kostel sv. Jana Křtitele / památkově chráněno / 1000132827

3. kaple / památkově chráněno / 1000144889

4. fara / památkově chráněno / 1000142429

4. Hlavní prvek kompozice

Hlavním prvkem kompozice je památkově chráněný zámek, nacházející se v severní části obce. Jedná se o stavební komplex složený z několika budov různého stáří. Jižně od budovy zámku je situován zámecký pivovar. Celý komplex zachycuje vývoj tohoto panského sídla již od dob středověku do 19. století. Zámek je na první pohled udržovaný a dnes slouží ke kulturním účelům (NPÚ, ©2015).

5. Vedlejší prvky (bodové / liniové) dokazující přítomnost kompozice

V okolí zámku se nachází řada menších kulturních památek. Mezi ty nejvýznamnější lze zařadit kostel sv. Jana Křtitele **S1** na návsi, kapli sv. Anny **S2**, či nedaleko vzdálený zámek Lázeň **S6**. V krátké vzdálenosti se vyskytuje Bolfánek, což je věž bývalého kostela, která dnes slouží jako rozhledna **S3** a její okolí je velmi atraktivní a vhodného pro kulturní akce. Liniové prvky lze dnes v krajině pozorovat také. Aleje **A1**, **A2**, či **A4** jsou dnes v určité podobě všechny zachovány, a když ne, zbyly po nich samotné cesty, či silnice jako u alejí **A3**, **A5** a **A6**.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Kompozice krajiny kolem Chudenic má svůj charakter v jistém smyslu zachovaný dodnes. Dle map lze vidět dochované aleje i vedlejší objekty kompozice a v porovnání s ostatními lokalitami jsou Chudenice jednou z lokalit zachovalejších. Lze říci, že výrazný zánik či poškození zde není tolik viditelné, avšak určité části již zřejmě nemají svou původní podobu.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

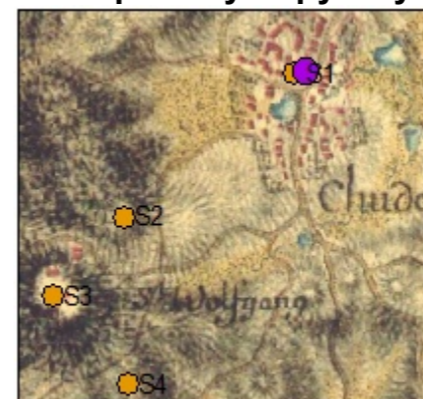
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

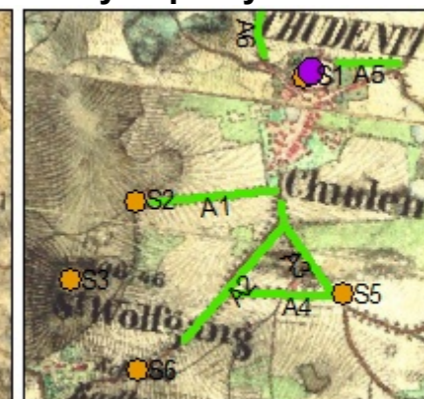
2. částečně funkční

2. částečně zchovalá

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

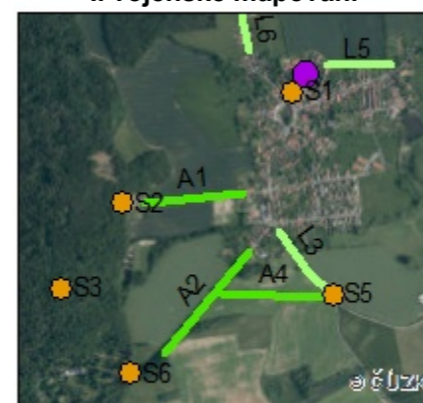
I. vojenské mapování

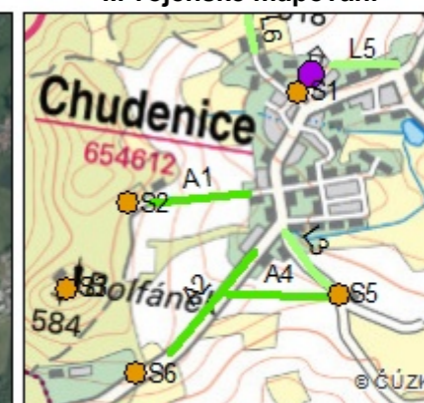
II. vojenské mapování

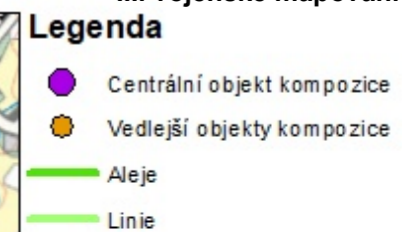
III. vojenské mapování

Ortofoto ČR

Základní mapa ČR

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - kostel sv. Jana Křtitele, **S2** - hřbitovní kaple sv. Anny, **S3** - rozhledna Bolfánek, **S4** - kříž, **S5** - kaple, **S6** - zámek Lázeň,

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Zámek je z části rekonstruován a dnes slouží ke kulturním akcím apod.

Obrázek 2 - Alej A1 se dnes v krajině i nadále nachází a její přímá linie je dodnes velmi výrazná.

Obrázek 3 - Hřbitovní kaple sv. Anny S2 se nachází na úpatí lesa a zmíněná alej A1 propojuje tuto kapli s obcí.

9. KOUT NA ŠUMAVĚ

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Kout na Šumavě (671231)

Okres: Domažlice

Počet obyvatel: 1135

Obec / ORP: Kout na Šumavě / Domažlice

První písemná zmínka o obci: 1544

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: profánní

Jádro lokality: zámek

Kompozice: 2C (II. vojenské mapování), 2C (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. kostel sv. Jiří / památkově chráněno / 1000120182
2. glorieta Klobouk / památkově chráněno / 1000472088
3. zemědělský dvůr / památkově chráněno / 1000120178
4. kaple / památkově chráněno / 1000153078
5. kaple U tří křížů / památkově chráněno / 1000120193

4. Hlavní prvek kompozice

Centrálním prvkem kompozice je zámek Kout na Šumavě. Zámek je vystavěn v severní části obce a v minulosti fungoval jako kasárna Československé lidové armády. V roce 1981 proběhla velmi nevhodná rekonstrukce, kdy byla rekonstruována fasáda, krytina, okna atd. Od této doby byl zámek využíván jako škola v přírodě (sumava.cz, ©2015). Na první pohled je okolí zámku opravdu ne příliš malebné. Jeho tehdejší půvab byl narušen okolní přístavbou, která zastavěla vchod a celé okolí je vizuálně velmi narušené.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Obec Kout na Šumavě nabízí poměrně velké množství menších památek, které jsou po obci a kolem obce rozmístěné a v historii byly v rámci kompozice zachovány. Dnes lze najít například zámeckou zahradu **S1**, křížky **S4**, **S6**, či památník **S7**, vybudovaný na památku k bitvě u Domažlic. Při nahlédnutí do vojenských mapování měla svou kompoziční funkci i kaple Nejsvětější Trojice **S2**, která se v obci také nachází dodnes. Alej **A1** se postupem času proměnila v stromořadí **T1**. Dochovala se část aleje **A2**, a to zřejmě hlavně díky přítomnosti památníku **S7**, který zde okolo 18. či 19. století ještě nestál.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

V tomto případě jsou mapové výřezy velmi určující, a jak je díky těmto podkladům vidět, většina kompozičních liniových prvků již zcela zanikla. Hlavním důvodem může být také samotný stav zámku, který není nikterak příznivý a v 80. letech byl znehodnocen rekonstrukcí a přístavbou. Velké množství alejí dnes už dochováno není, a jestli lze hledat nějaké stopy, jsou to pouze linie těchto tras a ani ty se v některých případech nedochovaly. Vedlejší objekty kompozice v obci zachované z části jsou.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

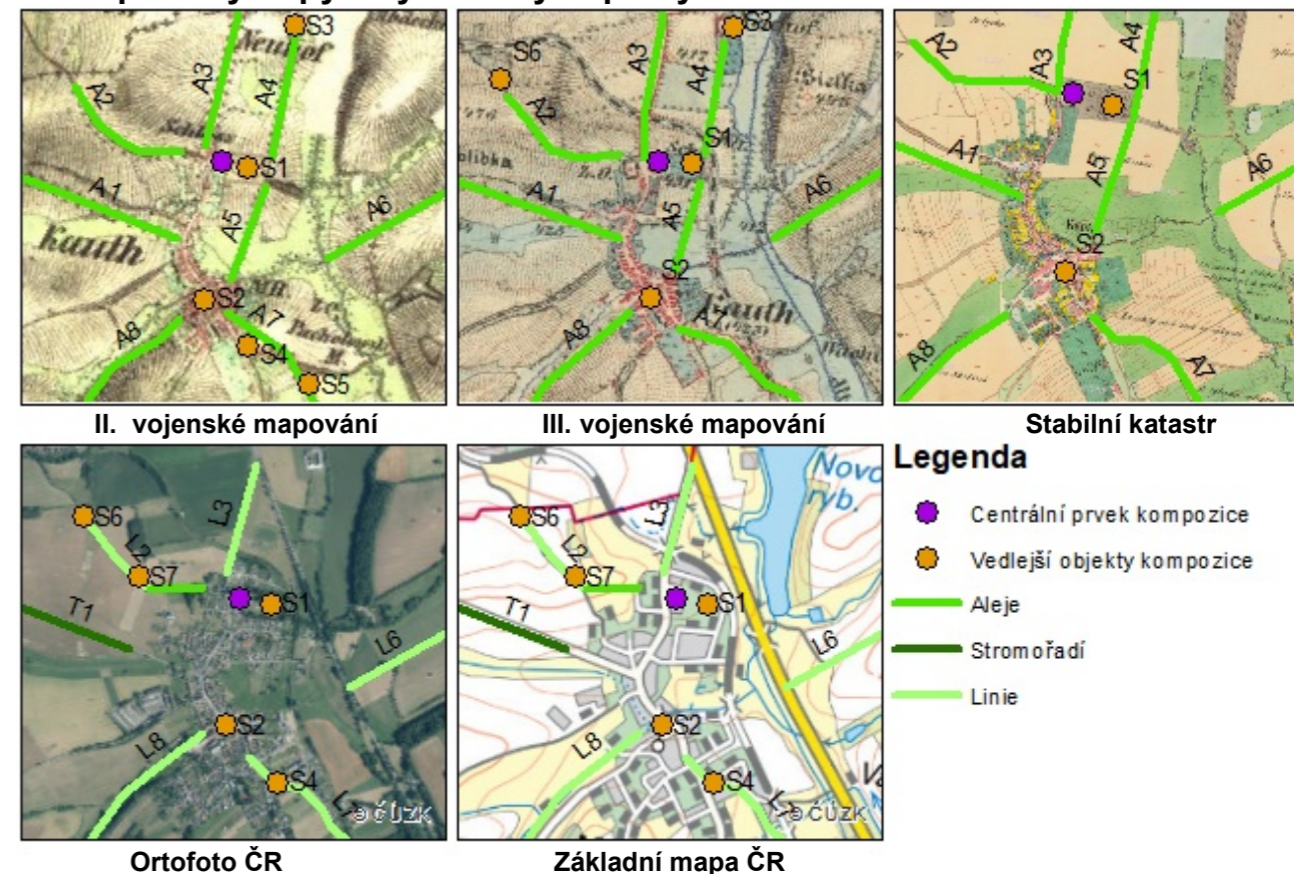
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

4. nefunkční

3. poškozená

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - zámecká zahrada, **S2**-kaple Nejsvětější Trojice, **S3**-zemědělský dvůr, **S4** - kříž, **S5** - kříž, **S6** - kříž, **S7**- glorieta Klobouk

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Zámek je nevkusně obestavěn a jeho charakter je poškozen, avšak samotná stavba je dodnes využívána.

Obrázek 2 - Památník **S7** má v krajině své místo a přímo od něj vede část původní aleje **A2** směrem k zámku.

Obrázek 3 - Z dálky zachycené stromořadí **T1** (původně alej **A1**).

10. BEZDĚKOV

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Bezděkov (603571)

Okres: Klatovy

Počet obyvatel: 926

Obec / ORP: Bezděkov / Klatovy

První písemná zmínka o obci: 1331

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: kombinovaný

Jádro lokality: zámek

Kompozice: 1C (II. vojenské mapování), 1C (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. kostel sv. Anny / památkově chráněno / 1000132454

2. kaple sv. Václava / památkově chráněno / 1000139608

3. kaplička sv. Jana Nepomuckého / památkově chráněno / 1000157095

4. kostel sv. Václava / nechráněno / -

4. Hlavní prvek kompozice

Památkově chráněný zámek se nachází přibližně ve středu obce Bezděkov. Dříve zde stála tvrz, která byla následně na renesanční zámeček přestavěna. Zásadní přestavba proběhla mezi lety 1849 -1855 (NPÚ, ©2015). Dnes je zámek patrová budova v novogotickém stylu, je v soukromém vlastnictví a je veřejnosti nepřístupný (hrady.cz, ©2020). V okolí zámku se nachází poměrně rozsáhlý zámecký park. V době terénního průzkumu zde zřejmě probíhala rekonstrukce.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Tato lokalita nabízí poměrně rozsáhlou škálu vedlejších objektů kompozice, či památkově významných prvků. Za zmínku stojí zejména kostel sv. Anny **S2** v severní části obce, či nedaleko vzdálená kaple sv. Václava **S5**. V těsné blízkosti zámku je zmíněná zámecká zahrada **S4**, či zámecké stavení **S1**. Zemědělský dvůr **S3** se zde nachází stále, avšak není udržovaný. Alej **A1** je dochovaná z části a alej **A2** se proměnila ve stromořadí **T2**, které dnes již prochází zástavbou. Stromořadí **T4** zaniklo zcela.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Lokalitu lze zařadit mezi ty, u kterých kompozice zcela nezmizela. Liniové prvky jako aleje a stromořadí jsou dnes poměrně dochovány a jejich směry jsou v krajině stále dohledatelné. Postupným rozrůstáním obce u některých prvků trochu zanikla jejich funkce v krajině, a proto jsou tyto liniové prvky dnes přítomné spíše jako běžné komunikace. Co se týče celkového stavu objektů a kompozice, některé z nich jsou z části zanedbané, ale svou funkci i nadále plní a je možné je v krajině najít.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

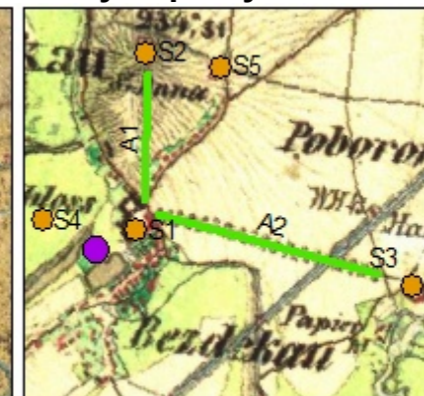
2. částečně funkční

2. částečně zachovalá

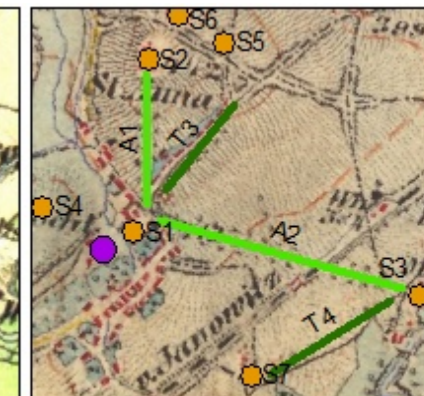
8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

I. vojenské mapování

II. vojenské mapování

III. vojenské mapování

Ortofoto ČR

Základní mapa ČR

Legenda

- Centrální objekt kompozice
- Vedlejší objekty kompozice
- Aleje
- Stromořadí
- Linie

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - zámecké stavení, **S2** - kostel sv. Anny, **S3** - zemědělský dvůr, **S4** - zámecká zahrada, **S5** - kaple sv. Václava, **S6** - hřbitov Bezděkov, **S7** - kaple

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Zámek je vcelku zachovalý a během průzkumu zde probíhala rekonstrukce.

Obrázek 2 - Kostel sv. Anny **S2** se tyčí nad obcí Bezděkov a poblíž něj se také nachází místní hřbitov **S5**.

Obrázek 3 - Dochovaná část aleje **A1** není příliš pravidelná, avšak přístup ke kostelu od zámku umocňuje.

11. LORETA (TÝNEC)

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

K. území: Týnec u Janovic nad Úhlavou (772313)

Okres: Klatovy

Počet obyvatel: 19 (2011)

Obec / ORP: Týnec / Klatovy

První písemná zmínka o obci: 1789

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: kombinovaný

Jádro lokality: kaple

Kompozice: OB (II. vojenské mapování), 2C (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. zámek / památkově chráněno / 1000123919

2. kostel Nanebevzetí Panny Marie / památkově chráněno / 1000129212

3. kaple Panny Marie / nechráněno / -

4. Hlavní prvek kompozice

Dle projektu MENDELU je jako hlavní prvek kompozice uvedena kaple. Toto místo je částí obce Týnec a jmenuje se Loreta. Tato barokní stavba obdélného půdorysu se od obce Týnec nachází přibližně jeden kilometr a je jednou z dochovaných loretánských kaplí z počátku 18. století s původními malbami uvnitř (NPÚ, ©2015). Okolí kaple je velmi skromné. Stojí zde pár chalup a kaple se mezi nimi přirozeně vyjímá.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Jako vedlejší objekty kompozice se zde vyjímají zámek v obci Týnec **S1**, či zámecká zahrada **S3**. Tu nebylo možné projít a prozkoumat, protože zmíněný zámek je veřejnosti uzavřen a je v rekonstrukci. Nedaleko zámku se také nachází kostel Nanebevzetí Panny Marie **S2**, jenž je také památkově chráněn. Mezi loretánskou kaplí a obcí Týnec se nachází část aleje **A1**.

Poznámka: nutno podotknout, že označení dle projektu IGA ZF MENDELU může být chybné, jelikož je tato lokalita vedená pod názvem Bezděkov, avšak obec Bezděkov se nachází jinde. Centrální objekt kompozice je uveden jako kaple, ale při uvážení nedaleko vzdáleného obrovského barokního zámku mohl být centrálním objektem právě tento zámek a vzhledem k tomu, že se zde dle vojenského mapování nachází pouze jedna alej, střed potenciální kompozice není příliš jasný.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Potenciální kompozice zde není nikterak rozsáhlá a ani příliš znatelná. Jednotlivé objekty jsou v krajíně dodnes. Loretánská kaple je v zachovalém stavu, avšak zámek, který je s kaplí propojován, je poměrně zanedbaný. To je dáno dlouhodobým neudržováním a také svou velikostí. Alej **A1** dnes nezanikla úplně, část je dochovaná a dobře patrná, protože okolí není narušováno zástavbou a její původní délka je dnes dochovaná vrámci komunikace.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

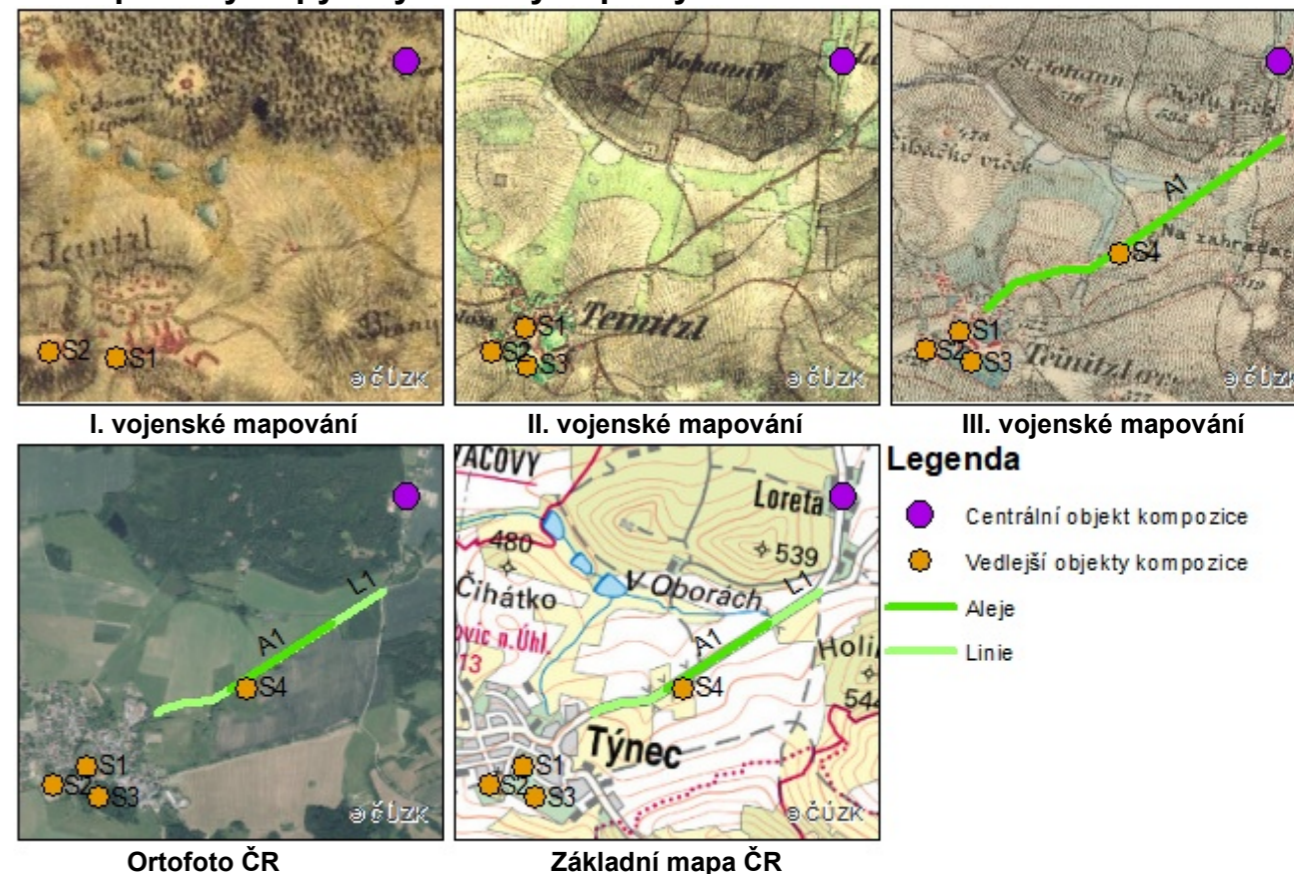
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

2. částečně funkční

3. poškozená

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - zámek, **S2** - kostel Nanebevzetí Panny Marie, **S3** - zámecká zahrada, **S4** - kříž

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Loretánská kaple stojí na lehce odlehlem místě a je velmi dochovaná.

Obrázek 2 - Dochovaná část aleje **A1** propojující obec Týnec a Loretu.

Obrázek 3 - Zámek v Týnci **S1** je obrovský a zchátralý, avšak je památkově chráněn.

12. KŘENICE

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Křenice (675849)

Okres: Klatovy

Počet obyvatel: 203

Obec / ORP: Křenice / Klatovy

První písemná zmínka o obci: 1339

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: profánní

Jádro lokality: dvůr

Kompozice: 2A (II. vojenské mapování), 2A (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. kaple Panny Marie / památkově chráněno / 1174521493

2. zvonička a kříž / památkově chráněno / 1000159184

3. tvrz / památkově chráněno / 1000131084

4. Hlavní prvek kompozice

Centrálním prvkem kompozice je rozsáhlý hospodářský dvůr. Tento objekt je tvořen několika budovami, které utvářejí uzavřený obdélníkový prostor. Během terénního průzkumu bylo prozkoumáno okolí komplexu a lze tvrdit, že větší část objektu je v neudržovaném a chátrajícím stavu. Vstup do samotného dvora nebyl možný, proto stav objektu může z vnitřní části vypadat odlišně. Součástí hospodářského dvora je i památkově chráněná tvrz.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

V současné době je možné v okolí dvora pozorovat spíše jen zlomek původních alejí, či vedlejších objektů kompozice. V nedaleké vsi Přetín je možné najít kapličku **S2** a při příjezdu k samotnému dvoru se u cesty vyskytuje kříž **S6**. Další bodové prvky z okolí jako kaple Panny Marie **S4**, či kříž **S5** se nacházejí přímo v obci Křenice nedaleko dvora. Co se týká liniových prvků, je možné najít zbývající stopy aleje **A1**.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Okolí celého dvora není nikterak udržované, podobně jako samotný dvůr. Dle vojenských mapování je možné vidět přímé linie tvořené alejemi, které k objektu směřují, avšak dnes po nich téměř žádné stopy nezůstaly. Můžeme pouze hledat zachované linie **L1**, **L3**, **L4** a **L5** dochované buď jako silnice (**L3-L5**), či jako polní cestu (**L1** a z části **L2**). Po stromořadí **T4** nezůstaly žádné stopy. Celkově lze tuto lokalitu řadit spíše k těm méně dochovaným a udržovaným.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

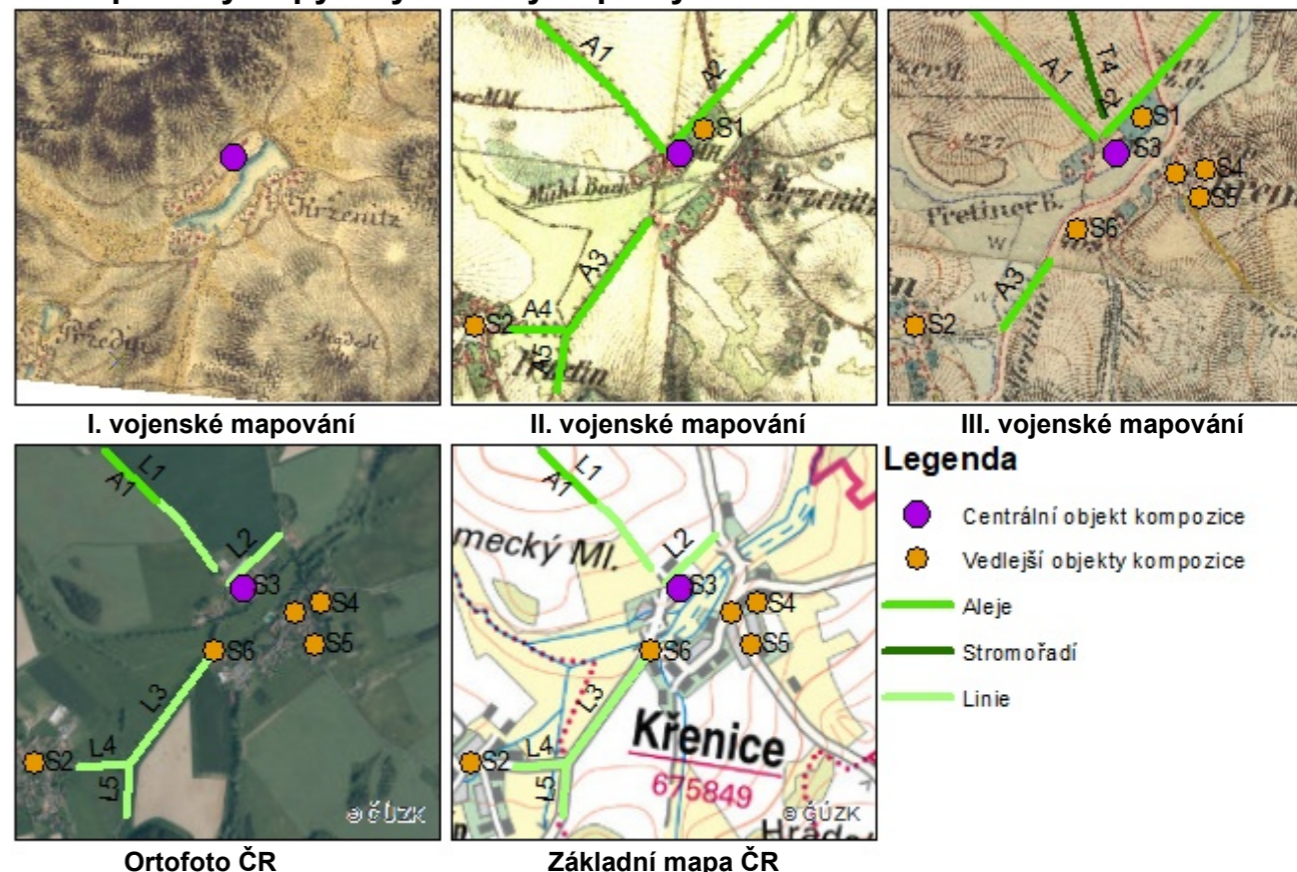
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

4. nefunkční

3. poškozená

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - zahrada, **S2** - kaplička, **S3** - pomník padlým v 1. světové válce, **S4** - kaple Panny Marie, **S5** - kříž, **S6** - kříž

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 – Střecha a zdi stavení na dvoře jsou z větší části ve velmi špatném stavu.

Obrázek 2 - Křížek **S6** u příjezdové cesty je velmi zachovalý a v krajině se výrazně vyjímá.

Obrázek 3 - Polní cesta, která bývala alejí **A1**. Dnes jsou dochované jen její stopy a linie **L1**.

13. HÁJE

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Strýčkovice (757349)

Okres: Domažlice

Počet obyvatel: 5 (2011)

Obec / ORP: Srbice / Domažlice

První písemná zmínka o obci: 1614

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: profánní

Jádro lokality: dvůr

Kompozice: 2A (II. vojenské mapování), 2A (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. kostel sv. Víta (Srbice) / památkově chráněno / 1000133966

2. venkovský dům (Poděvousy) / památkově chráněno / 1000152585

4. Hlavní prvek kompozice

Hlavní prvek této kompozice je dvůr, který se nachází v osadě Háje, která je částí obce Srbice. Tento objekt tvoří dvě budovy a okolní pozemek, který je z části vyplněn ovocnými stromy. Dnes je objekt pravděpodobně v soukromém vlastnictví a dle památkového katalogu se na něj ochrana nevztahuje. Při terénním průzkumu bylo zjištěno, že objekt je z části rekonstruovaný pro rodinné bydlení a jeho okolí zůstává nezastavěno.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Jak napovídají mapové výřezy, tato kompozice patří mezi ty méně rozrostlé a komplikované. Kolem hospodářského dvora lze nalézt kříž **S1**, který je lemován stromy a má v krajině své místo. Přímo u centrálního objektu kompozice se setkávají 3 přímé cesty **L1**, **L2** a **L3**, které bývaly dříve alejemi **A1** a **A2** a stromořadím **T3**.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Terénní průzkum této krajiny netrval nikterak dlouho právě proto, že okolní krajina není nijak složitá a člověk se v ní dobře orientuje. I když aleje a stromořadí vymizely a zůstaly po nich jen zbytky jednotlivých stromů na okraji cest, směry linií zůstaly stejné a vzhledem k tomu, že okolí objektu zastavené není, je krajina i nadále tvárná. Avšak potenciální kompozice jako taková je na první pohled těžko dohledatelná a z výhledového hlediska důvod k obnově kompozice spíše není.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

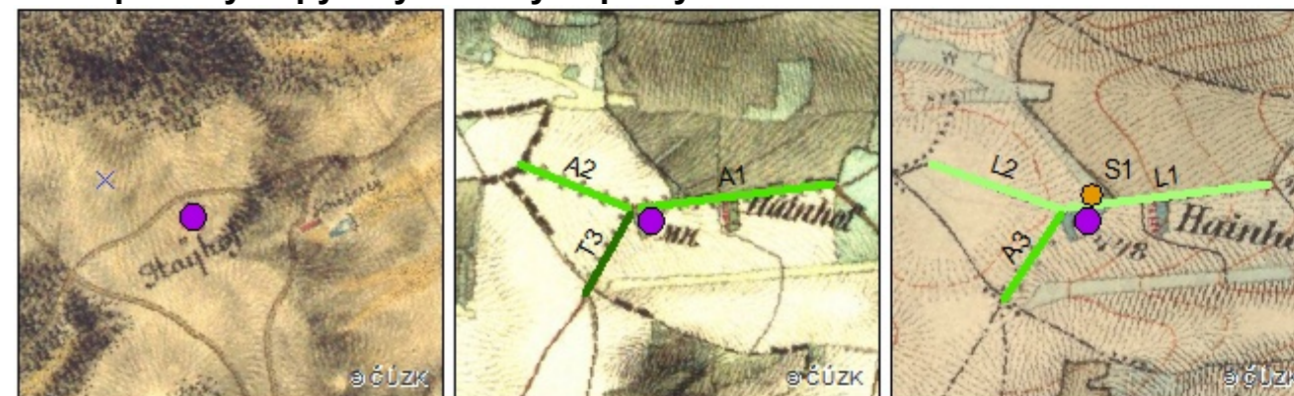
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

3. nefunkční, ale obnovitelná

3. poškozená

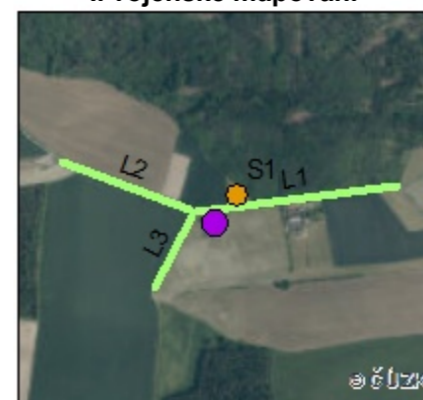
8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

I. vojenské mapování

II. vojenské mapování

III. vojenské mapování

Ortofoto ČR

Základní mapa ČR

Legenda

- Centrální objekt kompozice
- Vedlejší objekty kompozice
- Aleje
- Stromořadí
- Linie

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: S1-kříž

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Bývalý hospodářský dvůr je dnes využíván jako objekt pro bydlení.

Obrázek 2 – Kříž S1 poblíž hlavního objektu je okolními stromy zvýrazňován.

Obrázek 3 - Kolem cest vedoucích směrem ke dvoru se sem tam nachází osamocené stromy.

14. DLOUHÁ LOUKA

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský
Okres: Plzeň-jih
Obec / ORP: Lužany / Přeštice

Katastr. území: Dlouhá Louka u Lužan (689173)
Počet obyvatel: 97 (2011)
První písemná zmínka o obci: 1789

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: kombinovaný
Kompozice: 2B (II. vojenské mapování), 2B (III. vojenské mapování)

Jádro lokality: dvůr

3. Památková ochrana v lokalitě

- zámeček (Lužany) / památkově chráněno / 1000150378
- socha sv. Josefa (Lužany) / památkově chráněno / 1000127201
- kaplička / - / -

4. Hlavní prvek kompozice

Pro tuto kompozici je hlavním objektem hospodářský dvůr. Dvůr měl dle vojenských mapování čtvercový půdorys. V dnešní době tvoří dvůr dvě podlouhlé naproti sobě situované hospodářské budovy a menší přístavba u příjezdové cesty. Dle průzkumu lze soudit, že dvůr je i dnes využíván hospodářským směrem, ačkoliv část stavení již neexistuje. Objekt není památkově chráněn, ale je poměrně zachován.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

V širším okolí dvora se jako potenciální objekt kompozice vyskytuje pouze místní kaplička S2 ve středu obce. Původně myslivna S1 do dnešních dnů stopy nezanechala. Směrem k vjezdové bráně do hospodářského dvora lze dnes nalézt polní cestu lemovanou alejí A3, kterou lze vidět ve všech mapových výřezech, a stejně tak lze pozorovat pozůstatky aleje A5, která dříve směřovala k myslivně.

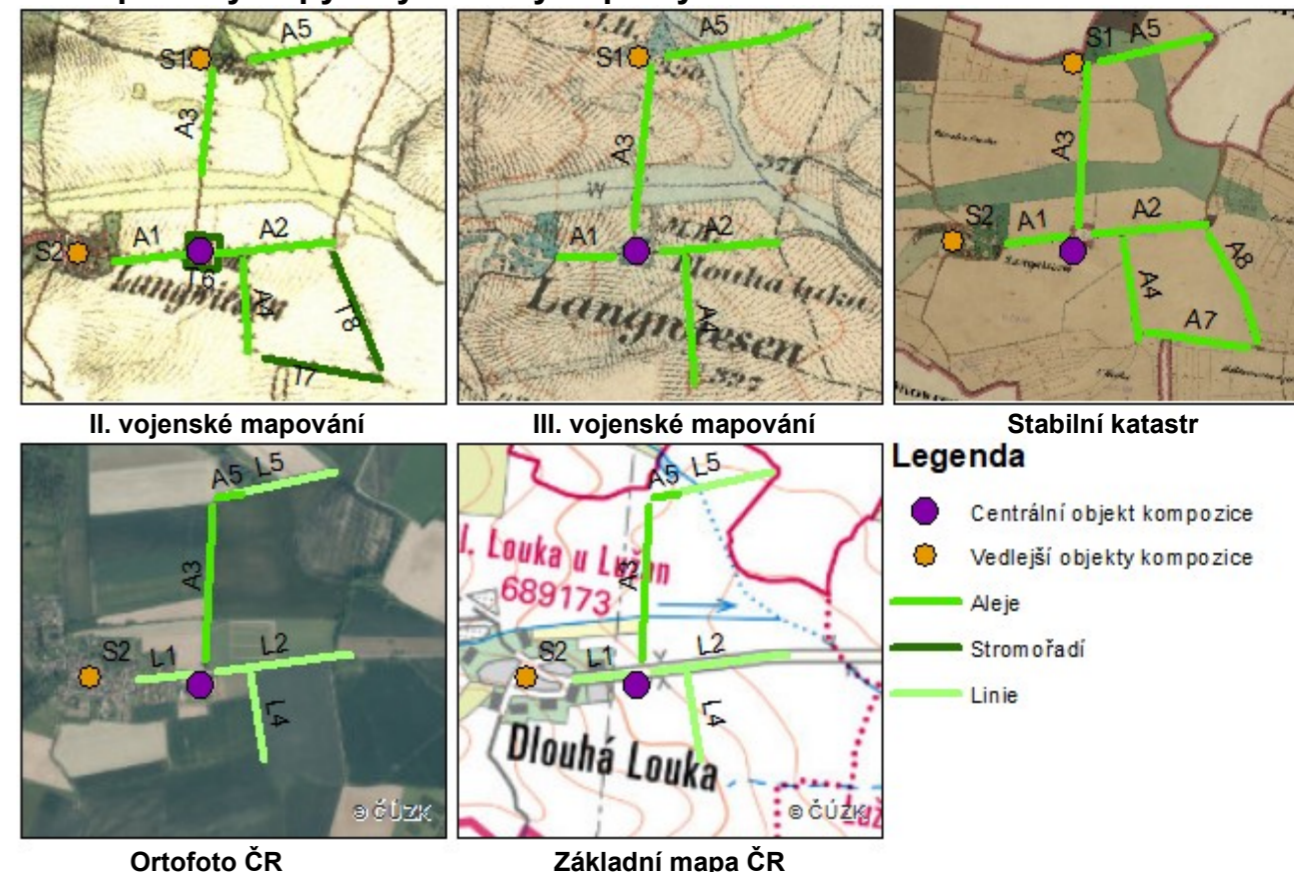
6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Lokalita Dlouhá Louka je nedaleko vzdálená od obce Lužany a její okolí je obklopeno loukami a poli, mezi kterými byly během terénního průzkumu identifikovány linie L1 a L2 jakožto příjezdové cesty do vsi a linie L4, která je dnes polní cestou. Původní trasy čtyř alejí směřujících ke dvoru jsou zde poměrně patrné. Dle vojenských mapování byla identifikována také stromořadí T7 a T8, která dnes nezanechala stopy, a stejně tak čtvercové ohraničení stromů T6 kolem dvora také zmizelo. Vzhledem k tomu, že okolí dvora tvoří převážně zemědělská půda, i málo zachovalé kompoziční schéma lze v krajině na první pohled zaregistrovat.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

Dle celistvosti: 3. nefunkční, ale obnovitelná
Dle zachovalosti: 3. poškozená

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: S1 - myslivna, S2 - kaplička

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Hospodářský dvůr je i v dnešní době využíván a je v celku zachovalý.

Obrázek 2 - Alej A1 je v určité formě zachovaná a z krajiny kvůli nezastavěnému okolí vyčnívá.

Obrázek 3 - polní cesta v mapě značená jako linie L4 má zachovaný svůj směr, avšak původní alej A4 v krajině není.

15. MERKLÍN

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Merklín u Přeštic (693197)

Okres: Plzeň-jih

Počet obyvatel: 1191

Obec / ORP: Merklín / Přeštice

První písemná zmínka o obci: 1356

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: profánní

Jádro lokality: zámek

Kompozice: 2C (II. vojenské mapování), 2C (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. kostel sv. Mikuláše / památkově chráněno / 1000132706

2. socha sv. Gottharda / památkově chráněno / 1000159532

3. sýpka (býv. kostel sv. Vavřince) / památkově chráněno / 1000149576

4. Českoobratrský sbor / památkově chráněno / 1000162771

4. Hlavní prvek kompozice

Hlavním prvkem kompozice v lokalitě Merklín je místní zámek. Tento objekt byl postaven v 17. století a jedná se o typický příklad venkovského feudálního sídla, které se skládá ze čtyř do čtverce rozestavěných křídel (NPÚ, ©2015). Zámek se nachází v severovýchodní části obce nad Merklínským rybníkem. Objekt je památkově chráněn a je velmi zachovalý, zřejmě také proto, že je v současné době využíván jako obecní úřad. Stejně jako zámek je udržované a zachovalé i jeho okolí.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Jak napovídají mapové výřezy, v obci Merklín se nachází řada vedlejších bodových prvků, které byly potenciálními spoluvůdci kompozice, a to zejména kostel sv. Mikuláše **S1**, či místní mlýn **S3**. Dále se zde nachází větší množství křížů u cest, či bývalý kostel svatého Vavřince **S6** nedaleko obce. Liniové prvky, které kdysi kompozici utvářely, jsou dnes již pozměněné a zachovaly se v rámci cest a silnic směřujících k zámku. Dnes lze nalézt opět pouze stopy alejí **A1** a **A2**. Postupně s rozšiřující se zástavbou zřejmě došlo k zániku alejí z vojenských mapování.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Obec Merklín patří mezi ty rozsáhlejší lokality v rámci této práce i s pouhými 1191 obyvateli, a proto terénní průzkum byl trochu náročnější než u lokalit jiných. Opět lze říci, že vlivem dnešní doby nelze kompozici na první pohled vidět, nebo si ji uvědomit. Linie **L1** až **L7** směřující k centru kompozice svůj směr zachovaly, avšak dobře patrné a jasné aleje jsou dnes ve většině případů zaniklé. Nutno připustit, že oproti jiným lokalitám je místní zámek ve velmi zachovalém stavu a od toho se odvíjí i samotné okolí. Trasa cest a uspořádanost obce zůstala zachovaná, bodové a liniové prvky se zachovaly v určitých formách, ne však zřejmě v těch původních.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

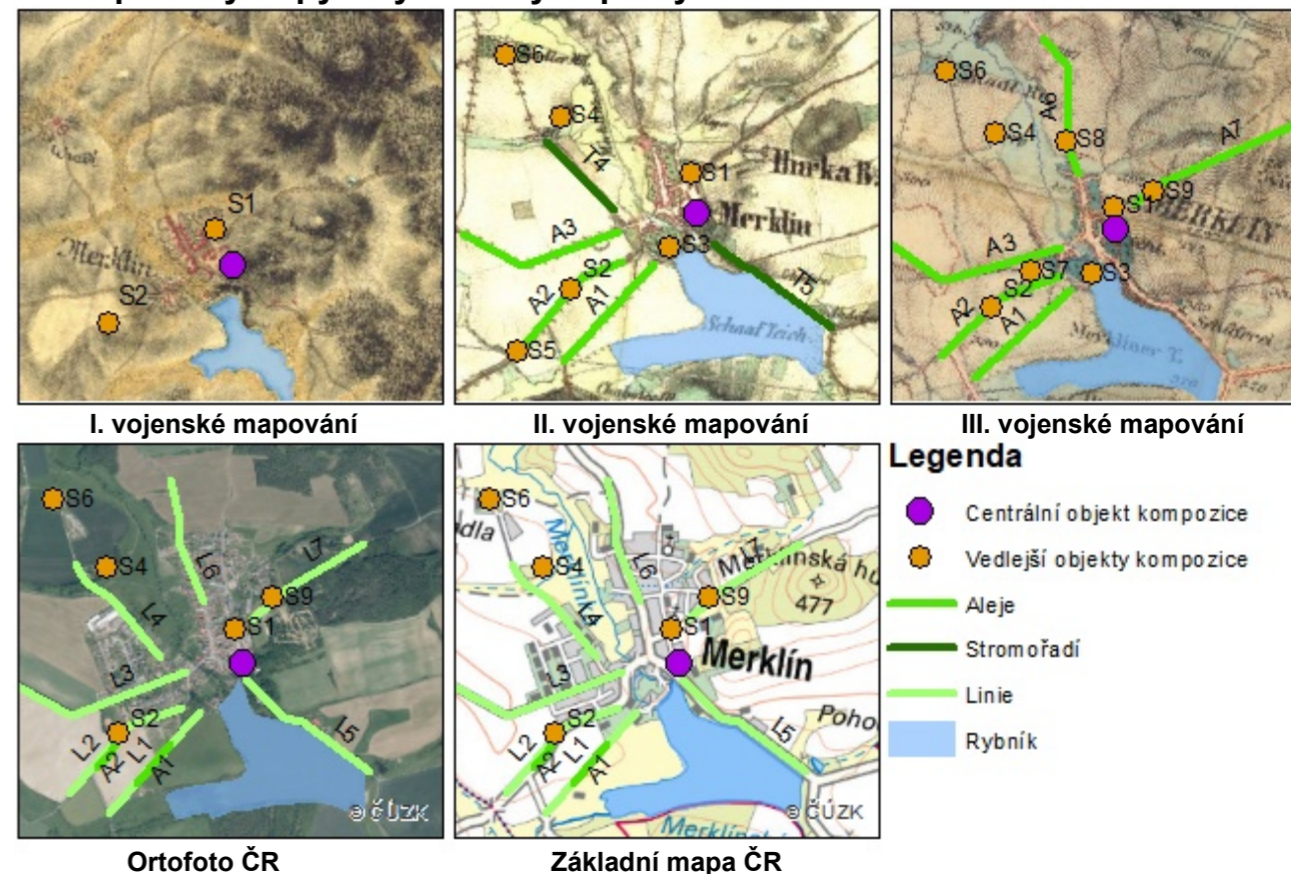
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

3. nefunkční, ale obnovitelná

2. částečně zachovalá

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - kostel sv. Mikuláše, **S2** - socha sv. Gottharda, **S3** - mlýn, **S4** - hřbitov Merklín, **S5** - kříž, **S6** - býv. kostel sv. Vavřince, **S7** - kříž, **S8** - kříž, **S9** - kaplička

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Zámek je dnes využíván jako obecní úřad a je velmi zachovalý a stejně tak i jeho okolí.

Obrázek 2 - Stopy aleje **A1** dnes v krajině lze nalézt.

Obrázek 3 - Alej **A2** zanechala své stopy na okrajích cesty u vjezdu do obce Merklín.

16. SKOČICE

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Skočice u Přeštic (748323)

Okres: Plzeň-jih

Počet obyvatel: 433 (2011)

Obec / ORP: Skočice / Přeštice

První písemná zmínka o obci: 1239

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: profánní

Jádro lokality: dvůr

Kompozice: 1B (II. vojenské mapování), 1B (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. kaple Nejsvětější Trojice / nechráněno / -

2. pomník padlým v 1. a 2. světové válce / nechráněno / -

3. boží muka / nechráněno / -

4. Hlavní prvek kompozice

Hlavní prvek kompozice je dvůr nacházející se přibližně v centru obce a není památkově chráněn. Dvůr je tvořen čtyřmi budovami umístěnými do čtvercového tvaru a objekt je poměrně rozsáhlý. Na první pohled je vidět, že dvůr nechátrá, ba naopak, je renovovaný a nadále využíván soukromě. V jeho blízkosti se také nachází malý rybník.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Co se týká bodových prvků kompozice, v obci Skočice se v západní části vyskytuje kaple Nejsvětější Trojice **S1** a dále boží muka **S3** u cesty. V mapových výřezech lze dohledat rozsáhlejší zahradu **S2** náležící objektu, ta dnes již zpozorovaná nebyla. Aleje **A1** a **A3** jsou dodnes dochovány a v krajině se poměrně dobře vyjímají.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Vzhledem k tomu, že kompozice v okolí vsi respektive v okolí dvora není příliš rozsáhlá, terénní průzkum byl přehledný a samotná kompozice, která je z mapových výřezů patrná, se v okolní krajině v jisté míře dochovala dodnes. Aleje **A1** a **A3** jsou z větších částí zachovalé. Alej **A4** se dnes již nedochovala, ale původní směr cesty je v krajině stále a její okolí je z části zastavěno. Stejně tak z původní aleje **A5** je dnes již obyčejná cesta, avšak směr linie je stále stejný. Tyto liniové prvky směřují k původně hospodářskému dvoru a v jistých formách se dochovaly, avšak s rozšiřující se zástavbou nejsou v okolí dvora dobře viditelné. Po vyjetí z obce se ale např. zmíněné aleje **A1** a **A3** dobře vyjímají.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

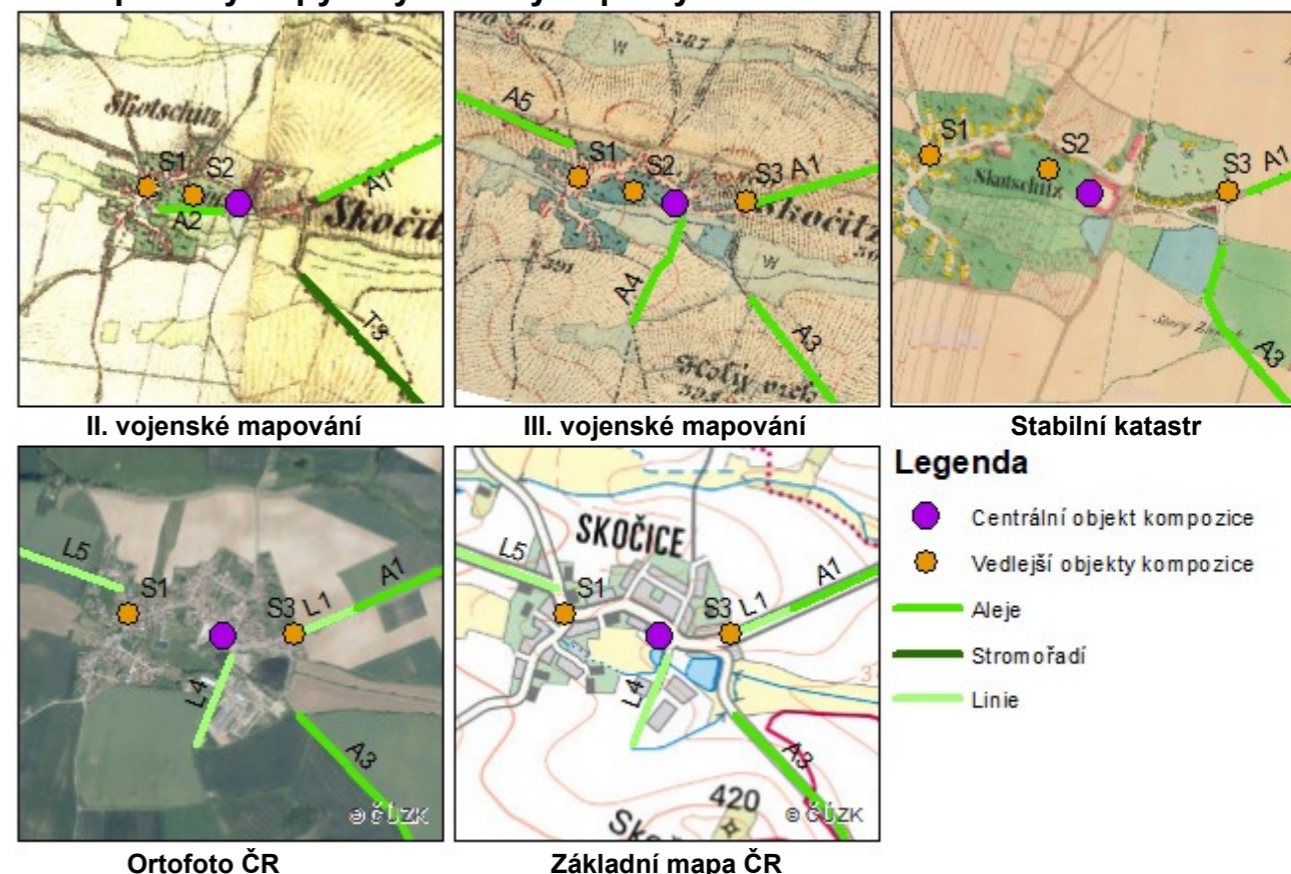
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

3. nefunkční, ale obnovitelná

2. částečně zachovalá

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - kaple Nejsvětější Trojice, **S2** - zahrada patřící ke dvoru, **S3** - boží muka

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Dvůr je do dnes zachovalý a velmi rozsáhlý a je nadále využíván.

Obrázek 2 - Alej **A1** je dnes podél cesty nadále udržována avšak ne v celé své původní délce.

Obrázek 3 - Alej **A3** je dochovaná a v krajině má stál svůj význam.

17. DOLNÍ LUKAVICE

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Dolní Lukavice (629685)

Okres: Plzeň-jih

Počet obyvatel: 980

Obec / ORP: Dolní Lukavice / Přeštice

První písemná zmínka o obci: 1216

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: kombinovaný

Jádro lokality: zámek

Kompozice: 1B (II. vojenské mapování), 2A (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. kaple sv. Petra a Pavla / památkově chráněno / 1000134265

2. socha sv. Jana Nepomuckého / památkově chráněno / 1000133313

3. sloup s reliéfem sv. Petra / památkově chráněno / 1000157465

4. Hlavní prvek kompozice

Hlavním prvkem kompozice je památkově chráněný zámek situovaný v jižní části obce. Jedná se o barokní zámek, jenž je místní historickou kulturní památkou a vznikl začátkem 18. století (NPÚ, ©2015). Celá budova je velmi rozsáhlá a náleží k ní velký zahradní prostor. Dříve se zde zahrada nacházela, dnes se jedná o rozsáhlou travnatou plochu. Vymláčená okna, opadaná omítka a neudržované okolí nasvědčují, že zámek chátrá.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Bodové prvky jsou v této lokalitě vysoce zastoupeny, ostatně tomu napovídají i mapové výřezy. Jedná se o velké množství křížů, či božích muk, jejichž umístění se v jednotlivých mapách různě obměňuje. Bodové prvky, které lze v krajině pozorovat dnes a které určitý kompoziční význam mají, jsou zejména kaplička **S12**, ke které vede dochovaná alej **A2** podél polní cesty, stejně tak kříž **S8**, ke kterému směřuje dochovaná alej **A5**. Kříž **S6** má v krajině také své místo, avšak původní alej **A3** k němu zcela zanikla a stejně tak i samotná cesta či linie.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Tak jako u mnoha jiných zkoumaných lokalit krajina v okolí zámku je dnes pozměněna, a to jak zástavbou, tak scelováním okolních zemědělských ploch. Oba tyto vlivy zapříčinily zánik některých liniových prvků. V porovnání s historickými mapovými výřezy se dnes aleje nedochovaly skoro vůbec, a když ano, jejich funkce v krajině není patrná na první pohled. Tak jako částečný vizuální úpadek zámku je podobný i úpadek možné kompozice. Mapové podklady napovídají, že zachované linie původních alejí, ale i obyčejných cest se dochovaly, ale o kompozici dnes spíše hovořit nelze.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

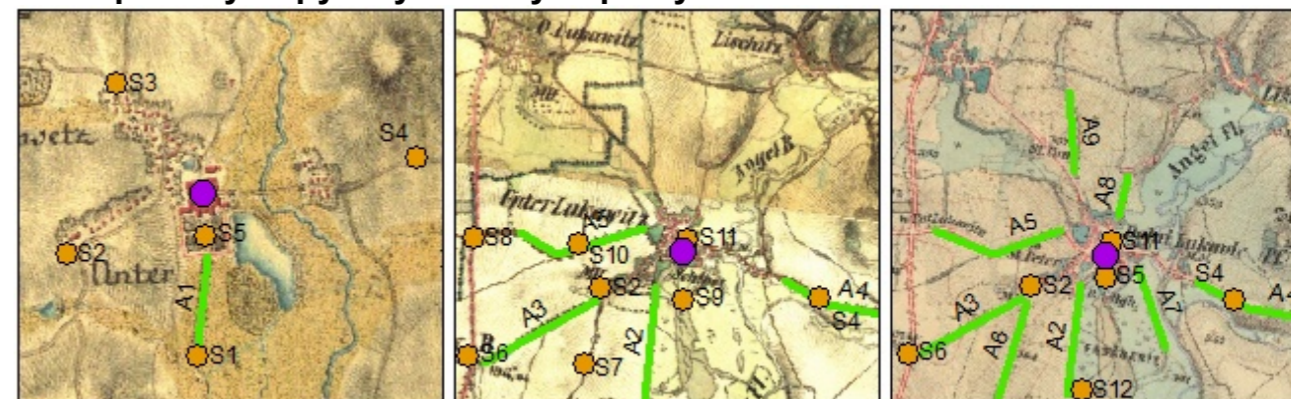
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

3. nefunkční, ale obnovitelná

3. poškozená

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

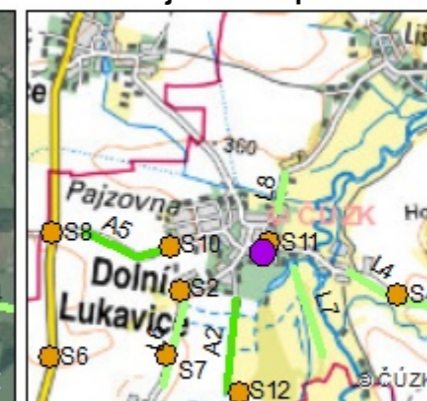
I. vojenské mapování

II. vojenské mapování

III. vojenské mapování

Ortofoto ČR

Základní mapa ČR

Legenda

- Centrální objekt kompozice
- Vedlejší objekty kompozice
- Aleje
- Linie

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - kaplička, **S2** - panský dvůr, **S3** - kříž, **S4** - kříž, **S5** - zámecká zahrada, **S6** - kaplička, **S7** - kříž, **S8** - kříž, **S9** - kaplička, **S10** - kříž, **S11** - kaple sv. Petra a Pavla, **S12** - bažantnice a kaplička

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Zámek v jižní části obce postupně chátrá, o čemž svědčí vymláčená okna a opadaná omítka.

Obrázek 2 - Panský dvůr **S2** je dnes stále přítomen, avšak nikterak udržovaný také není.

Obrázek 3 - Alej **A2** je dnes v krajině v jistém smyslu přítomna stále. Její údržba není žádná, ale v krajině se vyjímá.

18. SNOPOUŠOVY

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Snopoušovy (629723)

Okres: Plzeň-jih

Počet obyvatel: 98 (2011)

Obec / ORP: Dolní Lukavice / Přeštice

První písemná zmínka o obci: 1239

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: profánní

Jádro lokality: dvůr

Kompozice: 2C (II. vojenské mapování), 2C (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. kaplička / nechráněno / -

Poznámka: V této lokalitě se nenachází žádná chráněná památka, pouze kaplička na návsi, která památkově chráněná není.

4. Hlavní prvek kompozice

Hlavním prvkem potenciální kompozice této lokality je panský dvůr, resp. to, co z něj zbylo (viz Obrázek 1). Z panského dvora se dnes dochovaly pouze trosky a jakoukoliv hodnotu zde jen těžko nalézt. Okolí je obrostlé plevelem a jen těžko si představit původní stav. V blízkosti těchto trosek se nachází i rybník, který měl zajisté svou funkci v minulé době. Ten je dnes určitou dominantou obce a jeho okolí až na panský dvůr je upravené.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Lokalita Snopoušovy nenabízí příliš mnoho bodových prvků. Z kompozičního hlediska lze jmenovat kříž **S1** či další kříž **S2**. Kaplička na návsi **S3** není v historických mapách zobrazena a kompoziční záměr v ní není patrný, avšak v obci Snopoušovy má zajisté svou funkci. Původní aleje se zde dnes pozorovat nedají.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Při terénním průzkumu byla celá lokalita prochozená a kompozičních prvků se zde mnoho nenachází. Aleje se nedochovaly vůbec a z jejich působení v krajině se částečně dochovaly pouze polní cesty anebo silnice. Okolní vzhled velmi odpovídá dochovanosti samotného panského dvora. Vzhledem k tomu, že samotná obec není nikterak rozsáhlá, zánik těchto kompozičních prvků zde nezpůsobil velký rozsah zástavby tak, jako u mnoha jiných lokalit, avšak zřejmě zánik hlavního prvku kompozice.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

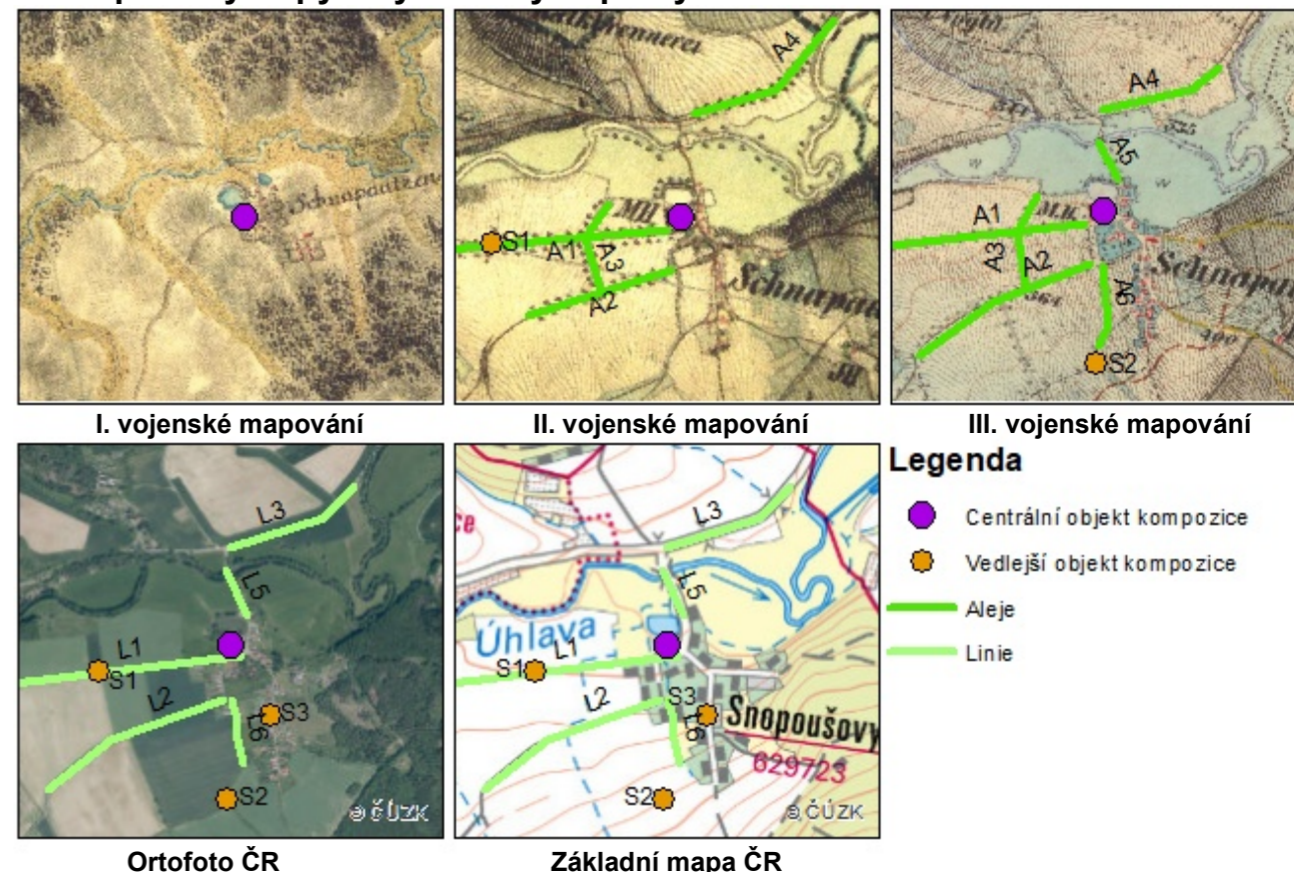
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

4. nefunkční

4. silně poškozená, nebo zcela zaniklá

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: S1 - kříž, S2 - kříž, S3 - kaplička

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Trosky původně panského dvora se nacházejí hned vedle návsi.

Obrázek 2 – Silnice je v mapách uvedena jako linie L2. Ne již v podobě aleje, ale pouze takto

Obrázek 3 - Polní cesta L1 má svůj směr neustále, alej se však již vytratila a podél cesty jsou pouze křoviny.

19. ŠTÁHLAVY

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Štáhlavy (763152)

Okres: Plzeň-město

Počet obyvatel: 2733

Obec / ORP: Štáhlavy / Plzeň

První písemná zmínka o obci: 1239

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: profánní

Jádro lokality: zámek

Kompozice: 2C (II. vojenské mapování), 2C (III. vojenské mapování)

3. Památková ochrana v lokalitě

1. pohřební kaple Povýšení sv. Kříže / památkově chráněno / 1000147420

2. bývalý panský lesní úřad / památkově chráněno / 1000120360

3. kostel sv. Vojtěcha / nechráněno / -

4. Hlavní prvek kompozice

V severovýchodní části obce se nachází centrální prvek kompozice tj. zámek. Jedná se o příklad venkovského renesančního sídla, které v období baroka obdrželo několik přístaveb. Areál zámku je ohraničen zdí ze západní strany. V severní části areálu se nacházejí hospodářské budovy, které se zámek vytváří malý obdélníkový dvůr (NPÚ, ©2015). Celý zámek není na první pohled opět moc udržovaný a jeho zastavěné okolí mu příliš nepřidává. Nedaleký kruhový objezd a frekventovanost dopravy lokalitě na kráse spíše ubírá.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Historické mapy nabízejí poměrně velké množství bodových i liniových prvků potenciální kompozice, které jsou rozesety po okolí. Tato kompozice nabízela rozsáhlý komplex, do kterého patřily například bažantnice **S11**, velké množství křížů a kaplí (např. **S5** a **S6**), které se v okolí zámku nacházely. Dnes je možné nalézt dochované aleje **A1** a **A2**, které do centra obce i nadále vedou. Kvůli většímu množství kompozičních prvků je příhodnější orientovat se v kompozici pomocí mapových výřezů.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Lokalita Štáhlavy spadá do skupiny těch lokalit, které se časem rozrostly až do obce s počtem přibližně 2700 obyvatel, čemuž napovídá i okolní zástavba a rozmach obce, který lze dle vojenských mapování vidět. Terénní průzkum tedy nikterak záživný nebyl, jelikož původně lemované cesty alejemi, které okolí zámku krajinu členily, jsou dnes ve větší míře obklopené zástavbou a členitost krajiny nelze příliš dobře pozorovat. Dochovala se výrazná alej **A1**, která je udržovaná a má svůj význam a také alej **A2**. Nutno podotknout že obě aleje začínají de facto na hranici obce a zástavba jim nijak neubírá. Dále jsou dochované pouze linie, které jsou dnes většinou pozemními komunikacemi v obci. Jak napovídají mapy, částečně je kompozice zachovaná, ale v místě lokality špatně pozorovatelná.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

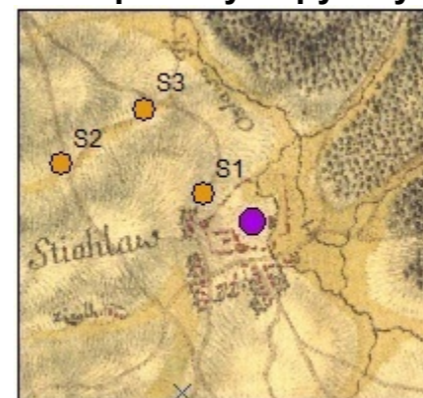
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

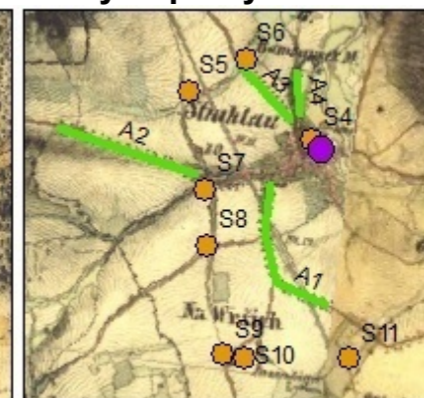
3. nefunkční, ale obnovitelná

2. částečně zachovalá

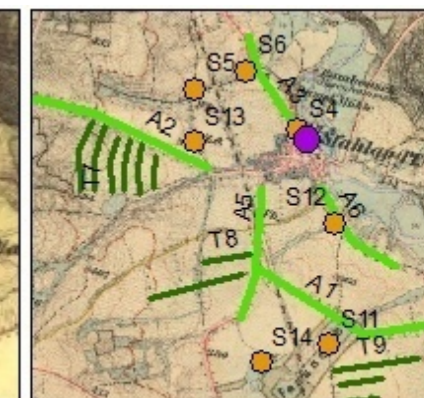
8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

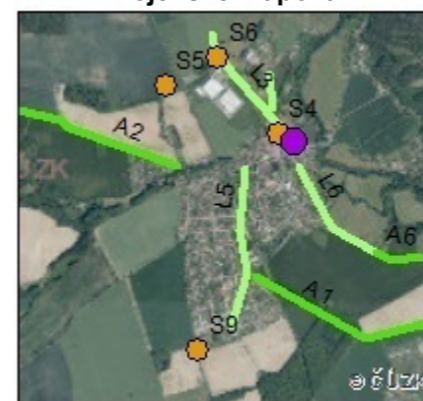
I. vojenské mapování

II. vojenské mapování

III. vojenské mapování

Ortofoto ČR

Základní mapa ČR

Legenda

- Centrální objekt kompozice
- Vedlejší objekty kompozice
- Aleje
- Linie

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - kříž, **S2** - kaplička, **S3** - kaplička, **S4** - koste sv. Vojtěcha, **S5** - kaplička, **S6** - kaple Povýšení sv. Kříže, **S7** - kříž, **S8** - kříž, **S9** - kříž, **S10** - objekt bažantnice, **S11** - bažantnice, **S12** - kříž, **S13** - kaplička

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Zámek je situován v severovýchodní části obce blízko kruhového objezdu a není příliš udržovaný.

Obrázek 2 - Alej **A1** má v krajině své místo a jako jedna z mála navštívených alejí je velmi udržovaná.

Obrázek 3 - Alej **A2** podél cesty směřující do centra obce je dochovaná také.

20. MIROŠOV

1. Základní informace

Kraj: Plzeňský

Katastrální území: Mirošov (695424)

Okres: Rokycany

Počet obyvatel: 2263

Obec / ORP: Mirošov / Rokycany

První písemná zmínka o obci: 1366

2. Charakteristika lokality dle projektu IGA ZF MENDELU 14/2016/591

Koncept: profánní

Jádro lokality: zámek

Kompozice: 2A (II. vojenské mapování), 2A (III. vojenské mapování)

Poznámka: Ačkoliv projekt MENDELU určuje hlavní kompoziční prvek jako dvůr, v obci Mirošov je na příslušném místě situovaný zámek, proto se dále pracuje s kompozičním prvkem jako se zámkem.

3. Památková ochrana v lokalitě

1. socha Anděla strážce / památkově chráněno / 1000160197

2. sousoší Piety / památkově chráněno / 1000136306

3. kostel sv. Josefa / památkově chráněno / 1000146420

4. kostel sv. Jakuba Většího / památkově chráněno / 1000131879

4. Hlavní prvek kompozice

Jak již bylo řečeno, hlavním prvkem je zde dle projektu MENDELU uváděn dvůr, avšak na vytyčeném místě v mapě se nachází zámek. Ten je památkově chráněn a v době terénního průzkumu probíhaly malé opravy. Jedná se o jeden ze zámků, které jsou velmi zachovalé a udržované. Dříve renesanční a dnes barokně přestavěný zámek s parkem se nachází v severní části obce (NPÚ, ©2015). Kolem areálu zámku vede z čelní a z levé strany hradící stěna a do areálu je omezený výhled.

5. Vedlejší prvky (bodové/liniové) dokazující přítomnost kompozice

Kompozice v této lokalitě je ve všech mapových výřezech orientovaná mezi zámek a nedaleko vzdálené bodové prvky kompozice, jimiž jsou severně situovaný kostel sv. Jakuba **S2**, či vrcholek sv. Vojtěch **S6**. V blízké vzdálenosti se nachází také kříž **S10**. Ve vsi se nachází kostel sv. Josefa **S1** nedaleko zámku. Jasně linie směrem od zámku ke kapli a vršku jsou dnes tvořené stromořadím **T1**, respektive jeho linií **L1** a dále pak linií **L2** vedoucí směrem k zámku z východu.

6. Zhodnocení současného stavu kompozice dle terénního průzkumu

Mapové výřezy opět napovídají, že kompozice v tomto případě není příliš rozsáhlá a složitá. Jedná se zejména o propojení dvou hlavních míst, a proto terénní průzkum také nikterak složitý nebyl. Dvě linie, které byly původně alejemi, jsou v krajině stále. Aleje zmizely a jednu z nich částečně nahradilo stromořadí **T1**. Tak jako u jiných lokalit je samozřejmě rozrůstání zástavby, které okolí zámku změnilo, a kompoziční záměr zde není tolik patrný, avšak není úplně ztracen. K tomu přispívá i samotný zámek, který není zanedbaný a v obci je určitou dominantou.

7. Zařazení do kategorie dle celistvosti a zachovalosti kompozice

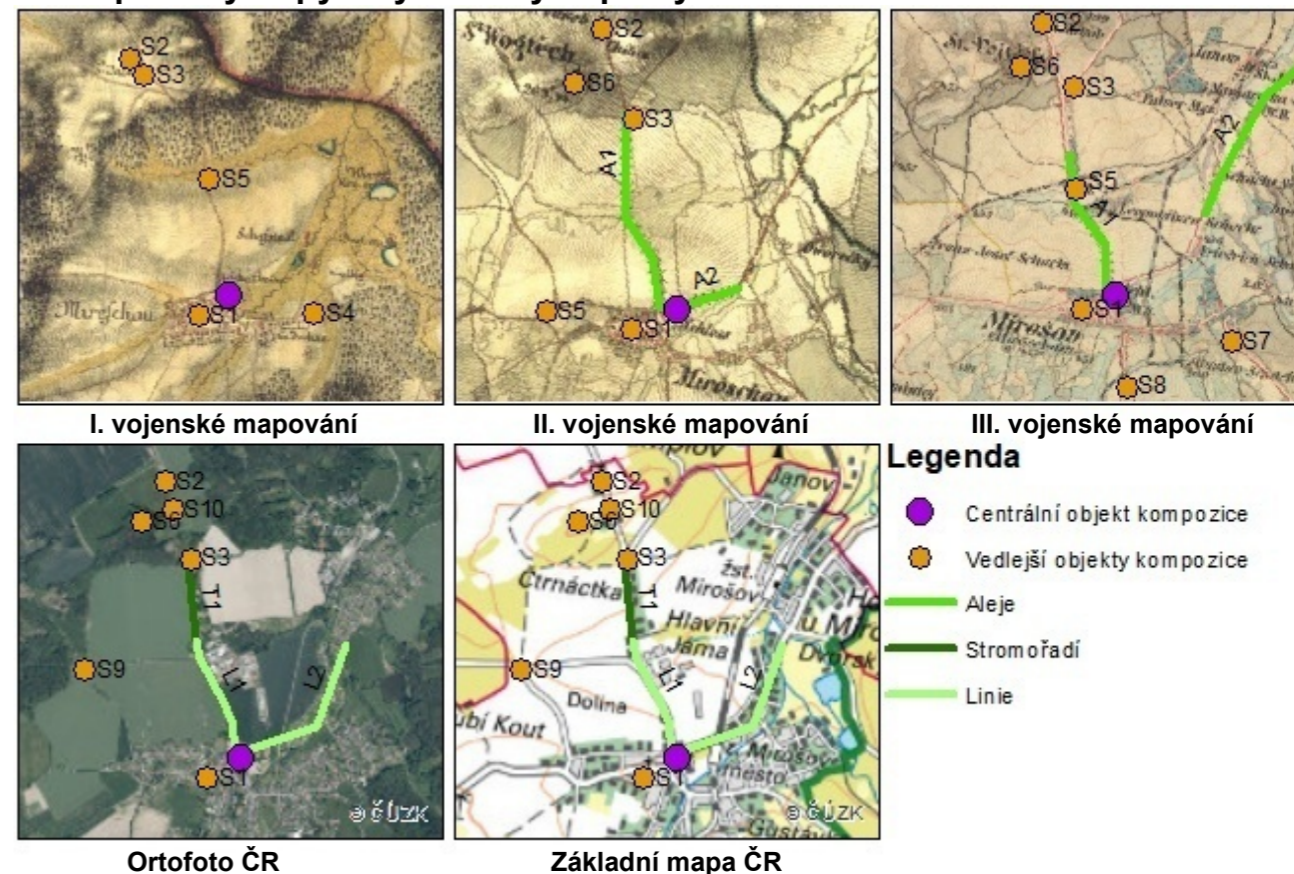
Dle celistvosti:

Dle zachovalosti:

3. nefunkční, ale obnovitelná

2. částečně zachovalá

8. Mapové výstupy s vyznačenými prvky

Legenda vedlejších bodových objektů kompozice: **S1** - kostel sv. Josefa, **S2** - kostel sv. Jakuba, **S3** - kříž, **S4** - kříž, **S5** - kříž, **S6** - vrch sv. Vojtěcha, **S7** - kříž, **S8** - kříž, **S9** - kříž, **S10** - kříž

9. Fotodokumentace dle terénního průzkumu

Obrázek 1 - Zámek v obci Mirošov je velmi zachovalý a udržovaný. Při terénním průzkumu byl z části opravován.

Obrázek 2 - Cesta v mapě označená jako linie L2 vede od zámku směrem ke kapli sv. Jakuba. Dál se pak mění v město a alej A2 zde již není.

Obrázek 3 - Linie L1 a vede od zámku směrem ke kapli sv. Jakuba. Dál se pak mění v stromořadí T1.

3.3 Vyhodnocení

Všechny lokality jsou v pasportech vyhodnocovány jak slovním komentářem, který vznikl na základě terénního průzkumu, tak i zařazením do kategorií a právě následující tabulky prezentují přehledně vyhodnocenou kategorizaci, a to jak **celistvost kompozice**, tak i její **zachovalost**.

Tabulka 3 – Tabulka zobrazující vyhodnocení jednotlivých lokalit dle celistvosti a zachovalosti kompozice

Č. Lokality	Název lokality	Zhodnocení dle celistvosti kompozice	Zhodnocení dle zachovalosti kompozice
1	Hlavňovice	3	3
2	Horažďovice	4	3
3	Plánice	3	2
4	Lovčice	3	3
5	Žinkovy	2	1
6	Letiny	3	2
7	Bystřice nad Úhlavou	3	3
8	Chudenice	2	2
9	Kout na Šumavě	4	3
10	Bezděkov	2	2
11	Loreta (Týnec)	2	3
12	Křenice	4	3
13	Háje	3	3
14	Dlouhá Louka	3	3
15	Merklín	3	2
16	Skočice	3	2
17	Dolní Lukavice	3	3
18	Snopoušovy	4	4
19	Štáhlavy	3	2
20	Mirošov	3	2

Všechny výše uvedené lokality byly dle mapových podkladů vyhodnoceny tak, že určitá krajinná kompozice se zde v historii vyskytovala, protože tyto kompozičně signifikantní znaky byly v archivních mapách nacházeny (vedlejší objekty kompozice, linie směřující k hlavnímu prvku kompozice, aleje apod.). Při pohledu na tabulky je zcela zřejmé, jak tato analýza, která se potenciálními kompozicemi zabývala, dopadla.

Hodnocení prvků **dle celistvosti kompozice** dopadlo následovně. Kategorie 1, tzn. celistvost kompozice je plně funkční, nebyla ve vybraných lokalitách nalezena ani jednou. Většina lokalit byla zařazena do kategorie 3, což znamená, že celistvost kompozice je

nefunkční, ale zároveň je zde určitá možnost nějaké obnovy celistvosti, a to např. v případě, že původní kompozice není zničena např. zástavbou, či rozsáhlejšími terénními úpravami. Čtyři lokality byly vyhodnoceny jako nefunkční (kategorie 4), což je nefunkční celistvost bez reálné možnosti obnovy. Stejný počet lokalit byl vyhodnocen jako částečně funkční (kategorie 2).

Hodnocení lokalit **dle zachovalosti** z části vychází z hodnocení dle celistvosti kompozice, avšak zde je brán ohled nejen na návaznost objektů a na dílčí prvky zvlášť, ale i na celkovou zachovalost, proto se v těchto hodnoceních lokality trochu liší. Jako zachovalá kompozice byla vyhodnocena pouze jedna lokalita. A jakožto lokalita silně poškozená, nebo zcela zaniklá byla vyhodnocena také jedna. Zde se jedná o téměř stoprocentní zánik kompozice i jejích prvků. Zbylé lokality byly vyhodnoceny dle zachovalosti z větší části jako poškozené. Z těchto výsledků vyplývá, že nejlépe hodnocenou lokalitou je lokalita **Žinkovy** a nejhůře hodnocenou je lokalita **Snopoušovy**.

Tabulka 4 – Seřazení lokalit dle celistvosti od plně funkčních k nefunkčním.

Č. Lokality	Název lokality	Zhodnocení dle celistvosti kompozice
5	Žinkovy	2
8	Chudenice	2
10	Bezděkov	2
11	Loreta (Týnec)	2
1	Hlavňovice	3
3	Plánice	3
5	Lovčice	3
6	Letiny	3
7	Bystřice nad Úhlavou	3
13	Háje	3
14	Dlouhá Louka	3
15	Merklín	3
16	Skočice	3
17	Dolní Lukavice	3
19	Štáhlavy	3
20	Mirošov	3
2	Horažďovice	4
9	Kout na Šumavě	4
12	Křenice	4
18	Snopoušovy	4

Tabulka 5 – Seřazení lokalit dle zachovalosti od zachovalých k silně poškozeným.

Č. Lokality	Název lokality	Zhodnocení dle zachovalosti kompozice
5	Žinkovy	1
3	Plánice	2
6	Letiny	2
8	Chudenice	2
10	Bezděkov	2
15	Merklín	2
16	Skočice	2
19	Štáhlavy	2
20	Mirošov	2
1	Hlavňovice	3
2	Horažďovice	3
4	Lovčice	3
7	Bystřice nad Úhlavou	3
9	Kout na Šumavě	3
11	Loreta (Týnec)	3
12	Křenice	3
13	Háje	3
14	Dlouhá Louka	3
17	Dolní Lukavice	3
18	Snopoušovy	4

Diskuze a závěr

Všechny lokality byly vyhodnoceny a výsledky byly v předchozí kapitole popsány. Výsledky lze shrnout tak, že většina z vybraných dvaceti potenciálních kompozic je z hlediska celistvosti a zachovalosti ve špatném stavu a některé z nich ve stavu takřka neobnovitelném. Část lokalit si však svůj charakter zachovala alespoň z části dodnes.

I přes tyto výsledky je však nutné přijmout fakt, že databáze, která vymezila lokality pro celou Českou republiku a z níž byly lokality vybrány, je oproti tomuto zúženému výběru daleko rozsáhlejší a těžko lze vyhodnocení těchto dvaceti vybraných lokalit srovnávat s potenciálním výběrem jiných dvaceti lokalit na druhé straně České republiky. Je velmi pravděpodobné, že pokud by jiný autor hodnotil jiných dvacet lokalit, jeho hodnotící měřítko by bylo dle jeho vlastního subjektivního pocitu i přes přesné definice kategorií trochu jiné. Významnou roli tak nehraje pouze zúžený výběr a s tím spojený i zúžený pohled na celou problematiku, ale také subjektivní pohled autora. Ačkoliv je dle publikace *Metodika identifikace komponovaných krajín* možné jednotlivé lokality analyzovat poměrně podrobně, ve výsledném hodnocení je nutno zohlednit individuální pohled autora a připustit, že pokud by ty samé lokality tím samým způsobem hodnotil někdo jiný, je možné, že se výsledky budou lehce lišit.

To, co je uvedeno v samotném zadání práce, je nejen ověření a vyhodnocení současného stavu vybraných lokalit, ale také ověření spolehlivosti této databáze. Výběr lokalit se odvíjel od jejich dostupnosti a vzdálenosti od bydliště autora a při tomto výběru došlo k určitým drobným nesrovnalostem z hlediska vymezení a názvu lokalit v samotné databázi.

Vybrané lokality a jejich názvy byly ve dvou případech lehce upraveny, jelikož nebylo zcela jasné, jak jejich vymezení autor databáze zamýšlel. Konkrétně se jedná o lokalitu, která je v databázi uváděna pod číslem 260 a pod názvem Bezděkov. Lze si všimnout, že pod číslem 262 se ukrývá lokalita taktéž pod názvem Bezděkov, avšak ta je z geografického hlediska v mapě vymezena správně. Lokalita pod číslem 260 byla vyhledána dle jejího umístění v podkladových mapách a ve skutečnosti se jedná o lokalitu s názvem Loreta (Týnec), jejímž hlavním kompozičním prvkem je kaple. V této práci se jedná o lokalitu s číslem 11. Druhou odchylkou od databáze je lokalita 259 – Poděvousy, respektive nelze s jistotou říci, že se dá hovořit o chybě, avšak obec Poděvousy žádnou kompozici neobsahuje. V nedaleké blízkosti se ale nachází osada s názvem Háje, kde kompozice

dohledaná byla a ve vlastním seznamu lokalit se jedná o území č. 13 (tato osada však pod obec Poděvousy nespadá). Třetí lokalitou, kde byla objevena nesrovnalost, je lokalita v projektu MENDELU pod číslem 290 - Mirošov, u které je v databázi uváděno jádro kompozice jako dvůr, avšak ve skutečnosti se zde nachází zámek. Ve vlastním seznamu lokalit se jedná o poslední položku č. 20.

To, co by bakalářská práce měla ve výsledku přinášet, je možnost jejího praktického využití. Na komponované krajiny a na jejich zachování má bezesporu vliv územně plánovací činnost, v rámci které mohou být tyto krajinné kompozice zachovány, ale také zničeny.

Ministerstvo pro místní rozvoj publikovalo v prosinci 2019 *Metodiku sledovaných jevů pro územně analytické podklady* a jev, který má přímou vazbu na komponované krajiny a jejich potenciální ochranu, je jev s názvem Urbanistické a krajinné hodnoty (jev č. 11). Tyto hodnoty zohledňují například regiony lidové architektury, či významné krajinné dominanty, ale to, co je pro tuto práci podstatné, je zohlednění historické kulturní krajiny a historické krajinné struktury, na což se váže i uvedená komponovaná krajina (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2019). Tato bakalářská práce by mohla sloužit právě jako podklad pro vymezení a následné zachování těchto hodnot v rámci tvorby územně analytických podkladů.

Závěrem bych rád uvedl, že přínosem této bakalářské práce pro mě osobně bylo objevení mnohých faktů týkajících se kulturní krajiny jako takové, které jsem si do této doby neuvědomoval. Například fakt, že krajina kolem nás je z drtivé většiny člověkem ovlivňována po staletí a její původní obraz již dnes není zachovalý prakticky vůbec. Přínosné bylo také zjištění, že toto přírodně-kulturní dědictví je v naší krajině široce obsaženo, ačkoliv je po letech z velké části zaniklé. I přesto je dle mého názoru nutné snažit se tyto hodnoty chránit a díky nim dále udržovat charakter a vlastní tvář krajiny v naší zemi.

Zdroje

Literární zdroje

- BALCAROVÁ, Tereza a Lenka TRPÁKOVÁ. Public relations komponovaných krajín. In: BAROŠ, Adam a kol. (eds.). *Acta Pruhoniana*. 2012, (102), s. 65-73. ISBN 978-80-85116-94-6. ISSN 0374-5651.
- DEMEK, Jaromír. *Úvod do krajinné ekologie*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1999. ISBN 80-7067-973-5.
- DOČKAL, Zbyněk. O pojmech památka a kulturní krajina. In: JECH, Karel a Tomáš HÁJEK (eds.). *Kulturní krajina, aneb, Proč ji chránit?: téma pro 21. století*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2000. ISBN 80-721-2134-0.
- DUŠÁTKO, Drahomír. První vojenské mapování. In: *Katedra geomatiky, Fakulty aplikovaných věd, Západočeské univerzity v Plzni* [online]. Plzeň: ZČU, 2015, s. 1-6 [cit. 2020-05-04].
- EHRLICH, Marek a kol. *Typologie historické kulturní krajiny České republiky: Metodika s osvědčením Ministerstva kultury (pracovní verze)*. Národní památkový ústav. Praha, 2019.
- FLEKALOVÁ, Markéta a kol. *Projekt IGA ZF MENDELU 14/2016/591: „Vytvoření databáze potenciálních komponovaných krajín na základě II. a III. vojenského mapování“*. Lednice, 2016. Průvodní zpráva k výsledku. Mendelova univerzita v Brně.
- FLEKALOVÁ, Markéta a kol. *Projekt IGA ZF MENDELU 14/2016/591: „Vytvoření databáze potenciálních komponovaných krajín na základě II. a III. vojenského mapování“*. Lednice, 2016. Soubor map. Mendelova univerzita v Brně.
- KUBEŠA, Petr a Lenka KULIŠŤÁKOVÁ. Krajinné úpravy okolo bývalého loveckého zámku v Nových Zámcích u Litovle provedené za Jana Josefa Liechtensteina po roce 1805 a jejich obnova. *Komponovaná kulturní krajina a možnosti její obnovy a zachování*. Olomouc, 2010, S. 16-30. ISBN 978-80-86570-17-4.
- KUČA, Karel. Oblasti dochovaných strukturálně výrazných plužin v České republice. *Zprávy památkové péče. roč. 74*. 2014, (1), s. 34-49. ISSN 1210-5538.
- KUČA, Karel. Ochrana kulturní krajiny z hlediska památkové péče. In: KUPKA, Jiří a Štréblová Hronovská KATEŘINA (eds.). *Ochrana kulturní krajiny – hledání cílů, možností a pravidel*. Praha: ČVUT, 2013, s. 73-84. ISBN 978-80-01-05391-1.
- KUČOVÁ, Věra. *Kulturní krajina v legislativě (prezentace): Konference KULTURNÍ KRAJINA: PROMĚNY_TVORBA_OCHRANA*. Národní památkový ústav, 2016.
- KUČOVÁ, Věra a kol. Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu v České republice prostřednictvím institutu krajinných památkových zón (SWOT analýza). In: *Zprávy památkové péče*. NAKI KPZ, 2013, **73**(4), s. 340-346. ISSN 0044-4863.
- KUPKA, Jiří. *Komponovaná kulturní krajina: Designed Landscape*. In: ŠOVAROVÁ, Daniela (ed.). *Člověk, stavba a územní plánování VI*. Praha: ČVUT, 2012, s. 90-96. ISBN 978-80-01-05025-5.
- KUPKA, Jiří. Ochrana kulturní krajiny formou ochrany krajinného rázu. In: KRAMÁŘOVÁ, Zuzana (ed.). *Člověk, stavba a územní plánování III*. Praha: ČVUT, 2009, s. 109-118. ISBN 978-80-01-04293-9
- KUPKA, Jiří a Ivan VOREL. Využití archivních map při identifikaci znaků krajinného rázu na příkladu Osovska. In: ŠTRÉBLOVÁ HRONOVSKÁ, Kateřina a Jiří KUPKA (eds.). *Ochrana kulturní krajiny – hledání cílů, možností a pravidel*. Praha: ČVUT, 2013, s. 57 - 77. ISBN 978-80-01-05391-1.
- LIBROVÁ, Hana. *Láska ke krajině*. Brno: Blok, 1988.
- LIPSKÝ, Zdeněk. *Sledování změn v kulturní krajině*. Praha, 1999, s. 7. Učební text pro cvičení z předmětu Krajinná ekologie. ČZU.
- LÖW, Jiří a Igor MÍCHAL. *Krajinný ráz*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2003. ISBN 80-86386-27-9.
- PETRÍKOVÁ, Olga a kol. *Legislativní analýza právních předpisů v oblasti památkové péče*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013. ISBN 978-80-7395-741-1.
- SÁDLO, Jiří. *Krajina a revoluce: významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí*. 3., upr. vyd. Praha: Malá skála, 2008, s. 6-7. ISBN 978-80-86776-06-4.
- SKLENIČKA, Petr. *Základy krajinného plánování*. Vyd. 2. Praha: Naděžda Skleničková, 2003, s. 8-18. ISBN 80-903-2061-9.
- ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta. Identifikace hodnot historické kulturní krajiny a jejich ochrana pomocí krajinných památkových zón. In: HORÁČEK, Martin a kol. *Teoretické základy památkové péče na prahu 21.století*. Praha: Artefactum, nakladatelství Ústavu dějin umění AV ČR, 2019, s. 96-116.
- VOREL, Ivan. Tvářnost krajiny – vizuální scéna a kulturní dědictví: The face of the landscape – visual scene and cultural heritage. In: ŠTRÉBLOVÁ HRONOVSKÁ, Kateřina a kol. (eds.). *OSOBITOST KULTURNÍ KRAJINY: OD ROZPOZNÁNÍ K OCHRANĚ*. Praha: ČVUT, 2014, s. 9-14. ISBN 978-80-01-05607-3.

- ŠVECOVÁ, Simona a Ivan VOREL. *Kulturní historická krajina a výstavba – některé problémy zachování kulturních hodnot v krajinných památkových zónách*. 15.6.2015, s. 1-10.
- TRPÁKOVÁ, Lenka a kol. *Metodika identifikace komponovaných krajín*. V Brně: Mendelova univerzita, 2014. ISBN 978-80-7375-997-1.
- VOREL, Ivan a Jiří KUPKA, eds. *Krajinný ráz v sídlech: sídla v rázu krajiny*. Praha: ČVUT, 2011. ISBN 978-80-01-04908-2.
- VOREL, Ivan a Jiří KUPKA. *Krajinný ráz: identifikace a hodnocení*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2011. ISBN 978-80-01-04766-8.
- ZAHRADNICKÝ, Jiří a Peter MACKOVČIN, ed. *Plzeňsko a Karlovarsko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2004. Chráněná území ČR. ISBN 80-86064-68-9.
- ZIMOVÁ, Růžena. *Kartografická analýza map historických vojenských mapování*. Thákurova 7, 166 29 Praha: ČVUT, 2005, s. 1-9.
- *Metodika sledovaných jevů pro územně analytické podklady: Metodický návod k příloze č. 1 vyhlášky č. 500/2006 Sb.* [online]. Vydání třetí. Praha: Ministerstvo pro Místní rozvoj ČR, 2019 [cit. 2020-05-11]. ISBN 978-80-7538-243-6.
- *Hrady.cz: zámek Bezděkov* [online]. hrady.cz, 2020 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://www.hrady.cz/index.php?OID=3223>
- *Laboratoř geoinformatiky: Náhledy map stabilního katastru* [online]. Ústí nad Labem: Fakulta životního prostředí Univerzity J.E.Purkyně, 2014 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/stkatr/zoom/zoom_html/
- *Laboratoř geoinformatiky: III. vojenské mapování - Františko-josefské* [online]. Ústí nad Labem: Fakulta životního prostředí Univerzity J.E.Purkyně, 2017 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/map_root.pl?lang=cs&map_root=3vm
- *Městys Žinkovy: Zámek Žinkovy* [online]. Žinkovy: Galileo Corporation, 2020 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <http://www.zinkovy.cz/turistika/zamek-zinkovy/>
- *Národní památkový ústav: památky světového dědictví v České republice za posledních 20 let* [online]. Praha 1: Národní památkový ústav, 2015 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <http://previous.npu.cz/vystava-unesco/umluva/>
- *Památkový katalog: Ústřední seznam kulturních památek* [online]. Národní památkový ústav, 2015 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/uskp>
- *Sumava.cz* [online]. sumava.cz, 2015 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <http://www.sumava.cz>

Internetové zdroje

- *Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2019* [online]. [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-za0wri436p>
- *Český statistický úřad: Historický lexikon obcí České republiky - 1869 - 2005* [online]. 2004 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20538302/13n106cd1.pdf>
- *ČÚZK: Veřejný dálkový přístup* [online]. Praha 8: ČÚZK, 2020 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://vdp.cuzk.cz/vdp/ruian/obce/vyhledej>
- *ČÚZK: Státní správa zeměměřictví a katastru* [online]. Praha 8: ČÚZK, 2020 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: https://www.cuzk.cz/Dokument.aspx?AKCE=META:SESTAVA:MDR004_XSLT:WEBCU_ZK_KRAJ:400
- *Geoportál ČÚZK* [online]. Praha 8: ČÚZK, 2010 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: [https://geoportal.cuzk.cz/\(S\(xalyznnnpnayebj4s52jv4qu\)\)/default.aspx?mode=TextMeta&text=ortofoto_info&side=ortofoto&menu=23](https://geoportal.cuzk.cz/(S(xalyznnnpnayebj4s52jv4qu))/default.aspx?mode=TextMeta&text=ortofoto_info&side=ortofoto&menu=23)

Mapové podklady

- *Laboratoř geoinformatiky: I. vojenské mapování – josefské* [online]. Ústí nad Labem: Fakulta životního prostředí Univerzity J.E.Purkyně, 2017 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/map_region.pl?lang=cs&map_root=1vm&map_region=ce
© 1st Military Survey, Section No. c157, c172, c173, c189, c190, c205, c206, c218, c220, c229, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna
- *Laboratoř geoinformatiky: II. vojenské mapování - Františkovo* [online]. Ústí nad Labem: Fakulta životního prostředí Univerzity J.E.Purkyně, 2017 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/map_region.pl?lang=cs&map_root=2vm&map_region=ce
© 2nd Military Survey, Section No. W_11_III, W_11_IV, W_12_IV, W_12_V, W_13_III, W_13_IV, W_13_V, W_14_III, W_14_IV, W_14_V, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna

- *Laboratoř geoinformatiky: III. vojenské mapování - Františko-josefské* [online]. Ústí nad Labem: Fakulta životního prostředí Univerzity J.E.Purkyně, 2017 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/map_region.pl?lang=cs&map_root=3vm&map_region=25
© 3rd Military Survey, Section No. 4150_4, 4151_1, 4151_2, 4151_3, 4250_1, 4250_2, 4250_4, 4251_1, 4251_4, 4351_1, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna
- *Geoportál ČÚZK: Prohlížeč služba WMS - Ortofoto* [online]. Praha 8: ČÚZK, 2010 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/?wmcid=2012>
- *Geoportál ČÚZK: Prohlížeč služba WMTS - Základní mapy ČR* [online]. Praha 8: ČÚZK, 2010 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>
- *Archivní mapy ČÚZK: Ústřední archiv zeměměřičství a katastru (ÚAZK)* [online]. Praha 8: ČÚZK, 2010 [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/archiv.html>

Legislativní materiály

- Evropská úmluva o krajině, 2000. In: *Sbírka mezinárodních smluv 13/2005*
- Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy (1985). In: *Sbírka mezinárodních smluv 73/2000*
- Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, 1972. In: *Sbírka zákonů 159/1991 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví*
- *Florentská charta – Charta o historických zahradách, 1982*
- *Zákon České národní rady č. 114/1992 Sb., ochraně přírody a krajiny, v platném znění*
- *Zákon č.183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (Stavební zákon), v platném znění*
- *Zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (Památkový zákon), v platném znění*

Seznam obrázků:

- **Obrázek 1** – Výřez z I. vojenského mapování zobrazuje město Horažďovice a okolí (zdroj: oldmaps.geolab.cz, 2020).....15
- **Obrázek 2** – Výřez z II. vojenského mapování zobrazuje město Horažďovice a okolí (zdroj: oldmaps.geolab.cz, 2020).....16
- **Obrázek 3** – Výřez z III. vojenského mapování zobrazuje město Horažďovice a okolí (zdroj: oldmaps.geolab.cz, 2020).....16
- **Obrázek 4** – Výřez mapy Stablního katastru, zobrazující část města Horažďovice a jeho okolí. (zdroj: archivnimapy.cuzk.cz, 2020).....17
- **Obrázek 5** – Ortofoto města Horažďovice a okolí (zdroj: ČÚZK, 2020, služba ArcGIS Online v rámci ArcMap 10.7).....17
- **Obrázek 6** – Základní mapy ČR zobrazující město Horažďovice a okolí (zdroj: ČÚZK, 2020, služba ArcGIS Online v rámci ArcMap 10.7).....18
- **Obrázek 7** – Mapa Plzeňského kraje zobrazující rozmístění jednotlivých lokalit, které byly v rámci bakalářské práce zkoumány. (zdroj podkladové mapy: ČÚZK, 2020.).....21
- **Obrázek 8** – Mapa Plzeňského kraje zobrazující druh lokality dle jejího centrálního prvku potenciální kompozice. (zdroj podkladové mapy: ČÚZK, 2020.).....21
- **Obrázek 9** – Mapa Plzeňského kraje, která obsahuje vyznačená velkoplošná i maloplošná zvláště chráněná území. Mapa byla vytvořena v ArcMap 10.7. (zdroj: podkladové mapy: ČÚZK, zdroj zbylých dat: AOPK ČR.).....24

Seznam tabulek:

- **Tabulka 1** – Tabulka zobrazující kategorie, dle kterých byly lokality hodnoceny.....20
- **Tabulka 2** – Seznam zkoumaných lokalit v rámci bakalářské práce.....20
- **Tabulka 3** – Tabulka zobrazující vyhodnocení jednotlivých lokalit dle celistvosti a zachovalosti kompozice.....45
- **Tabulka 4** – Seřazení lokalit dle celistvosti od plně funkčních k nefunkčním.....45
- **Tabulka 5** – Seřazení lokalit dle zachovalosti od zachovalých k silně poškozeným.....45